

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนา
ความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา
จังหวัดร้อยเอ็ด

นายนิติธารณ์ บุปผาเดช

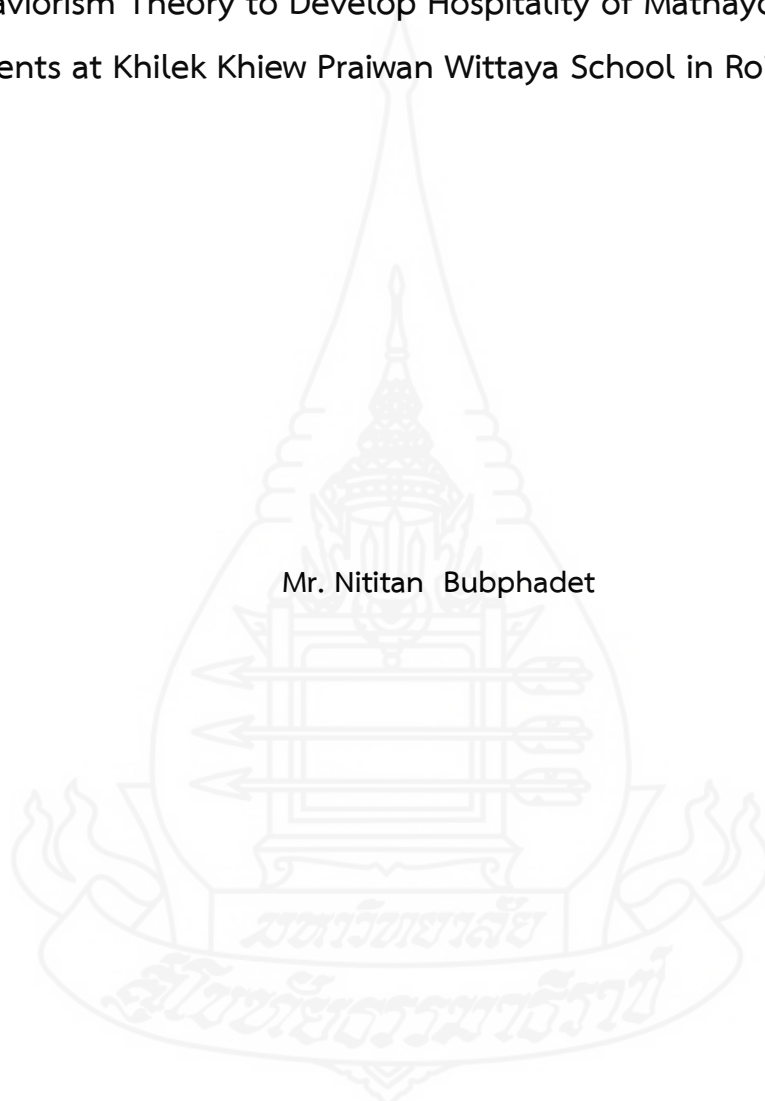

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on the
Behaviorism Theory to Develop Hospitality of Mathayom Suksa II
Students at Khilek Khiew Praiswan Wittaya School in Roi Et Province

Mr. Nititan Bubphadet

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา
จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อและนามสกุล นายนิติธารณ์ บุปผาเดช

แขนงวิชา การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด
ผู้วิจัย นายนิติธารณ์ บุบผาเดช **รหัสนักศึกษา** 2552800357 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัยกา สบายยิ่ง **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบคะแนนความเอื้ออาทรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยาซึ่งเป็นนักเรียนในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร (2) เปรียบเทียบคะแนนความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรกับคะแนนดังกล่าวของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ และ (3) เปรียบเทียบคะแนนความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับคะแนนดังกล่าวในระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากนั้นจับคู่เพื่อแบ่งนักเรียนที่มีคะแนนระดับความเอื้ออาทรใกล้เคียงกันออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน แล้วกำหนดโดยสุ่มให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบวัดความเอื้ออาทร มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .94 (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร และ (3) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบแมนวิทนีย์ และการทดสอบเครื่องหมายของวิลคอกซัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) คะแนนความเอื้ออาทรหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา ในกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม สูงกว่าคะแนนดังกล่าวก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีคะแนนความเอื้ออาทรสูงกว่าคะแนนดังกล่าวของกลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) คะแนนความเอื้ออาทรภายหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับคะแนนดังกล่าวในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว ความเอื้ออาทร พฤติกรรมนิยม มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package Based on the Behaviorism Theory to Develop Hospitality of Mathayom Suksa II Students at Khilek Khiew Praiswan Wittaya School in Roi Et Province

Researcher: Mr. Nitithan Bupphadet; **ID:** 2552800357;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Niranart Sansa; (2) Dr. Wunlapa Sabaiying, Assistant Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare hospitality scores of Mathayom Suksa II students at Khilek Khiew Praiswan Wittaya School in Roi Et province, who were in the experimental group, before and after using a guidance activities package based on the behaviorism theory to develop hospitality; (2) to compare hospitality scores of the experimental group students who used the guidance activities package to develop hospitality with the counterpart scores of the control group students who received a conventional guidance activities program; and (3) to compare hospitality scores of the experimental group students at the completion of the experiment with their counterpart scores during the follow up period.

The research sample consisted of 20 purposively selected Mathayom Suksa II students of Khilek Khiew Praiswan Wittaya School in Roi Et province. Then, they were divided, based on the matching of their hospitality scores, into two groups. After that, one group was randomly assigned as the experimental group to use a guidance activities package based on the behaviorism theory to develop hospitality; the other, the control group to receive a conventional guidance activities program. The employed research instruments comprised (1) a scale to assess hospitality, with the overall reliability coefficient of .94; (2) a guidance activities package based on the behaviorism theory to develop hospitality; and (3) a conventional guidance activities program. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, Mann-Whitney U Test, and Wilcoxon Sign Test.

Research findings showed that (1) the post-experiment hospitality scores of Mathayom Suksa II students at Khilek Khiew Praiswan Wittaya School in the experimental group, who used the guidance activities package based on the behaviorism theory to develop hospitality, was significantly higher than their pre-experiment counterpart scores at the .05 level; (2) after the experiment, the hospitality scores of the experimental group students who used the guidance activities package based on the behavioral theory were significantly higher than the counterpart scores of the control group students who received the conventional guidance activities program at the .05 level; and (3) no significant difference was found between hospitality scores of the experimental group students at the completion of the experiment and their counterpart scores during the follow up period.

Keywords: Guidance activities package, Hospitality, Behaviorism theory, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลภา สบายยิ่ง ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางรำไพ ไชยพาลี ศึกษาพิเศษ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ นางนุชนารถ เดชโยธิน ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ นางจตุพร โพธิ์คล้าย ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ นายอาคม สุทธิประภา ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ นางเมขลา ลือโสภิตา ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบ แก้ไข เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายบุญเกิด ตริกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนซีເລັກເຊີວໄຟຣ໌ວັລຢ໌ວິທຍາ ตลอดจนคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่กรุณาอำนวยความสะดวกในเรื่องเวลา สถานที่ และเป็นกำลังใจในการทำงานจนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้เรียบร้อย และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีເລັກເຊີວໄຟຣ໌ວັລຢ໌ວິທຍາ ปีการศึกษา 2557 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้บูชาพระคุณบิดา-มารดา ครู อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนและชี้แนะแนวทางการศึกษา ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนสมาชิกการแนะแนว และการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2556 ทุกคนที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

นิติธารณ์ บุบผาเดช
กรกฎาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทร	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว	40
หลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	52
กรอบแนวคิดในการวิจัย	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	63
ประเภทและแบบของการวิจัย	63
ประชากร	64
ตัวแปร	68
เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	79
การเสนอผลการวิจัย	79
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปการวิจัย	83
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	97
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	98
ข แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความเอื้ออาทร	105
ค ตารางแสดงความสอดคล้องของแบบวัดความเอื้ออาทรเป็นรายข้อ และตารางแสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิด พฤติกรรมนิยม	111
ง ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ของกลุ่มทดลอง	115
จ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติของกลุ่มควบคุม	186
ฉ แบบวัดความเอื้ออาทร	199
ช คะแนนเปรียบเทียบผลการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียน กลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม	205
ซ แสดงผลการประเมินการร่วมกิจกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	210
ประวัติผู้วิจัย	213

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	รูปแบบการวิจัย 63
ตารางที่ 3.2	ผลการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรก่อนการทดลอง (Pretest) 65
ตารางที่ 3.3	การจัดประชากร 66
ตารางที่ 3.4	การปรับปรุงเครื่องมือ 73
ตารางที่ 3.5	เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร 77
ตารางที่ 4.1	เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง 80
ตารางที่ 4.2	เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม 81
ตารางที่ 4.3	เปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับนักเรียน กลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ 81
ตารางที่ 4.4	เปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมกับระยะติดตามผล 82

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบที่ทำให้เกิดพฤติกรรม	52
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	62
ภาพที่ 3.1 แผนผังการจัดประชากร	67
ภาพที่ 3.2 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร	69
ภาพที่ 3.3 การสร้างแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร	71

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ว่า เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้มุ่ง 1) พัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน โดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข เมื่อสังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่มุ่งฟื้นฟู สืบสาน และธำรงไว้ซึ่งคุณค่า เอกลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมของไทย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูล และพึ่งพากันไว้ให้มั่นคง รักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง สร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นไทยให้มากยิ่งขึ้น มีเจตคติ และค่านิยมของสังคมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นแกนหลักของสังคมและให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและคนยากจน คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความยุติธรรม และความเสมอภาคทั่วหน้ากัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553: 14-17)

ปัจจุบันนี้สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชาติมีหลากหลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่ จากวิถีชีวิตที่เคยพึ่งพาเกื้อกูลกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่เข้าสู่ระบบการแข่งขันดิ้นรนเอาตัวรอด ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและใช้อย่างสิ้นเปลือง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงาม สังคมคุณธรรม จริยธรรมเริ่มเสื่อมถอย คนในสังคมขาดความเอื้อเฟื้อต่อกัน ขาดความมีน้ำใจ ต่างคนต่างอยู่ กลายเป็นสังคมเดี่ยวมากขึ้น เมื่อสังเกตคนรอบข้างพบว่าบุคคลร่วมงาน มักขาดน้ำใจ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ตัว ไม่เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน บุคคลอื่น และสังคม หลีกเลี่ยงการร่วมมือช่วยเหลืองานด้านต่างๆของส่วนรวม ส่งผลให้สังคมและคนในสังคมขาดความสุข ขาดความสมานฉันท์และเอื้ออาทร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ลดลง ปัญหาต่างๆในสังคมมีมากขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2546: 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาโดยมุ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ยังได้

ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก หากเป็นเช่นนี้สังคมโดยรวมก็จะพบกับภาวะวิกฤตทางด้านสังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สังคมจะขาดคุณธรรม จริยธรรม และขาดวิถีชีวิตที่ดีงามตามมาในที่สุด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าด้วยความห่วงใยในคุณธรรม จริยธรรม ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรของคนในสังคมไทย เห็นได้จากกระแสพระราชดำรัส พระราชทานแก่สามัคคีสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการเปิดประชุมประจำปี เมื่อวันที่ 10 เมษายน พุทธศักราช 2525 ความตอนหนึ่งว่า "...คุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนั้น ประการหนึ่งได้แก่ การให้ คือ ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน ให้อภัยกัน ไม่ถือโทษกัน ให้คำแนะนำตักเตือนที่ดีต่อกัน ประการที่สอง ได้แก่ การมีวาจาดี คือ พูดแต่คำจริงคำจริงต่อกัน พูดให้กำลังใจกัน พูดแนะนำประโยชน์ให้แก่กัน คือประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์เกื้อหนุน ทั้งแก่กันและกัน แก่หมู่คณะโดยส่วนรวม ประการที่สาม ได้แก่ การวางตนได้สม่ำเสมออย่างเหมาะสม คือ ไม่ทำตัวให้ดีเด่นเกินกว่าผู้อื่น และไม่ด้อยต่ำทรามไปจากหมู่คณะ หมู่คณะใดมีคุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวไว้ดังกล่าว หมู่คณะนั้นย่อมมีความมั่นคง..." (กระทรวงวัฒนธรรม: ออนไลน์) นับได้ว่าพระองค์ท่านทรงเล็งเห็นความสำคัญของคุณธรรมเอื้ออาทร เป็นคุณธรรมที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า และนำมาซึ่งความผาสุกได้

ความเอื้ออาทร เป็นความรู้สึกร่วมกันของบุคคลที่มีต่อสิ่งอื่น รวมทั้งมนุษย์ด้วยกัน ในเชิงของการเป็นห่วงเป็นใย การสนับสนุนส่งเสริม หรืออยากช่วยเหลือให้มีสถานะที่ดียิ่งขึ้น โดยสามารถกระทำได้หลายพฤติกรรมตั้งแต่พฤติกรรมการดูแลบุคคลใกล้ชิด (สุภะรัฐ ยอดระบำ 2548) เช่น ครอบครัว และเพื่อน เป็นต้น หรือการมีพฤติกรรมป้องกันบุคคลจากสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสม (กมลวรรณ สุวรรณโชติ 2548) ตลอดจนการมีพฤติกรรมเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่นหรือบุคคลแปลกหน้า เช่น การโทรศัพท์จากโทรศัพท์มือถือเพื่อแจ้งอุบัติเหตุที่ตนพบเห็น (นรา จันชนะกิจ, 2548) หรือการมีพฤติกรรมอาสาพัฒนาสังคม (คมนา วัชรานินท์ 2546) การแสดงความเอื้ออาทรเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักให้ เสียสละ ยินดีในความสุขผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูล บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

- 1) การช่วยเหลือผู้อื่น
- 2) การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น
- 3) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และ
- 4) การมุ่งประโยชน์ส่วนรวม

การจัดสภาพการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง เป็นแกนนำในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สร้างจิตสำนึกความสมานฉันท์และเอื้ออาทรให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน ครู ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ปฏิบัติตามนโยบายและ

โครงการของโรงเรียนที่ร่วมกันตั้งไว้ มีความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในองค์กร นักเรียน นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างจริงจัง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดูแลเอาใจใส่และมีความเห็นอกเห็นใจกัน ผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่การประพฤติปฏิบัติของบุตรหลานร่วมกับโรงเรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนทั้งด้านการปฏิบัติ และร่วมแสดงความคิดเห็น ชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ แนวปฏิบัติแก่สถานศึกษาและชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมงบประมาณกับทางโรงเรียน (กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ 2546: 4)

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่พบเป็นประจำคือ นักเรียนขาดน้ำใจ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ตัว ไม่เสียสละ ขาดความเมตตากรุณาต่อเพื่อน หลีกเลี่ยงการร่วมมือช่วยเหลืองานด้านต่างๆ ของส่วนรวม ซึ่งนำไปสู่การขาดความเอื้ออาทรต่อคนรอบข้าง และสังคม ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป แนวคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมนิยม เชื่อว่า พฤติกรรมของเด็กล้วนแล้วเป็นผลมาจากการที่เขาได้รับการเสริมแรง การที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมอะไรแล้วผลที่เกิดขึ้นเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนก็มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้งขึ้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2550: 32) ถ้าต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเอื้ออาทรบ่อยครั้งขึ้น ก็ควรให้นักเรียนได้รับผลที่น่าพอใจ โดยให้การเสริมแรง เช่น ชมเชย ให้รางวัล เป็นต้น และ เทพ พังงา (ม.ป.ป.) กล่าวว่า รางวัลทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจกระทำซ้ำในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือ พฤติกรรมที่ได้รับรางวัล ดังนั้นหากจะแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ควรใช้การปรับพฤติกรรมเพราะเป็นการใช้เทคนิค หรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีประสมกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533: 778-785) กล่าวว่า เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีหลายวิธี เทคนิคที่สำคัญที่นิยมใช้มี 4 รูปแบบคือ 1) เทคนิคการเสริมแรง 2) เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3) เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ 4) เทคนิคการจัดความรู้สึกล้าหวาดกลัวกังวลอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของพรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี ผลปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงานอาชีพ มีชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม

และประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ 2544) ที่ได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมีการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ สมร ทองดี และ ปราณี รามสูตร (2545: 8-10) กล่าวไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมแนะแนวหากกระทำได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลดีต่อผู้รับบริการในการแก้ปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท การขาดความมีวินัย ขาดน้ำใจ ขาดความเอื้ออาทร ขาดคุณธรรมจริยธรรมอื่นๆ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการแนะแนว ก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่แก้ปัญหาได้ และส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียน ชุมชน และสังคม ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ วรณรดา พงษ์สิน (2550: 48-50) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ชี้เหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ประสบปัญหานักเรียนขาดความเอื้ออาทร ด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมโรงเรียน ชุมชน มีการทะเลาะวิวาท เห็นแก่ตัว ขาดน้ำใจที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หลีกเลี่ยงการร่วมมือช่วยเหลืองานด้านต่างๆของส่วนรวม ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียน โดยการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมา ประสมประสานกัน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อบุคคลอื่น หรือต่อสถานการณ์ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดี มีส่วนสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามให้แก่สังคม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคมและประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

2.3 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผล

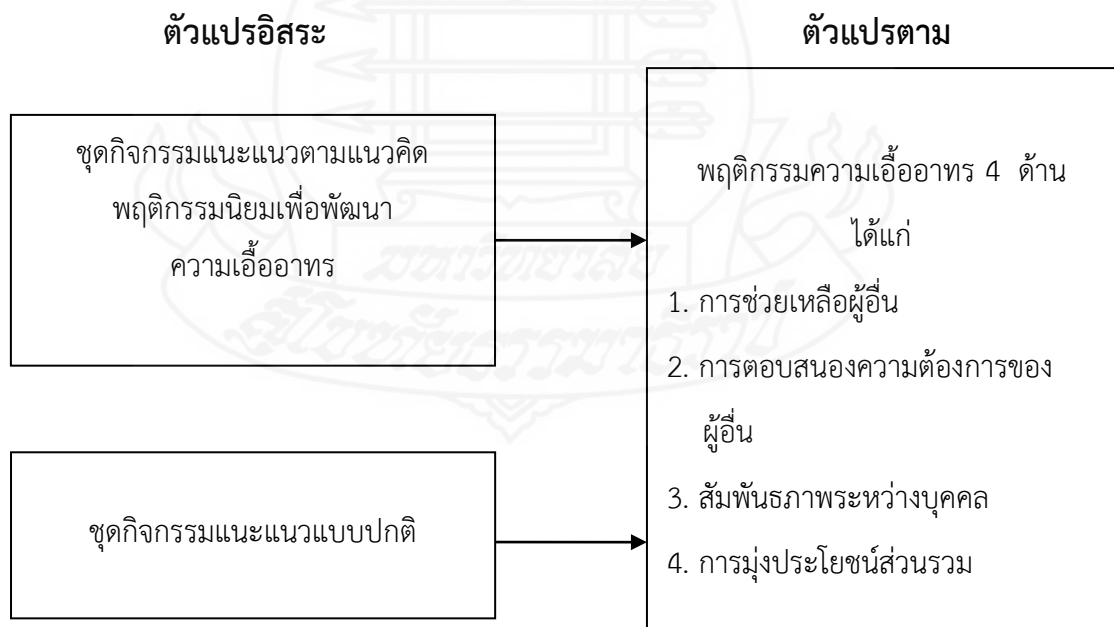
3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีความเอื้ออาทรสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

3.3 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็ก เชียงใหม่วิทยาลัยวิทยา ปีการศึกษา 2557 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากนั้นจับคู่ผู้เรียนที่มีคะแนนระดับความเอื้ออาทรใกล้เคียงกันออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 10 คน แล้วสุ่มกลุ่มให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

5.2 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษาจากกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วัดก่อน และหลังการทดลอง (Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design)

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม
- 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

5.3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความเอื้ออาทร

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 5.4.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม
- 5.4.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ
- 5.4.3 แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร

5.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.5.1 ค่าเฉลี่ย
- 5.5.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 5.5.3 การทดสอบแบบ Mann-Whitney U Test
- 5.5.4 การทดสอบแบบ Wilcoxon Signed Rank Test

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 นักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนซีเหล็กเชียงใหม่วิทยาลัยวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด

6.2 ความเอื้ออาทร หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ การช่วยเหลือผู้อื่น การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การมุ่งประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

6.2.1 การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออกเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และทำให้ผู้อื่นมีความสุข โดยการแสดงความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ด้วยการทำทางที่เป็นความเห็นอกเห็นใจ ความโอบอ้อมผ่อนตาม ความไว้วางใจทั้งการใช้คำพูดและท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงความยินดี ความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

6.2.2 การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงให้ เห็นว่ามีความเข้าใจ และยอมรับความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นและพยายามที่จะหาสิ่งนั้นมาตอบสนองความต้องการนั้นได้อย่างถูกต้อง ทั้งทางกายและจิตใจ ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะรับรู้ความรู้สึกที่แท้จริงของผู้อื่น

6.2.3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออกในทางที่ดีกับเพื่อน ครู พ่อแม่ และ ผู้อื่นโดยการพูดคุย ซักถาม ถึงเรื่องต่าง ๆ ทำให้ผู้อื่นเกิดความไว้วางใจมองโลกในแง่ดี ไม่ยึดเอาความเห็นแก่ตัวหรือความเกลียดชังเป็นที่ตั้ง ช่วยพัฒนาจิตใจให้มีความดีงาม อ่อนโยน มีน้ำใจ มีการแสดงออกที่เหมาะสม

6.2.4 การมุ่งประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกทางการกระทำ ที่ให้ประโยชน์กับส่วนรวม อุทิศเวลาในการทำประโยชน์ ทำกิจกรรมเพื่อบำรุงรักษาและพัฒนา สาธารณสมบัติ เสียสละ และแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

6.3 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เป็นทฤษฎีที่นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน และการวางเงื่อนไข (Conditioning) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้มากกว่าเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ประกอบด้วย ทฤษฎีการวางเงื่อนไขคลาสสิกของพาฟลอฟ ซึ่งมีแนวคิดที่ว่าสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นต้องมีเงื่อนไข (Condition) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ ที่มีแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ หากผลที่เกิดจากการกระทำเป็นสิ่งที่พึงพอใจ จะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น และทฤษฎีปัญญาสังคมของแบนดูรา ที่มีแนวคิดที่ว่ามนุษย์เรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) ได้แก่ การเห็นตัวแบบ (Modeling) ผู้สังเกตจะดูว่าตัวแบบทำอะไรแล้ว ได้รับผลจากการกระทำอะไรบ้าง ในวันข้างหน้าผู้สังเกตจะลอกแบบแผนพฤติกรรม และทำตามตัวแบบนั้น

6.4 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร หมายถึง ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยการใช้ตัวแบบ และการเสริมแรงทางสังคม เพื่อนำมาปรับพฤติกรรมความ

เอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีทั้งหมด 10 กิจกรรม ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ	กิจกรรม ฉันทและเชอ
ครั้งที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรม เกื้อกูลกัน
ครั้งที่ 3 การช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรม น้ำเอย น้ำใจ
ครั้งที่ 4 การตอบสนองความต้องการผู้อื่น	กิจกรรม ยอดนักคิด
ครั้งที่ 5 การตอบสนองความต้องการผู้อื่น	กิจกรรม เต็มใจให้เต็ม
ครั้งที่ 6 สัมพันธภาพ	กิจกรรม ภาษาสัมพันธ
ครั้งที่ 7 สัมพันธภาพ	กิจกรรม สื่อสารมิตรภาพ
ครั้งที่ 8 มุ่งประโยชน์ส่วนรวม	กิจกรรม ปรับตัวตน
ครั้งที่ 9 มุ่งประโยชน์ส่วนรวม	กิจกรรม ทำดีเพื่อสังคม
ครั้งที่ 10 ปัจฉิมนิเทศ	

แผนกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมจะใช้กิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์สร้างสรรค์กิจกรรม และมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ และขั้นประเมินผล

6.5 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ หมายถึง ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ชื่อแผน

กิจกรรมเหมือนกันกับชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เน้นสาระความรู้ในเรื่องการ ปฏิบัติตน ในด้านความเอื้ออาทร การให้ความช่วยเหลือ การร่วมกิจกรรมกับเพื่อน โดยผู้วิจัยให้ การบรรยาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ชักถาม และบันทึกลงในใบงาน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อนำมาปรับพฤติกรรมความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2 สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมอื่นๆ ของ นักเรียนในวัยเดียวกันที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย ทุจริต เป็นต้น

7.3 เป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพัฒนา ความเอื้ออาทร และปลูกฝังจิตสำนึกเอื้ออาทรแก่นักเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสาร ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทร
  - 1.1 ความหมายของความเอื้ออาทร
  - 1.2 คุณลักษณะของความเอื้ออาทร
  - 1.3 แนวคิดและทฤษฎีของความเอื้ออาทร
  - 1.4 ระดับความเอื้ออาทร
  - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเอื้ออาทร
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว
  - 2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.4 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว
  - 2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.7 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว
  - 2.8 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.9 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
3. หลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
  - 3.1 ภูมิหลังของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
  - 3.2 สารระหลักที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
  - 3.3 ความเป็นมาของทฤษฎีการให้การศึกษาแบบพฤติกรรมนิยม
  - 3.4 สารระสำคัญของทฤษฎีการให้การศึกษาแบบพฤติกรรมนิยม
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทร

1.1 ความหมายของความเอื้ออาทร

ความเอื้ออาทรเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคล นักการศึกษา นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2526: 940-946) ได้แยกคำว่า เอื้ออาทรเป็นสองคำ คือ เอื้อ กับอาทร ซึ่งมีความหมายคล้ายกันและนำมารวมกันสามารถสื่อความหมายว่า เป็นความเอื้อเพื่อ มีน้ำใจ การใส่ใจ และการเอาใจใส่

พระราชวรมุณี (ประยูรช ปยุตโต) (2527: 407) ให้ความหมายคำว่า “อาทร” คือ ความเอื้อเพื่อ ความเอาใจใส่

พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (2527: 407) ให้ความหมายของคำว่า อาทร หมายถึง ความเอื้อเพื่อ ความเอาใจใส่

สิวลี ศิริไล (2539: 198) ได้อธิบายว่า Caring คือ ความเอื้ออาทรที่เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงคุณค่าของบุคคล ความเข้าใจในชีวิต และก่อให้เกิดความปรารถนาที่ดีต่อกัน ซึ่งคล้ายกับคำว่า Empathy คือ การรู้สึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา การยอมรับความแตกต่าง ความเห็นอกเห็นใจ เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกทางสังคมที่สมบูรณ์ของบุคคล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1363, 1397) ให้ความหมายของคำว่า เอื้อ หมายถึง เอาใจใส่ มีน้ำใจ เห็นแก่ ส่วนคำว่า อาทร หมายถึง ความเอื้อเพื่อ ความเอาใจใส่ และความหวังใย

พระไพศาล วิสาโล (2543: 239) มีความเห็นว่า ความเอื้ออาทร คือ ศิล หมายถึง ความประพฤติด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน มีน้ำใจ และไม่ละเมิดผู้อื่น ตระหนักถึงหน้าที่ที่พึงมีต่อสังคม และกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

พจนานุกรมไทย ฉบับใหม่ (2544: 1338, 1371) ได้แยกคำว่า เอื้ออาทรเป็นสองคำ คือ เอื้อ กับ อาทร ให้ความหมายคำว่า เอื้อ หมายถึง อำนวยผล ส่วนคำว่า อาทร ให้ความหมายไว้ 2 ความหมาย ดังนี้ ความหมายที่ 1 อาทร หมายถึง ร้อนใจ พะวง อาทรร้อนใจเกินไป รู้สึกอาทรร้อนใจเรื่องนั้นมาก ความหมายที่ 2 อาทร หมายถึง ความเอาใจใส่ ความพะวง ความเอื้อเพื่อ ความนับถือ

กรมวิชาการ (2546ก: 80) ให้ความหมายของคำว่า ความเอื้ออาทร หมายถึง ความช่วยเหลือเกื้อกูล ความเอาใจใส่ ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา การแบ่งปัน ความรู้สึกหวังใย ความเข้าใจ

กรมวิชาการ (2546ข: 81) ให้ความหมายของคำว่า ความเอื้ออาทร หมายถึง ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความเอาใจใส่กัน

ศิริวรรณ อินทรวัฒนา (2553: 12) ได้อธิบายถึงความหมาย ความเอื้ออาทร คือ พฤติกรรมที่แสดงในลักษณะการปฏิบัติหรือความรู้สึกที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเอาใจใส่ เข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดี มีความเป็นมิตร และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเหมาะสม เสียสละต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน และเข้าใจกันที่ตระหนักต่อบุคคล สังคม ประโยชน์ส่วนรวม

สุพิตรา เศลวัตนะกุล ธิตารัตน์ คณิงเพียร (2554: 17) ได้อธิบายถึงความหมาย ความเอื้ออาทรในวิชาชีพการพยาบาลว่า การดูแลอย่างเอื้ออาทร เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลที่มีพื้นฐานอยู่บนความเมตตา เอื้ออาทรต่อกัน เคารพในความเป็นมนุษย์ และเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน มีการแสดงออกที่อบอุ่น จริงใจ ห่วงใย เอาใจใส่ และมีน้ำใจต่อกัน

แมคคอลลีย์ (Macaulay, J.R. 1970) ให้ความหมาย ความเอื้ออาทร ว่าเป็น ความช่วยเหลือที่ผู้อุปการะช่วยเหลือให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่นโดยไม่คาดหวังรางวัลจากแหล่งภายนอกสำหรับการช่วยเหลือนั้น

ไมเยอร์ (Myers, 1993) ให้ความหมายของ ความเอื้ออาทรว่า หมายถึง ความ เป็นห่วง และช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยไม่ขออะไรเป็นการตอบแทน

สรุปได้ว่า ความเอื้ออาทร เป็นความช่วยเหลือเกื้อกูลกันที่ผู้ให้ความช่วยเหลือไม่คาดหวังสิ่งตอบแทน เป็นความรู้สึกห่วงใย เห็นใจ เข้าใจ มีน้ำใจต่อผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดี เป็นมิตร เสียสละต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อส่วนรวม และสังคม

1.2 คุณลักษณะของผู้มีจริยธรรมความเอื้ออาทร

จากการศึกษา และรวบรวมคุณลักษณะของผู้มีจริยธรรมความเอื้ออาทร มีผู้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกของคุณลักษณะที่นำไปสู่จริยธรรมความเอื้ออาทร ดังนี้ กรมวิชาการ (2546ข: 34-36) ได้สรุปดัชนีชี้วัดคุณลักษณะของเด็กที่มีความเอื้ออาทร ดังนี้

1. มีน้ำใจ
2. มีความเมตตากรุณา
3. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. สนใจ ห่วงใยผู้อื่น
5. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
6. รัก และเห็นใจผู้อื่น
7. ห่วงใยผู้อื่น

8. การแบ่งปัน
9. เข้าใจผู้อื่น
10. มีจิตเป็นกุศล
11. ไม่เห็นแก่ตัว
12. รับฟังผู้อื่น
13. รักคนอื่นเป็น
14. มีจิตใจอ่อนโยน
15. มีความประนีประนอม
16. มีระเบียบวินัย

นอกจากนี้กรมวิชาการ ได้สรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีความเอื้ออาทร

ดังนี้

1. มีน้ำใจ
  2. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
  3. เห็นอกเห็นใจ
  4. ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
  5. มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
  6. ไม่เห็นแก่ตัว
- และได้สรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กไม่มีความเอื้ออาทร ดังนี้
1. เห็นแก่ตัว
  2. ชอบเอา راحتเอาเปรียบ
  3. ขาดน้ำใจ
  4. ขาดตัวแบบที่แสดงถึงความสมานฉันท์ และเอื้ออาทร
  5. ไม่มีกิจกรรมที่ให้โอกาสเด็กเอื้ออาทร
  6. ผู้ใหญ่ไม่ได้เป็นตัวแบบที่ดี
  7. ไม่สนใจสิ่งรอบตัว
  8. ไม่มีความเมตตา กรุณา
  9. ชอบแข่งขัน
  10. ขาดโอกาสติดต่อสื่อสารกัน
  11. ทำอะไรเพื่อตนเอง
  12. ชอบเอาตัวรอด
  13. ไม่เปิดโอกาสให้เด็กมีเพื่อนสนิทช่วยเหลือกัน

กรมวิชาการ (2546ก: 170-171) สรุปพฤติกรรมกรรมการแสดงออกถึงคุณลักษณะที่นำไปสู่จริยธรรมความเอื้ออาทร ดังนี้

1. มีคุณธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ดังนี้
  - 1.1 มีความซื่อสัตย์
  - 1.2 เมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ ต่อสัตว์
  - 1.3 รู้หน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่องาน และต่อสังคม
  - 1.4 ไม่ลักขโมยของผู้อื่น
  - 1.5 ไม่พูดเท็จ
  - 1.6 ไม่เล่นการพนัน
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ดังนี้
  - 2.1 แบ่งปันอาหารให้กันและกัน และผู้ที่ขาดแคลน
  - 2.2 รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น หรือผู้ด้อยโอกาส
  - 2.3 ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - 2.4 บริจาคหนังสือหรือแบ่งปันเงิน สิ่งของให้คนพิการหรือผู้ยากไร้
  - 2.5 ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน
  - 2.6 บริจาคอาหารให้ผู้ที่ยากไร้ขาดแคลน
3. มีน้ำใจ ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ดังนี้
  - 3.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่หวังผลตอบแทน
  - 3.2 รู้จักแบ่งปัน
  - 3.3 มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ชนะ รู้จักขอโทษ และยอมรับผิดเมื่อทำผิด
  - 3.4 ช่วยบิดามารดาทำงานบ้าน
  - 3.5 จูงคนชราข้ามถนน
  - 3.6 เสียสละที่นั่งสำหรับคนมีครรภ์ คนชรา และเด็ก
4. รู้รักสามัคคี ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ดังนี้
  - 4.1 ร่วมมือกันทำงานปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ
  - 4.2 มีความสามัคคีในหมู่คณะ
  - 4.3 มีความรักในหมู่คณะ หน่วยงาน ครอบครัว และประเทศชาติ
  - 4.4 ไม่ทะเลาะกัน
  - 4.5 ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
  - 4.6 ให้อภัยซึ่งกันและกัน

5. พี่งพาเกื้อกูลกัน ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ดังนี้
  - 5.1 ช่วยเหลือซึ่งกันและกันยามทุกข์ร้อน
  - 5.2 แบ่งปันสิ่งของให้แกกันและกัน
  - 5.3 มีน้ำใจต่อกัน
  - 5.4 แลกเปลี่ยนอาหาร
  - 5.5 ช่วยเหลือกันในยามทุกข์ยาก
  - 5.6 ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน
6. มีจารีตประเพณีดีงามประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ดังนี้
  - 6.1 มีสัมมาคารวะ ให้ความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า
  - 6.2 ร่วมประเพณีอันดีงามของชาติและท้องถิ่น
  - 6.3 อนุรักษ์ประเพณีดีงามของธรรมชาติ และท้องถิ่น
  - 6.4 แสดงความเคารพด้วยการยกมือไหว้
  - 6.5 ทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา
  - 6.6 แต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
7. รัก ภูมิใจในชาติและท้องถิ่น
  - 7.1 แสดงความเคารพต่อเพลงชาติและธงชาติไทย
  - 7.2 ใช้สินค้าที่ผลิตโดยฝีมือของคนไทย
  - 7.3 เรียนรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาไทย
  - 7.4 ใช้สินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น
  - 7.5 เทียวเมืองไทย
  - 7.6 แต่งกายโดยใช้ผ้าไทย

สรุปได้ว่า คุณลักษณะความเอื้ออาทรประกอบด้วย 16 คุณลักษณะ ดังนี้

- 1) มีน้ำใจ 2) มีความเมตตากรุณา 3) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) สนใจห่วงใยผู้อื่น 5) ช่วยเหลือผู้อื่น
- 6) รักและเห็นใจผู้อื่น 7) ห่วงใยผู้อื่น 8) การแบ่งปัน 9) เข้าใจผู้อื่น 10) มีจิตเป็นกุศล 11) ไม่เห็นแก่ตัว 12) รับฟังผู้อื่น 13) มีจิตใจอ่อนโยน 14) รักคนอื่นเป็น 15) ความประนีประนอม และ
- 16) มีระเบียบวินัย

อุทุมพร ทองอุไทย (2523: 188 อ้างอิงจาก Comrey, 1973: 226) พบว่า การคัดเลือกคุณลักษณะความเอื้ออาทรโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) เป็นไปตามเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบต้องมีจำนวนตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป และตัวแปรใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่มากกว่า 1 องค์ประกอบถือว่าเป็นตัวแปรซับซ้อนตัดทิ้งไป และในการกำหนดองค์ประกอบต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป

ครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกคุณลักษณะความเอื้ออาทร โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา เว็บเปอร์ (อุทุมพร จามรมาน 2543: 13 อ้างอิงจาก Weber: 9-15) ระบุว่า วิธีวิเคราะห์เนื้อหา คือ แปลภาษาเป็นข้อมูล กระทำได้ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาสาระอย่างชัดเจน เสียก่อน แล้วแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อยๆ เช่น แยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาความหมาย ผู้วิจัย มีขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเอื้ออาทร ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความหมายของคุณลักษณะความเอื้ออาทร

ขั้นที่ 2 การแปลความหมายเป็นข้อมูล

ผู้วิจัยจับประเด็นของความหมายคุณลักษณะความเอื้ออาทร แล้วจัดกลุ่ม คุณลักษณะตามความหมายได้ 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) คุณลักษณะความมีน้ำใจ 2) คุณลักษณะมีเมตตา กรุณา 3) คุณลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) คุณลักษณะช่วยเหลือผู้อื่น 5) คุณลักษณะรักและเห็นใจ ผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 คุณลักษณะมีน้ำใจ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย ดังนี้

1) มีน้ำใจ

เกรียงศักดิ์ โกลากุล (2547: 12) สรุปความมีน้ำใจว่า หมายถึง ความปรารถนาดีที่ผู้ให้ ตั้งใจมอบความบริสุทธิ์ใจ ทั้งทางกาย วาจา ใจ และสิ่งของโดยมุ่งหวังให้ผู้รับมีความสุข ความพอใจในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่หวังผลตอบแทน ความมีน้ำใจประกอบด้วย

1. ความมีน้ำใจทางกาย หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยการ ออกแรงช่วยเหลือการทำงานเพื่อส่วนรวม การมอบสิ่งของต่อผู้มีพระคุณ และการแบ่งปันสิ่งของ ให้แก่ผู้ขาดแคลน

2. ความมีน้ำใจทางวาจา หมายถึง การมอบน้ำใจด้วยคำพูด คือ การกล่าวคำทักทายกันว่า “สวัสดี” การกล่าวคำว่า “ขอโทษ” การกล่าวคำว่า “ขอบคุณ” การพูดจาที่ไพเราะอ่อนหวาน การพูดให้กำลังใจ และการพูดปลอบใจ

3. ความมีน้ำใจทางใจ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกที่ตนเองมีต่อผู้อื่น คือ การแสดงความมีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น การแสดงความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การแสดงความเกรงใจต่อผู้อื่น และการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

อัมพร ชนะทอง (2546: 31) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีน้ำใจ จะต้องมียุคุณลักษณะบ่งบอกกว่าเป็นบุคคลที่มีความสุภาพอ่อนโยน จิตใจโอบอ้อมอารี เอื้ออาทร พร้อมช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และสังคมส่วนรวม ให้ดำเนินไปอย่างสงบสุขด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยมิหวังผลตอบแทน จากคุณลักษณะต่างๆ ที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจได้จำแนกคุณลักษณะของความมีน้ำใจออกเป็น 4 ประการ คือ ความเอื้อเฟื้อ ความเอื้ออาทร ความเสียสละ และการไม่เห็นแก่ตัว

สุภาพร พรหมสา (2550: 15) สรุปความมีน้ำใจว่า ความมีน้ำใจมีองค์ประกอบจากความเห็นอกเห็นใจเมื่อเห็นบุคคลอื่นประสบกับความเดือดร้อน หรือไม่สบายใจก็พร้อมที่จะหยิบยื่นความช่วยเหลือตามแต่กำลังความสามารถของตนเอง อย่างเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และไม่ต้องรอให้บุคคลนั้นกล่าวขอความช่วยเหลือ

อาคม หงส์ทอง (2539: 31) สรุปความหมายคำว่า ความมีน้ำใจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ปราบปรามติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้ความช่วยเหลือในเวลาที่มีผู้อื่นเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ ตามความสามารถที่ช่วยได้โดยไม่หวังผลตอบแทน

สรุปได้ว่า ความมีน้ำใจ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความปรารถนาดี ความสุภาพอ่อนโยน มีจิตใจโอบอ้อมอารี พร้อมทั้งจะช่วยเหลือบุคคลอื่นอย่างเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

2) ไม่เห็นแก่ตัว

อุซุมากิ นารูโตะ (Uzumaki Naruto, 2553: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงปาฐกถาของ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ได้ปาฐกถาธรรมถึงความเห็นแก่ตัวว่า ความเห็นแก่ตัวเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำคนให้คิดผิดไป ให้พูดผิดไป ให้กระทำอะไรๆไปในทางที่ผิดที่เสียหาย ก็เพราะฐานที่มีความเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นก่อน แต่ถ้าไม่มีความเห็นแก่ตัว มีความเห็นในด้านธรรมะจริงแล้ว เรื่องผิดมันคงไม่เกิด เพราะธรรมะนั้นจะช่วยให้เกิดความคิดนึกที่ถูกที่ชอบ ตรงตามเป้าหมาย

วศิน อินทสระ (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความไม่เห็นแก่ตัวว่า ความไม่เห็นแก่ตัวทำให้คนเป็นคนใจกว้าง รู้จักรับผิดชอบ ไม่โยนความผิดไปให้ผู้อื่นเมื่อตนเป็นผู้ทำผิดขึ้นเอง นอกจากนี้ยังทำให้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าอกเข้าใจเขา มองเขาตามที่เขาเป็น ไม่ใช่ตามที่เรายากให้เป็น มีการรู้จักให้อภัยในความผิดพลาด เปิดโอกาสให้เขากลับตัว ไม่ซ้ำเติมคนล้มหรือคนผิดพลาดจนเกินเหตุ ให้ความหวังแก่ผู้ท้อแท้ ให้กำลังใจแก่ผู้อ่อนแอ

สมหวัง วิทยาปัญญาพนธ์ (2542: ออนไลน์) ความไม่เห็นแก่ตัว หมายถึง ทำอะไรไม่มุ่งหมายแต่จะเอามาเพื่อตนฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม คนที่ไม่เห็นแก่ตัวมีลักษณะเด่นอย่างน้อย 2 ประการ คือ มีความเมตตากรุณา และมีความเสียสละสูง

สรุปได้ว่า ความไม่เห็นแก่ตัว เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ ไม่มุ่งหมายแต่จะเอาเพื่อตนฝ่ายเดียว ให้อภัยในความผิดพลาด และเป็นกำลังใจแก่ผู้ที่ต่อยกว่าเสมอ

3) ความประนีประนอม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 662) ให้ความหมายคำว่าประนีประนอม หมายถึง ผ่อนหนักผ่อนเบาให้แก่กัน ประองดองกัน อะลุ่มอล่วยกัน

ทิมข่าว สมอ. (2536: ออนไลน์) ให้ความหมายว่าประนีประนอม หมายถึง ผ่อนหนักเบาให้แก่กัน ประองตองกัน อะลุ่มอล่วยกัน ซึ่งความหมายเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่อ่อนโยน ออบอวน เป็นความสัมพันธ์ที่ตึงงามของมนุษย์พึงมีให้ต่อกัน ประนีประนอมที่พอเหมาะ คือ ลดตัวลดตนลงไปได้จริง และทำให้ต่างฝ่ายต่างโอนอ่อนเข้าหากันให้ได้จุดที่ดีที่สุด วิจัยเอาเนื้อหาของเหตุผลที่ถูกที่ควรที่สุดเป็นหลัก ไม่ใช่เอาแต่เราเป็นหลัก ถ้าเข้าใจอย่างที่พูดไปเมื่อกี้ พยายามพากเพียรเรียนรู้กิเลส แล้วรู้จักอาการที่มันยึดเอาแต่ตน เอาแต่ตัว ไม่ยอมอ่อนน้อมไม่ยอมงอเลย แล้วยอมลดยอมละเสียบ้าง และต้องพยายามอ่อนน้อม อานัตตามานะให้ออก ลดตัวลดตนให้ได้ มีการยอม มีการลดละกิเลส อัตตามานะก็จะเกิดการประสานประนีประนอม และรวมกันได้

สรารุช เบญจกุล (2554: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงกาลยุดิธรรมที่ให้ความสำคัญกับวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลควบคู่กับการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนในการยุติข้อพิพาทด้วยตนเอง การที่คู่ความสมัครใจระงับข้อพิพาทลงด้วยความพอใจของคู่ความเอง ทำให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นด้วยความรวดเร็ว ประหยัด มีประสิทธิภาพ และยังเป็นการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีของคู่ความ ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ ผู้ประนีประนอม ซึ่งเป็นบุคคลกลางทำหน้าที่ช่วยเหลือคู่พิพาทในการเจรจาและหาข้อยุติร่วมกัน ผู้ประนีประนอมต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นกลาง ปราศจากอคติ ประพฤติตนถูกต้องตามกฎหมาย และทำนองคลองธรรม อยู่ในกรอบศีลธรรมและจริยธรรม มีความรู้และเข้าใจในปรัชญาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอย่างถ่องแท้และมีความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม

สรุปได้ว่า ความประนีประนอม หมายถึง ประองตองกัน อะลุ่มอล่วยกัน ปราศจากอคติ ลดความขัดแย้ง สร้างความร่วมมือ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

จากการศึกษาคุณลักษณะความมีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว ความประนีประนอม แล้ว พบว่า ความมีน้ำใจ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความปรารถนาดี ความสุภาพ อ่อนโยน มีจิตใจโอบอ้อมอารี พร้อมทั้งจะช่วยเหลือบุคคลอื่นอย่างเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน อันแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความประนีประนอม ไม่เห็นแก่ตัว ยอมรับผิดเมื่อได้กระทำผิด และทำดี อยู่เสมอ

1.2.2 คุณลักษณะมีเมตตากรุณา ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย ดังนี้

1) มีเมตตากรุณา

พระราชวรมนู (2518: 92) ได้ให้ความหมายของความเมตตากรุณาไว้ในภาษาไทย และภาษาอังกฤษไว้ว่า เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้เป็นผู้สุข มีจิตใจอันแผ่ไมตรีและประโยชน์แก่มนุษย์ทั่วหน้า (loving-kindness) กรุณา คือ ความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ไฟใจอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ (compassion)

กรมการศาสนา (2523: 3-9) ได้ให้ความหมายของความเมตตากรณาไว้ว่า เมตตา แปลว่า ความรักใคร่ปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญหรือได้รับความสำเร็จสมความปรารถนา เมตตาที่แผ่ไปภายในขอบเขตที่จำกัดในวงแคบ กรณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความทุกข์ กล่าวคือ เมื่อเห็นผู้ใดก็ตามมีความทุกข์ความเดือดร้อนก็พยายามหาทางช่วยเหลือบำบัดให้บรรเทาหรือพ้นไปจากความทุกข์ ความเดือดร้อนนั้น ดังเช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระกรุณาต่อบรรดาสรรพสัตว์ในโลกที่กำลังตกอยู่ในกองทุกข์ ด้วยความเกิด ความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายนั่นเอง พระองค์ได้เสียสละความสุขส่วนพระองค์ออกเทศนาสั่งสอนประชาชนให้ทราบเหตุแห่งความทุกข์และวิธีดับทุกข์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 872) ให้ความหมายคำว่า เมตตา หมายถึง ความรักและเอ็นดู ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นได้สุข

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 70) กรณา หมายถึง ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์

สายไหม ศรีโสภา (2549: 10) ได้ให้ความหมายคำว่า ความเมตตา คือ ความรู้สึกอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์และมีความสุขความเจริญ ส่วนกรณา คือ การมีจิตใจเอื้อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น โดยการสละส่วนที่เป็นของตนเองเพื่อส่วนรวม

ฉวีวงศ์ ศรีสุวรรณ (2549: 33) ได้ให้ความหมายคำว่า ความเมตตา หมายถึง ความรัก ความสงสาร ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีแต่เป็นสุข เป็นความรักที่ประกอบด้วยไมตรีจิตปราศจากกิเลสทั้งปวง

นิรมล เสริฐศรี (2550: 26-27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเมตตากรณา ว่าคุณธรรมเรื่องความเมตตากรณานั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความสันติสุขของสังคม จะต้องปลูกฝังคุณธรรมเช่นนี้ให้เกิดในหัวใจของคนไทยทุกคน จะต้องช่วยกันทั้งสถานศึกษาและชุมชน ต้องดำเนินการตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อให้เกิดเป็นอุปนิสัย การที่จะเกิดลักษณะนิสัย หรืออุปนิสัยได้นั้น จะต้องเกิดทั้งความเข้าใจในความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเมตตากรณา จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อความเมตตากรณาด้วยการปฏิบัติจริงๆด้วย หากจะกล่าวถึงความเมตตากรณาอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถจะปลูกฝังความเมตตากรณาลงในหัวใจคนได้ ต้องปฏิบัติจริงๆจึงจะมีความเมตตากรณาในจิตใจของคน อันจะนำไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคม

สุมาลี วงศ์ษา (2550: 40) ได้ให้ความหมายคำว่า ความเมตตากรณา คือ พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวกับการแสดงความช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข และช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ตามความสามารถของตน

สรุปได้ว่า ความเมตตากรณา คือ ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ และมีความสงสารที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่มีทุกข์ ให้มีความสุข โดยปราศจากทุกข์ทั้งปวง

2) มีจิตเป็นกุศล

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 312) ให้ความหมายคำว่า จิต หมายถึง ใจ
สิ่งที่มีหน้าที่ที่รู้คิดและนึก

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 136) ให้ความหมายคำว่า กุศล หมายถึง สิ่ง
ที่ดีที่ชอบ

พระราชพรหมยาน (2547: ออนไลน์) จิตเป็นกุศล คือ จิตพอใจในการ
ให้ทาน จิตพอใจในการสงเคราะห์ จิตไม่มัวเมาในชีวิต

สรุปได้ว่า จิตเป็นกุศล คือ จิตที่นึกคิดแต่สิ่งที่ดี ที่ชอบ ที่ควรปฏิบัติ
พอใจในการให้ทาน และสงเคราะห์ผู้อื่น

จากการศึกษาคุณลักษณะความมีเมตตากรุณา จิตใจอ่อนโยน ห่วงใยผู้อื่น
สนใจห่วงใยผู้อื่น และมีจิตเป็นกุศล สรุปได้ว่าความมีเมตตากรุณา หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจ
ของบุคคลที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน สนใจห่วงใยผู้อื่น มีจิตเป็นกุศล ประารถนาให้
ผู้อื่นพ้นทุกข์ และเป็นสุข รู้สึกสงสารผู้ที่มีความทุกข์ ยินดีเมื่อผู้อื่นพ้นทุกข์ ไม่ฆ่าสัตว์ มีอาการ
ทางกาย วาจา ใจ ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพอ่อนโยน

1.2.3 คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย ดังนี้

1) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1397) ให้ความหมายคำว่า เอื้อ หมายถึง
เอาใจใส่ มีน้ำใจ เช่น เอื้อแก่กัน เห็นแก่ และคำว่า เอื้อเฟื้อ หมายถึง อุดหนุน เจือจาน แสดง
น้ำใจต่อผู้อื่น บางทีใช้เข้าคู่กับคำอื่น เช่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเกื้อหนุน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 24) ให้คำอธิบาย
ว่า เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือ การที่นักเรียนมีน้ำใจแบ่งปันทรัพย์สิน สิ่งของ ให้ความ ให้โอกาสแก่ผู้อื่น
และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม

วีรวรรณ อินทร์กรุงเก่า (2550: 24) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ โดยอาจเป็นการให้กำลังกาย กำลังใจ
กำลังทรัพย์ หรือกำลังปัญญาเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาและทำงานซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์
ดังนั้นในการสอนเด็กปฐมวัยนั้นครูสามารถแยกฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กปฐมวัย แต่การให้
ความรู้ควรให้ความรู้ที่กว้างเหมาะกับเด็กทุกคน โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมความ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านการแบ่งปัน และด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งเป็นการกระทำที่มีเจตนาจะให้
เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

จันทนะ วิไลพัฒน์ (2542) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการ
เสียสละ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงถึงไมตรีจิต ความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น

คอยเอื้อเพื่อ ช่วยเหลือเกื้อกูล ละความเห็นแก่ตัว รู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน ยอมเสียสิทธิ์ หรือสละสิ่งที่เราควรได้รับหรือมีอยู่น้อยให้แก่ผู้อื่น ร่วมบริจาค ร่วมสร้างประโยชน์ หรือกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อส่วนรวมด้วยความจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนี้ความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่และการเสียสละยังรวมถึงการรู้จักให้อภัยแก่ผู้อื่น รู้จักรับอารมณ์ของตน ไม่แสดงกิริยา วาจาที่ไม่สุภาพ ไม่โลภ ไม่ละเมิดสิทธิหรือก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่และการเสียสละ ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน เพราะการผูกใจกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความสามัคคี สร้างความรัก ความสุขในการอยู่ร่วมกัน ต้องอาศัยการเอื้อเพื่อเพื่อแผ่และการเสียสละแก่กันและกันเป็นเบื้องต้น การเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ต่อกันนั้นเป็นความอบอุ่นของชีวิต เป็นการแสดงออกของเมตตริจิตที่ผู้รับและผู้ให้รู้สึกพอใจ

พระไพศาล วิสาโล (2552: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า คนเราทุกวันนี้เสมือนอยู่ในโลกสองโลกที่ซ้อนกัน โลกหนึ่งคือโลกที่สัมพันธ์กันด้วยเงินตรา ใช้จ่ายเป็นตัววัดมูลค่า เป็นโลกแห่งกำไร-ขาดทุน อีกโลกหนึ่งนั้นเป็นโลกที่สัมพันธ์กันด้วยน้ำใจ ให้คุณค่าแก่ความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่แก่ผู้อื่นรวมทั้งให้ความสำคัญแก่คุณค่าที่เป็นนามธรรม ประเมินเป็นตัวเลขไม่ได้ เวลาเราอยู่ในโลกประเภทแรก เงินทองจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ มีการใช้ “บรรทัดฐานทางตลาด” เป็นเกณฑ์ แต่เมื่อเราอยู่ในโลกประเภทที่สอง น้ำใจจะเป็นสิ่งสำคัญ “บรรทัดฐานทางสังคม” จะเป็นตัวกำกับความคิดและพฤติกรรมของเรา

โรซานฮาน ได้กล่าวถึงความเอื้อเพื่อ เพื่อ หมายถึงความรู้สึกอย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่ไวต่อความต้องการของบุคคลอื่น เมื่อได้พบกับสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีโดยการเสียสละ กำลังกาย สิ่งของ เวลา หรือ ความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุขพ้นจากความลำบาก หรือให้ในสิ่งที่เขาต้องการ (รุ่งรัตน์ ไกรทอง 2537: 29-30 อ้างอิงจาก Rosenhan, 1972: 252) ดาเลย์ และ แลทานเน (รุ่งรัตน์ ไกรทอง 2537: 29-30 อ้างอิงจาก Darley and Latance, 1968: 377-383) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเพื่อ เพื่อ ว่าความเอื้อเพื่อเพื่อเป็นพฤติกรรมใดๆที่แสดงว่าบุคคลคำนึงถึงและเสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นได้ในสิ่งที่เขาต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความสุขและความทุกข์ของตนเองที่จะเป็นผลจากการช่วยเหลือนั้น

สรุปได้ว่า ความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้วยเมตตริจิตต่อผู้อื่นด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูล รู้จักการให้ และแบ่งปันต่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน รวมถึงการรู้จักให้อภัยแก่ผู้อื่น

2) การแบ่งปัน

พระราชวรมณี (2518: 374) การแบ่งปันคือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ หรือทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยาการ ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 640) ให้ความหมายคำว่า แบ่งปัน หมายถึง แบ่งส่วนให้บ้าง แบ่งให้บางส่วน

นภลัย ชัยเมฆา (2550: 6) ได้สรุปว่า การแบ่งปัน คือการให้ส่วนที่เป็นของตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า การแบ่งปัน หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยการให้และ แบ่งปันทรัพย์สิน สิ่งของ เวลา โอกาส รวมทั้งความรู้ และวิทยาการด้านต่างๆ โดยแบ่งบางส่วนให้ จากการศึกษาคความหมายของคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปัน สรุปได้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แสดงออกด้วยไม่ตรีจิต ต่อผู้อื่นด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยอมเสียสละ ร่วมบริจาค แบ่งปันทรัพย์สิน สิ่งของ เวลา และโอกาส ร่วมสร้างประโยชน์ หรือกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อ ส่วนรวมด้วยความจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.2.4 คุณลักษณะการช่วยเหลือผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 349) ให้ความหมายคำว่า ช่วย หมายถึง ส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ และ ช่วยเหลือ หมายถึง ช่วยกิจการของเขาให้พร้อมมูลขึ้น

กรมวิชาการ (2546ก: 170) การช่วยเหลือ คือ การพึ่งพาเกื้อกูลกัน ประกอบด้วย พฤติกรรมการแสดงออก ได้แก่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันยามทุกข์ร้อน แบ่งปันสิ่งของ ให้กันและกัน มีน้ำใจต่อกัน แลกเปลี่ยนอาหาร ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน

กรมสุขภาพจิต (อ้างใน ครรชิต เมฆขลา 2552: 10 กรมสุขภาพจิต 2546: 4) ได้ให้ความหมาย การดูแลช่วยเหลือ ว่าหมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหา โดยมีเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้เป็น คนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติด และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

ศันสนีย์ บุญเฉลียว (2545: 9) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการ ช่วยเหลือว่า หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่นทำให้ผู้อื่นมีความพึงพอใจ ด้วยการ ช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การช่วยทำกิจกรรม การให้ความร่วมมือ และการปลอบใจ

มหาวิทยาลัยราชชมงคลล้านนา (2550: ออนไลน์) อธิบายว่านอกเหนือจาก พฤติกรรมการช่วยเหลือเกิดจากจำนวนประชากรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญแล้วก่อนที่บุคคลจะให้ความ ช่วยเหลือในเหตุการณ์ใด ๆ สำหรับพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในลักษณะที่ต้องอาศัยความ

เสียสละอย่างสูงสุดในการให้ความช่วยเหลือนั้น เรียกว่า อัลตรูยซึม (Altruism) เช่น กรณีเสี่ยงชีวิตช่วยเหลือคนจมน้ำ หรือการกระโดดปลักคนให้พ้นจากการถูกรถชน

1. การช่วยเหลือผู้อื่น

โดยทั่วไป หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้กระทำกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น แต่หากการกระทำนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์กับผู้อื่นแล้ว ผู้กระทำกระทำลงไปโดยความสมัครใจและผู้กระทำจะต้องลงทุนลงแรงในการกระทำมากโดยที่ไม่ได้คาดหวังผลตอบแทนเป็นสิ่งที่เห็นได้ไว้วงหน้า ก็เป็นประเภทพิเศษของการช่วยเหลือ เรียกว่า พรทิตนิยม (ธีระพร อุวรรณโณ 2532: 72)

1.1 รูปแบบการช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ฉุกเฉิน

คนเราทุกคนต่างก็เคยมีประสบการณ์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เราให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ในสถานการณ์ที่เราให้ความช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ เราอาจไม่มีปัญหาในการตัดสินใจว่าจะช่วยเหลือหรือไม่ช่วยดี แต่เมื่อสถานการณ์สลับซับซ้อนขึ้นมาเช่น ในกรณีสถานการณ์ฉุกเฉิน เราอาจมีเวลาตัดสินใจน้อย ว่าจะช่วยหรือไม่ช่วย ปัญหาจึงมีอยู่ว่าอะไรบ้างเป็นตัวประกอบสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจของคนเรา ลาทานเน และดาร์ลีย์ (1970: Unpaged) ได้พัฒนารูปแบบ (Model) ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นมา โดยมีกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1.1.1 สังเกตเห็นเหตุการณ์

1.1.2 แปลความหมายของเหตุการณ์ว่าคนต้องการความช่วยเหลือ

1.1.3 ตัดสินใจที่จะช่วยเหลือ

1.1.4 เลือกริธีที่จะช่วยเหลือ

1.1.5 ลงมือช่วยเหลือ

1.2 ตัวแปรเกี่ยวกับผู้ให้การช่วยเหลือโดยทั่วไป

บางคนมีแนวโน้มหรือลักษณะที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่นขณะที่บางคนก็ไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเท่าใดนัก แต่ในคนส่วนมากการจะช่วยเหลือผู้อื่นก็ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพจิตของผู้ที่อาจช่วยผู้อื่นได้ด้วย เช่น คนที่ถูกล้อตเตอร์ได้เงินรางวัลวัลมา เป็นจำนวนมาก ก็มักจะบอกกล่าวว่าตนจะนำเงินส่วนหนึ่งไปทำบุญ หรือบางคนได้รับข่าวดีมาก็เกิดความอึดอัดใจ ใครมาขอให้ช่วยอะไรก็มักจะช่วยได้โดยเต็มใจ ตัวอย่างทั้งสองค่อนข้างชัดเจน แต่ตัวแปรเหล่านี้และตัวแปรอื่น ๆ จะมีความหมายชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อมีการศึกษาและวิจัยอย่างเป็นระบบระเบียบ ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพจิตของผู้ช่วยเหลือที่ได้รับการศึกษากันมา จัดแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ความสำเร็จและความล้มเหลว (Success and Failure)

2. การคำนึงถึงตนเอง (Self-Concern)

3. ความมีอารมณ์ดี (Good Moods)

4. ความรู้สึกที่เป็นผลมาจากการที่บุคคลทำร้ายผู้อื่น หรือได้เห็นผู้อื่น

ถูกทำร้าย

1.3 ภูมิหลังของการให้การช่วยเหลือ

ในสังคมที่เราอาศัยอยู่ เราอาจพบว่า มีบางคนชอบช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ ๆ และในโลกนี้มีตัวอย่างบุคคลสำคัญหลายคนให้เห็นได้อย่างเด่นชัด เช่น มหาตมะ คานธี ซึ่งนำคนอินเดียต่อสู้เพื่อเสรีภาพ และความเป็นธรรมโดยใช้วิธีต่อต้านแบบสงบ แม้ว่าตนเองจะต้องถูกจำคุก หรืออดอาหารเป็นเวลานาน แม้แต่การได้เป็นผู้นำของอินเดียในบั้นปลายของชีวิตก็ไม่ได้ทำให้คานธี ลดละการช่วยเหลือคนส่วนใหญ่ลงไป ส่วนอัลเบิร์ต ชไวเซอร์ ก็ละทิ้งชีวิตอันสุขสบายออกไปเป็น แพทย์รักษาคนพื้นเมืองในแอฟริกา หรือแมซีเทรซา ผู้ได้รับรางวัลโนเบลในสาขาสันติภาพหลังจากได้ ทำงานช่วยเหลือคนยากจนในอินเดียมาเป็นเวลาหลายสิบปี บุคคลเหล่านี้อาจมีคุณสมบัติบาง ประการเป็นส่วนร่วมกัน ดังนั้น การศึกษาบุคคลทั่วไป เพื่อพิจารณาว่าบุคลิกภาพหรือคุณสมบัติ ไตบ้างที่ทำให้คนบางคนมีแนวโน้มจะช่วยเหลือคนอื่นมากกว่าคนอื่นอีกจำนวนมาก จะช่วยให้เข้าใจ พฤติกรรมการช่วยเหลือดีขึ้น ได้แก่คุณสมบัติดังต่อไปนี้

ก. ภูมิหลังทางครอบครัว บุคคลที่โตขึ้นในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นคน ช่วยเหลือผู้อื่น อาจมีแนวโน้มในการช่วยเหลือผู้อื่นมากได้ การศึกษาของลอนดอน (London, 1970: 241-250) ซึ่งสัมภาษณ์บุคคลที่เคยให้ความช่วยเหลือชาวยิวจากพวกนาซี รายงานให้เห็นว่า บุคคลเหล่านั้นมักจะเป็นผู้รักการผจญภัยและมีส่วนได้เสียกับพวกนาซีน้อยมาก สิ่งที่น่าสนใจอย่าง หนึ่งจากรายงานของลอนดอน คือ ผู้ช่วยเหลือเหล่านี้เกือบทั้งหมดเปรียบตัวเองกับพ่อหรือแม่ หรือ ทั้งพ่อและแม่ซึ่งเป็นผู้มีคุณธรรมสูง พ่อหรือแม่นี้เองอาจเป็นตัวแทนในทางปรตินิยม ให้บุคคล เหล่านี้ทำตาม การเจริญรอยตามพ่อหรือแม่นี้ได้รับการสนับสนุนจากรายงานของ โรเซ็นแฮน (Rosenhan, 1970: 251-268) อีกชั้นหนึ่ง โรเซ็นแฮน สัมภาษณ์บุคคลผู้ต่อสู้ เพื่อสิทธิเสมอภาค ของประชาชน (Civil rights Workers) ในช่วงทศวรรษ 1960 ในสหรัฐอเมริกา ระบุว่า ผู้อุทิศ ตนเองให้กับงานดังกล่าวจริง ๆ (ไม่ใช่ทำเพื่อเอาหน้าหรือชื่อเสียง) มักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ อย่างใกล้ชิดกับพ่อหรือแม่หรือทั้งพ่อและแม่ ซึ่งทั้งพ่อและแม่ของคนเหล่านี้ก็เป็นแบบอย่างทาง ปรตินิยมมาก่อน

ข. ภูมิลาเนาเดิม มีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนความคิดนี้ เช่น แมคเคนนา (Mckenna, 1976: 58-65) รายงานว่า ผู้หญิงที่ขับรถไปเสียอยู่กลางทางแล้วโทรศัพท์ ถึงอู่ซ่อมรถแต่เกิดต่อเบอร์ผิด เธอจึงบอกกับผู้รับสายว่าเศษสตางค์สำหรับพูดโทรศัพท์ของเธอไม่มี อีกแล้ว เธอขอร้องให้ผู้รับสายช่วยโทรศัพท์ติดต่ออู่ซ่อมรถให้ด้วย ผู้วิจัยรายงานว่าถ้าสถานการณ์นี้ เกิดขึ้นที่ชนบท สุภาพสตรีผู้นั้นจะได้รับการช่วยเหลือมากกว่าเมื่อสถานการณ์ไปเกิดขึ้นในเมือง

ส่วนคอร์ทและคอร์ (Korte and Kerr, 1975: 183) ก็รายงานผลทำนองเดียวกันว่าการช่วยเหลือเกิดขึ้นในชนบทมากกว่าในเมือง แต่ไม่ใช่ว่าในเมืองใหญ่ เช่น ในเมืองหลวง คนทั่วไปอาจขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ยากขึ้น แต่ที่จริงแล้วการที่คนในเมืองใหญ่ หรือในเมืองหลวงจะให้ความช่วยเหลือมากขึ้นขึ้นอยู่กับภูมิลำเนาเดิมที่คนเหล่านั้นโตขึ้นมาด้วย เช่น การศึกษาของดาร์ลีย์และลาทาน (1968: 215) เกี่ยวกับการช่วยเหลือคนเป็นโรคลมบ้าหมู ว่ายิ่งภูมิลำเนาของผู้ร่วมทดลองเล็กงเท่าใดความเร็วในการที่ผู้ร่วมทดลองช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

2. การช่วยเหลือแบ่งปัน มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น

การช่วยเหลือแบ่งปัน มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นนี้ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ทำให้มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการช่วยเหลือแบ่งปัน มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นไว้ ดังนี้

สมเด็จพระญาณสังวร (อ้างถึงใน สุมาลี วงศ์ษา 2550: 39 สมเด็จพระญาณสังวร 2522: 193-194) กล่าวว่า เมตตา คือ ความคิดปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข หรือเรียกว่า ไฉตริจิตหรือมิตรจิต ก็คือจิตใจที่ประกอบด้วยเมตตา คนที่มีมิตรจิตเรียกว่า มิตร ตรงข้ามกับศัตรูหรือไพรี ซึ่งจิตที่พยายามมุ่งร้าย เมตตาจึงตรงข้ามกับโทสะพยาบาท เมตตาเป็นเครื่องอุปถัมภ์ ฉะนั้นเมื่อมีเมตตาต่อกันย่อมคิดที่จะเกื้อกูลกันให้มีความสุข คิดจะประพาศพิณดีพิณดีพลาดต่อกันบ้าง ก็ให้อภัยไม่ถือโทษ ส่วนกรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่น สัตว์อื่นปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นทุกข์เกิดกับผู้อื่นก็พลอยหวนไหว สงสาร เป็นเหตุให้คิดช่วยดับทุกข์ภัยของกันและกัน

ดวงเด่น นุเรมรัมย์ (อ้างถึงใน ฉวีวงศ์ ศรีสุวรรณ 2549: 31 ดวงเด่น นุเรมรัมย์ 2549 : พศจิกายน 20) กล่าวว่า ความเมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข สามารถแสดงออกได้โดยการช่วยเหลือโดยการกระทำ หรือวาจา รวมถึงการไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ตัวอย่างเช่น

1. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
2. มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพนุ่มนวล
3. ช่วยปลอบใจผู้ที่ได้รับความลำบาก
4. ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์
5. แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้รับความสุข และความสำเร็จ
6. ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสี พุดจาด้วยความเกี่ยวโกรธเคียดแค้น

สนวน สีโทชวลิต (2528: 32) ได้สรุป ความเมตตากรุณาว่า ผู้ที่มีความเมตตากรุณานั้นจะต้องมีความเมตตาทั้งทางกาย ทางใจ และทางวาจา ทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ใหญ่เล็ก ชนชาติเดียวกันหรือต่างชนชาติ

พระเทพสิงห์บุรุษจารย์ (2543: 16 อ้างถึงใน ปกรณ์ อินธัต 2552: 17) กล่าวว่า เมตตา คือความปรารถนาดีโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ มีเมตริจิตอันบริสุทธิ์ ปราศจากความผูกพัน ยึดติด ลุ่มหลง ในผู้ที่ตนแผ่เมตตาอยู่ ถ้ายังหวังผลตอบแทน หรือผูกพัน ไม่นับว่าเป็นเมตตาที่แท้จริง เช่น ความรักระหว่างสามีภรรยาที่ปรารถนาให้คู่ชีวิตเป็นสุข เรียกว่าความรักด้วยตัณหา (ตัณหาเปมะ) ไม่ใช่เมตตาธรรม

จากการศึกษาความหมายของ ความเมตตากรุณา สรุปได้ว่า ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรักใคร่ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ ปราศจากทุกข์ และคิดช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

จากการศึกษาความหมายของคุณลักษณะการช่วยเหลือผู้อื่น สรุปได้ว่า เป็นคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แสดงต่อคนอื่นที่ปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีความทุกข์ร้อนให้เป็นสุข ร่วมใจกันฝ่าฝืนอุปสรรค ส่งเสริมความรู้ความคิดที่ดีแก่กัน ช่วยทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม

1.2.5 คุณลักษณะรักและเห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1) รักและเห็นใจผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 938) ให้ความหมายคำว่า รัก หมายถึง มีใจผูกพันด้วยความหวังโย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1301) ให้ความหมายคำว่า เห็นใจ หมายถึง เห็นน้ำใจว่า เป็นอย่างไร เช่น ดี หรือ ชั่ว ร่วมรู้สึกในความทุกข์ยากของผู้อื่น

วันเพ็ญ เกื้อหนุน (2531: 8) ได้สรุปคำว่า ความเห็นอกเห็นใจเป็นสิ่งสำคัญของบุคคลที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นสามารถรับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่นราวกับเป็นความรู้สึกของตนเอง ในลักษณะเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น โดยไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง สำหรับการแสดงความเห็นอกเห็นใจ สังเกตได้จากพฤติกรรมทางภาษากาย คำ และภาษาท่าทาง

คาร์คัพฟ์ (อ้างถึงใน วันเพ็ญ เกื้อหนุน 2531: 8 Carkhuff, 1973: 58) ได้ให้ความหมายของความเห็นอกเห็นใจว่า เป็นคำพูดและท่าทางที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงออกให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ ผู้ให้คำปรึกษากำลังฟังและเข้าใจเขา รวมทั้งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้คำปรึกษาเห็นอกเห็นใจผู้รับคำปรึกษาราวกับเป็นประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาเอง

สรุปได้ว่า มีความรักและเห็นใจผู้อื่น หมายถึง รัก และรับรู้ความรู้สึกในความทุกข์ยากของคนอื่น และปรารถนาที่จะเข้าใจผู้อื่นอย่างแท้จริง

2) เข้าใจผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 200) ให้ความหมายคำว่า เข้าใจ หมายถึง รู้เรื่อง รู้ความหมาย

การ์ดเนอร์ (Gardner 1983: ออนไลน์) การเข้าใจผู้อื่น คือ มี
ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและเจตนาของผู้อื่น ไหวต่อน้ำเสียง ใบหน้า
ท่าทาง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักการสังเกตที่ดี

สรุปได้ว่า เข้าใจผู้อื่น หมายถึง รู้เรื่อง เข้าใจในอารมณ์ความรู้สึก
ความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับในความคิดเห็นนั้น

3) รักคนอื่นเป็น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 938) ให้ความหมายคำว่า รัก หมายถึง
มีจิตใจผูกพันด้วยความห่วงใย

สรุปได้ว่า รักคนอื่นเป็น หมายถึง มีจิตใจที่ผูกพันต่อผู้อื่นด้วยความ
ห่วงใย

4) รับฟังผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 944) ให้ความหมายคำว่า รับฟัง หมายถึง
รับไว้เพื่อพิจารณา

สรุปได้ว่า รับฟังผู้อื่น หมายถึง การยอมรับความคิดเห็น โดยไม่ปิดกั้น
ความคิดเห็นของตนเอง และผู้อื่น

5) มีระเบียบวินัย

สมคิด กอมนี (2553: 158) ได้สรุปคำว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การ
กระทำตามข้อตกลง หรือข้อกำหนดของกลุ่ม และการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ และ
ขนบธรรมเนียมของสังคม

กรมศาสนา (สมคิด กอมนี 2552: 158 อ้างอิงจาก กรมศาสนา 2542:
17) ได้ให้ความหมายระเบียบวินัย หมายถึง ความเรียบร้อยที่นำไปสู่ความเป็นคนวิเศษ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 935) ให้ความหมายคำว่า ระเบียบ
หมายถึงแบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ เช่น ระเบียบวินัย ระเบียบข้อบังคับ ต้อง
ปฏิบัติตามระเบียบถูกลำดับ ถูกที่เป็นแถวเป็นแนว ลักษณะเรียบร้อย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1077) ให้ความหมายคำว่า วินัย หมายถึง
ระเบียบแบบแผน หรือข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

อัญชลี ศรีรักษา (2551: 7) ได้สรุปว่า ระเบียบวินัยเป็นการประพฤติ
ปฏิบัติตนอยู่ในกฎ กติกา ระเบียบ ที่สังคมวางไว้อย่างมีเหตุผลเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่าง
สงบสุข

จารุณี กองเวียง (2551: 61) ได้สรุปว่า ระเบียบวินัยเป็นกฎเกณฑ์
ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักให้คนปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม

จุดประสงค์คือให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนั้น ระเบียบวินัยในโรงเรียนหมายถึง กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการควบคุมและส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน เพื่อความสงบสุขของโรงเรียน และเพื่อพัฒนานิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและติดตัวเด็กตลอดไป

สรุปได้ว่า มีระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่สามารถควบคุมและประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผน กฎ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในสังคม โดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

จากการศึกษาความหมายของคุณลักษณะรักและเห็นใจผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น รักคนอื่นเป็น รับฟังผู้อื่น มีระเบียบวินัย สามารถสรุปความหมายได้ว่า รักและเห็นใจผู้อื่นหมายถึง รัก และรับรู้ความรู้สึกในความทุกข์ยากของคนอื่น และปรารถนาที่จะเข้าใจอย่างแท้จริง มีความสามัคคีในกลุ่ม หมู่เพื่อน ไม่ทะเลาะกัน มีระเบียบวินัย ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นเป็นทุกข์ ให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นท้อแท้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยแสดงความคิดเห็น และหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างสันติ ไม่เอาเปรียบ และไม่คดโกงผู้อื่น

จากลักษณะของผู้มีจริยธรรมความเอื้ออาทร ผู้วิจัยได้พิจารณาความหมายของแต่ละคุณลักษณะ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นคุณลักษณะจริยธรรมความเอื้ออาทรโดยจำแนกเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความมีน้ำใจ 2. ด้านความมีเมตตากรุณา 3. ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น 5. ด้านรักและเห็นใจผู้อื่น

1.3 แนวคิดและทฤษฎีของความเอื้ออาทร

ความเอื้ออาทร เป็นคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล ที่นักปรัชญา นักทฤษฎี และนักการศึกษาได้ศึกษา และพัฒนาเป็นแนวคิด นักทฤษฎีหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดของการดูแลอย่างเอื้ออาทรไว้หลากหลายลักษณะ ที่สำคัญที่มีผู้อ้างอิงมากได้แก่ Leininger, Roach, Mayeroff, Sawanson และ Watson ซึ่งขอนำเสนอผลงานของท่านไว้ ดังนี้

1.3.1 แนวคิดของ Leininger

เลนอิงเกอร์ (Leininger, 1988) ได้ชื่อว่าเป็นนักทฤษฎี การดูแลอย่างเอื้ออาทรเชิงวัฒนธรรม เพราะเขาได้ศึกษาการดูแลในวัฒนธรรมต่าง ๆ มากกว่า 30 วัฒนธรรม (อ้างถึงในพจนานุกรม พจนานุกรม 2548) โดยการศึกษาได้ค้นหาแบบแผนการดูแลอย่างเอื้ออาทรตามความหมายที่คนในวัฒนธรรมนั้นให้ไว้ และได้พัฒนาวิธีการวิจัยเชิงมานุษยวิทยาทางการแพทย์ (Ethno nursing) เพื่อทำความเข้าใจชีวิตและการดูแลอย่างเอื้ออาทรของคนในวัฒนธรรมต่าง ๆ และสรุปว่าภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การปฏิบัติดูแลอย่างเอื้ออาทรแตกต่างกัน ตามแนวคิดของ Leininger ได้แบ่งมิติการดูแลเป็นหลายด้าน ได้แก่ ความเมตตากรุณา ความเอาใจใส่

ความเห็นอกเห็นใจ ความรัก ความเอื้ออาทร การให้ความรู้สึกรู้ใจ การสนับสนุนให้กำลังใจ และความไว้วางใจ

1.3.2 แนวคิดของ Roach

รอซซ์ (Roach, 1987 อ้างถึงใน ยศพล เหลือโสมนภา 2551) มีความเชื่อว่า การดูแลเป็นคุณลักษณะตามธรรมชาติที่ติดตัวมาของมนุษย์แต่ละคนอยู่แล้ว ทำให้ทุกคนที่เกิดมามีความสามารถในการดูแลและในขณะเดียวกัน ก็มีความต้องการการได้รับการดูแลเช่นกัน จากฐานความคิดดังกล่าว Roach จึงได้พัฒนากรอบแนวคิดและสร้างรูปแบบของการดูแลอย่างเอื้ออาทรที่เรียกว่า “Roach’s five Cs of caring model” ซึ่งมี 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. Compassion หรือ ความเมตตา เป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่บ่งบอกถึงความห่วงใยและอยากช่วยเหลือผู้อื่น
2. Competence หรือ สมรรถนะ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่สะท้อนถึงการใช้ความรู้ ความสามารถ และสติปัญญา ในการช่วยเหลือผู้อื่น
3. Confidence หรือ ความเชื่อมั่น เป็นอีกคุณลักษณะที่สำคัญโดยเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างมั่นใจ
4. Conscience หรือ มโนธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้อื่น โดยให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะเลือกรับบริการด้วยตนเอง
5. Commitment หรือ พันธะผูกพันในการดูแล เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน กระตือรือร้นและตั้งใจในการทำงาน รับผิดชอบต่อการกระทำของตน

1.3.3 แนวคิดของ Mayeroff

เมเยอร์รอฟ (Mayeroff, 1971 cited in Euswan, 1991) มีแนวคิดของการดูแลอย่างเอื้ออาทรว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เจริญเติบโตจนถึงระดับที่บุคคลเกิดความพึงพอใจหรือเกิดความสำเร็จแห่งตน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่า ซึ่งการดูแลอย่างเอื้ออาทรจะเป็นลักษณะที่จะต้องมีความรัก ความเอื้ออาทร และจริงใจต่อผู้อื่นคล้ายกับแม่ที่ดูแลลูก และคาดหวังให้ลูกมีความเจริญก้าวหน้าสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยมีองค์ประกอบของการดูแลเอื้ออาทร 8 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ผู้ให้การดูแลต้องมีความรู้เกี่ยวกับบุคคลที่จะให้การดูแล คือ รู้จักบุคคลนั้นและรู้วิธีการที่จะให้การช่วยเหลือ
2. ความจริงใจ (Honesty) ผู้ให้การดูแลต้องมีความเต็มใจและแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนที่ต้องการจะช่วยเหลือบุคคลอื่น

3. ความไว้วางใจ (Trust) ผู้ให้การดูแลต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันคือ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
4. ความอดทน (Patience) ผู้ให้การดูแลต้องมีความอดทน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับการดูแลได้ตัดสินใจด้วยตนเอง และให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตน
5. ความหวัง (Hope) เป็นการมองไปในอนาคตของผู้ให้การดูแลเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้การดูแลมีการปฏิบัติอย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่อง
6. ความอ่อนน้อมถ่อมตัว (Humility) ผู้ให้การดูแลต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตัว ความรู้สึกอ่อนน้อมถ่อมตัวจะทำให้ผู้ดูแลเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากผู้รับการดูแลได้เป็นอย่างดี
7. ความกล้าหาญ (Courage) เป็นการปฏิบัติของผู้ให้การดูแลบนพื้นฐานของจริยธรรมเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีและสิทธิบุคคล
8. การเลือกแนวทางการให้การช่วยเหลือบุคคล (Alteration rhythms) ผู้ให้การดูแลต้องมองปัญหาหลากหลายแนว มีการประเมินการดูแลและปรับปรุงเลือกวิธีการเหมาะสมอยู่เสมอ

1.3.4 แนวคิดของ Swanson

สเวนสัน (Swanson, 1998: 1999) ได้พัฒนาแนวคิดการดูแลอย่างเอื้ออาทรไปสู่การปฏิบัติมากขึ้นโดยเขาได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการได้รับการดูแลอย่างเอื้ออาทรในระยะเวลาและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ศึกษาการได้รับการดูแลอย่างเอื้ออาทรจากพยาบาลในกลุ่มมารดาหลังแท้งบุตร จำนวน 20 คน
2. ศึกษาการดูแลอย่างเอื้ออาทรในมุมมองของผู้ให้บริการ ในกลุ่มผู้ให้การดูแลในหอผู้ป่วยหนักเด็กแรกคลอด (NICU) จำนวน 19 คน
3. ศึกษาการได้รับการดูแลอย่างเอื้ออาทรจากพยาบาลในกลุ่มของมารดาที่มีอายุน้อย จำนวน 8 คน

ผลการศึกษาทั้ง 3 เรื่อง ได้ผลลัพธ์เหมือนกันคือ กิจกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรประกอบด้วยกิจกรรม 5 ด้านคือ

1. การรู้จักผู้ป่วยในฐานะบุคคลคนหนึ่ง (Knowing) เป็นพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงออกให้ผู้ป่วยรับรู้ว่ายพยาบาลมีความเข้าใจในเหตุการณ์ขณะที่เป็นอยู่ โดยไม่นำผู้ป่วยไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมของพยาบาล ให้การดูแลโดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง มีการประเมินปัญหาผู้ป่วยอย่างละเอียดรอบคอบ และครอบคลุม ยอมรับความแตกต่างของแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยแต่ละคน และมุ่งมั่นที่จะค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเฝ้าดูแลผู้ป่วยอยู่เสมอ (Being with) เป็นพฤติกรรมที่พยาบาล แสดงออกให้ผู้ป่วยรับรู้ว่ายพยาบาลมีความห่วงใย และอยู่เคียงข้างกับผู้ป่วยเสมอ ร่วมรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก และรับฟังปัญหาของผู้ป่วย และไม่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นภาระของพยาบาล

3. การช่วยเหลือทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ (Doing for) เป็นการช่วยเหลือ กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครอบคลุม และตรงตามความต้องการของผู้ป่วยในกิจกรรมที่ผู้ป่วยไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง

4. การสนับสนุนให้ผู้ป่วยมีความสามารถ (Enabling) เป็นการช่วยเหลือ สนับสนุนให้ผู้ป่วยได้ลงมือกระทำในสิ่งที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้ป่วย โดยการให้ข้อมูล และ เสนอทางเลือกที่ผ่านการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

5. การดำรงไว้ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธาของผู้ป่วย (Maintaining belief) เป็นพฤติกรรมที่พยาบาลแสดงออกให้ผู้ป่วยรับรู้ว่ายพยาบาลคงไว้ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธา และความหวังที่ผู้ป่วยมีอยู่โดยการให้มุมมองทางบวก และส่งเสริมให้ผู้ป่วยมองโลกในแง่ดีตามสภาพที่เป็นจริง

Swanson (อ้างถึงใน พงณา ปิยปกรณ์ชัย, 2548) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “กิจกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรทั้ง 5 ด้านนั้น จะผสมผสานเป็นหนึ่งเดียวไม่สามารถแบ่งแยกได้ การพยาบาลที่สมบูรณ์นำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี และความผาสุกของผู้ป่วยอย่างแท้จริง

1.3.5 แนวคิดของ Watson

วัตสัน (Watson, 2005: Online) เป็นนักทฤษฎีอีกท่านหนึ่งที่มี ประสบการณ์ในวิชาชีพอย่างกว้างขวางได้พัฒนาทฤษฎีการดูแลมนุษย์ (Theory of Human Caring) มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1975 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งทฤษฎีมีการเผยแพร่และนำไปประยุกต์ใช้กันอย่าง แพร่หลาย สำหรับด้านการศึกษาวิจัยแนวคิดของวัตสันเกิดจากประสบการณ์ และการทำงานกับ บุคคลต่างๆที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรมทั้งยังได้อิทธิพลจากแนวคิดของนักปรัชญาและนักทฤษฎี หลายท่าน เช่น คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) ยาลอม (Yalom) มาสโลว์ (Maslow) ซาร์ท (Sartre) การ์โดว์ (Gadow) เคิร์กการ์ด (Kierkegard) และลาซาลัส (Lazalus) เป็นต้น วัตสันมี ความเชื่อว่า การดูแลอย่างเอื้ออาทร เป็นทฤษฎีการดูแลที่มีเป้าหมายการดูแลบุคคลให้มีคุณภาพ ของร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ หรือมีความสอดคล้องกัน (congruence) ระหว่างตัวตนตาม การรับรู้ (self as perceived) และตัวตนตามประสบการณ์จริง (self as experience) (Watson, 1985: 40) การดูแลตามทฤษฎีการดูแลเอื้ออาทรของวัตสันต้องคำนึงถึงความเป็น เอกลักษณะเฉพาะบุคคล และการให้ การดูแลแบบองค์รวม โดยเน้นว่า การดูแลระหว่าง “คนกับคน” จะเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเท่านั้น และในช่วงขณะที่มีการดูแลเกิดขึ้นตาม แนวคิดนี้ ไม่ได้หมายถึง การมาพบหรือสัมผัสกันตามธรรมชาติเหมือนการดูแลวัตถุ หรือการดูแล

ทุกๆไป แต่จะต้องเป็นการดูแลที่ต่างฝ่ายต่างเข้าถึงความรู้สึกและสัมผัสถึงจิตใจของกันและกัน ในลักษณะที่จิตใจ ร่างกาย จิตวิญญาณ ของฝ่ายหนึ่งประสานเข้ากับจิตใจ ร่างกาย จิตวิญญาณของอีกฝ่ายหนึ่ง จนกระทั่งจิตวิญญาณของทั้งสองฝ่ายหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างที่เรียกว่า การดูแลที่เข้าถึงความรู้สึกของกันและกัน (Watson 1985: 1988)

แนวคิดหลักของทฤษฎีการดูแลเอื้ออาทร ของวัตสันจึงเน้นในแนวทางของมนุษยนิยม ซึ่งให้ความสำคัญกับการดูแลมนุษย์แบบองค์รวม (Holistic Care) ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ คือ การดูแลทั้งทางร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ที่ไม่สามารถแยกออกจากกัน โดยปัจจัยการดูแลจะเป็นแนวทางสำหรับกระบวนการดูแลบุคคลที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างบุคคล ซึ่งต้องอาศัยความตั้งใจ การให้คุณค่าต่อการดูแล ความรู้ ความเต็มใจ การกระทำ และสัมพันธภาพสรุป กระบวนการดูแลจะต้องมีความยืดหยุ่นผูกพันต่อการดูแล มีความเกี่ยวข้องกับค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเป็นปัจเจกบุคคล ในการดำรงศักดิ์ศรี และความเป็นมนุษย์ของบุคคล การศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในจิตใจของบุคคลรวมทั้งส่งเสริมทักษะการคิด และพัฒนาการของบุคคลด้วย (Barnhart & et al., 1994: 151)

ศาสตร์ของการดูแลอย่างเอื้ออาทร (Caring Science) ตามคำนิยามในทฤษฎีของวัตสันเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับมนุษย์ (Human Science) และความรักในมนุษยชาติ (Humanitarian) ในกระบวนการและประสบการณ์ของการดูแลเพื่อนมนุษย์ โดยเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีความรู้ (Epistemology) เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่ต่างฝ่ายต่างเข้าถึงจิตใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งเคารพในความเป็นปัจเจกบุคคล ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงบุคคลกับผู้อื่น ชุมชน โลก และสรรพสิ่งในจักรวาลสาระสำคัญของทฤษฎีประกอบด้วยแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ (Watson, 2005: Online)

1. สัมพันธภาพของการดูแลเอื้ออาทรที่เข้าถึงจิตใจของบุคคล

(Transpersonal Caring Relationship) เป็นแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีซึ่งให้ความสำคัญกับตัวตนที่แท้จริงของบุคคล โดยเน้นจิตวิสัย (Subjective) ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดในระดับจิตวิญญาณของผู้ดูแลและผู้รับการดูแล ผ่านกระบวนการดูแลเอื้ออาทรต่อกันทำให้เกิดสัมพันธภาพที่แท้จริง

2. ช่วงเวลาของการดูแล (Caring oment / Caring Occasion) เป็น

ช่วงเวลาที่มีการดูแลอย่างแท้จริง (Actual Caring Occasion) เข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกันมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิตและตัดสินใจร่วมกันในการเลือกปฏิบัติสิ่งที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค เป็นผลให้บุคคลดูแลเยียวยา (Healing) ตนเอง และเรียนรู้ความหมายของสภาวะที่เกิดขึ้นในชีวิต

3. ปัจจัยของการดูแลอย่างเอื้ออาทร (Caring Factors or Clinical Caritas

Process) การดูแลที่เข้าถึงจิตใจของบุคคลหรือพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเอื้ออาทรจะเกิดขึ้นได้

จะต้องอาศัยปัจจัย 10 ประการ ประกอบด้วย (Watson, 2005: Online; McGraw, 2002: 108-111)

- 3.1 สร้างค่านิยมที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นการดูแลที่เปี่ยมด้วยความเมตตา กรุณา และปฏิบัติต่อผู้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกัน
- 3.2 สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความหวัง เป็นการแสดงออกอย่างจริงใจในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการดูแลมีความศรัทธา ความหวังในสิ่งที่เชื่อถือหรือยึดมั่น
- 3.3 ไวต่อความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น เป็นการฝึกหัดที่จะเข้าถึงจิตใจของผู้อื่น หรือเข้าถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้รับการดูแล
- 3.4 พัฒนาความไว้วางใจ เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่มีความจริงใจเพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจในการดูแลช่วยเหลือ
- 3.5 ส่งเสริมและยอมรับการแสดงออกของความรู้สึกทั้งในด้านบวกและในด้านลบ เป็นการสนับสนุนการแสดงความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้รับการดูแล ทั้งในด้านบวกและด้านลบ
- 3.6 ใช้กระบวนการดูแลในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ เป็นการใช้พลังของตนเองและความรู้ทั้งหมดในกระบวนการดูแล ซึ่งเป็นศิลปะของการปฏิบัติ เพื่อบำบัดเยียวยา
- 3.7 ส่งเสริมการสอนและการเรียนรู้ที่เข้าถึงจิตใจบุคคล เป็นการเข้าถึงการรับรู้และประสบการณ์ที่แท้จริงในการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมสุขภาพของผู้รับการดูแล
- 3.8 สนับสนุน ป้องกัน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ เป็นการดูแลเอาใจใส่หรือสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้านของผู้รับการดูแลอย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดศักยภาพในการบำบัดเยียวยา
- 3.9 ช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล เป็นการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Needs) รวมไปถึงความต้องการทางด้านจิตวิญญาณ ด้วยจิตสำนึกที่เอื้ออาทร จะทำให้ผู้รับการดูแลรู้สึกมีคุณค่า ซึ่งเป็นผลดีต่อการบำบัดเยียวยา
- 3.10 เสริมสร้างพลังจิตวิญญาณในการมีชีวิตอยู่ เป็นการช่วยให้ผู้รับการดูแลได้ค้นพบคุณค่าและความหมายของชีวิตตามความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนาซึ่งเป็นการดูแลทางจิตวิญญาณ (Soul Care) ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตสามารถเผชิญและตัดสินใจต่อภาวะวิกฤตของชีวิตได้ สำคัญอยู่ที่สัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันของผู้ดูแลและผู้รับการดูแล เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกในรูปแบบของการดูแลของมนุษย์ต่อมนุษย์ ให้คุณค่า ให้ความสำคัญ และแสดงถึงความเข้าใจมนุษย์เป็นอย่างดี เป็นการกระทำที่ผ่านการไตร่ตรองแล้วว่า

เป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าและมีความหมายเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก เคารพ ในความเป็นบุคคล มีเหตุผล และมีเป้าหมายโดยใส่ความรู้สึกเข้าไปผสมผสานกับการกระทำนั้น ออกมาเป็นลักษณะการปฏิบัติที่นุ่มนวล และแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อกัน

1.3.6 แนวคิดตามแนวพุทธศาสนา

พุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีความซับซ้อนที่แสดงความสัมพันธ์ตั้งแต่จักรวาล โลก สิ่งมีชีวิตต่างๆ รวมทั้งมนุษย์ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นทางกาย วาจา และใจ การวัดลักษณะทางศาสนาพุทธจึงต้องกระทำด้วยความรอบคอบและ ระมัดระวัง

พุทธมามกะที่ดีของพุทธศาสนิกชน เป็นผู้ที่มีความเชื่อและการปฏิบัติทาง ศาสนาไปพร้อมกัน โดยสามารถแบ่งเป็นตัวแปรที่วัดลักษณะทางพุทธศาสนาได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

1. ความเชื่อทางพุทธศาสนา (Religious belief) เป็นความเชื่อตามหลักธรรม คำสั่งสอนของศาสนาพุทธ เกี่ยวกับไตรสรณาคมน์ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ซึ่งเป็น ลักษณะพื้นฐานของผู้ที่เป็นพุทธมามกะที่ดี นอกจากนี้การเชื่อเรื่องของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยเชื่อว่าตนกระทำสิ่งใดไว้ ย่อมได้ผลตอบแทนตามที่ตนกระทำ ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งดี หรือไม่ดี ผลตอบแทนนั้นอาจได้รับทันทีหรืออาจต้องรอไปอีกในภพหน้า ตลอดจนเชื่อว่าสิ่งที่ตนกำลังประสบ อยู่ในปัจจุบันนี้อาจเป็นผลตอบแทนที่ตนกระทำมาในอดีตทั้งในชาตินี้หรือภพที่แล้ว (พระราชวรมณี (ประยูร ปรุฑโต) 2529)

ดังนั้นการเชื่อเรื่องของการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จึงมีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อเรื่องของอเนกชาติ หรือเชื่อเรื่องของชาติที่แล้ว ชาติปัจจุบัน และชาติหน้า ซึ่งผลของการ กระทำดีไปสนอง นอกจากนั้นผู้ที่เชื่อเรื่องของการกระทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ย่อมมีความเชื่อว่า สวรรค์และนรกมีจริง ภูมิต่างๆมีจริง เมื่อทำดีย่อมได้รับการตอบแทนที่ดีด้วยการขึ้นสวรรค์ และ ทำชั่วย่อมได้รับผลตอบแทนคือ ตกนรก รวมทั้งการเชื่อเรื่องของนิพพาน ซึ่งเป็นจุดหมายที่สำคัญ ที่สุดของมนุษย์ และควรเชื่อว่า บุคคลที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนในพุทธศาสนาจะสามารถเข้าสู่พระ นิพพานได้โดยไม่จำกัดเพศ ชาติตระกูล อายุ หรือฐานะ (พระราชวรมณี (ประยูร ปรุฑโต) 2529)

สรุปได้ว่า ความเชื่อทางศาสนาพุทธ มี 3 ชั้นต่อเนื่องกัน ได้แก่ 1) ความเชื่อเรื่องไตรสรณาคมน์ 2) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม มีนรก สวรรค์ และมีการเวียนว่าย ตายเกิด ในภพต่างๆ และ 3) ความเชื่อเรื่องนิพพาน ลักษณะของเรื่องนี้จึงจำแนกคนเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำสุด คือ ผู้ที่มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับไตรสรณาคมน์ ส่วนผู้ที่มีความเชื่อ ระดับกลาง คือ เชื่อเรื่องไตรสรณาคมน์ และกฎแห่งกรรม และผู้ที่มีความเชื่อระดับสูง คือ การมี ความเชื่อเรื่องนิพพาน ซึ่งจะรวมความเชื่อ 2 ชั้นต้นด้วย

2. การปฏิบัติทางศาสนา (Religious practice) เป็นสิ่งสำคัญของการเป็นพุทธมามกะที่ดี โดยมีแนวทางในการปฏิบัติเบื้องต้นใน 3 ด้าน คือ ทาน ศีล และภาวนา เพื่อให้เกิดความสงบสุขในชีวิตทั้งชาตินี้และชาติต่อไป ศาสนาพุทธสอนให้เป็นคนไม่ประมาท โดยการปฏิบัติธรรมอยู่เนืองๆ

การปฏิบัติทางศาสนาขั้นต้น คือ การให้ทาน ซึ่งแสดงถึงความเสียสละ การเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน การให้การอนุเคราะห์ ในหลายรูปแบบ ตั้งแต่สิ่งที่เป็นวัตถุ เช่น เงินทอง อาหาร เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น ไปจนถึงการกระทำทางกายที่เป็นการช่วยเหลือ เช่น การใช้แรงงาน ช่วยเหลือผู้คน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทานทางกาย ส่วนทางวาจา เช่น การให้ธรรมเป็นทาน ด้วยการอบรมสั่งสอนคนอื่นเกี่ยวกับหลักธรรม เป็นต้น และทานทางใจที่สำคัญคือ การให้อภัย ซึ่งเป็นการไม่คิดจิตใจเอาโทษ ไม่พยาบาท ไม่ต้องการแก้แค้นผู้ที่ทำร้ายหรือล่วงละเมิดตน

ศีล เป็นการงดเว้นที่จะกระทำการอันเป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สำหรับฆราวาสมีศีล 5 เป็นสิ่งกำกับ ได้แก่ 1) การไม่ทำร้าย ทำลายชีวิตผู้อื่นหรือสิ่งอื่น 2) ไม่ลักขโมยของที่เป็นของผู้อื่น 3) ไม่ล่วงละเมิดของรักของหวงของผู้อื่น โดยเฉพาะเรื่องของเพศสัมพันธ์ 4) ไม่พูดปด กล่าวเท็จ หรือกล่าวให้ร้ายผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตน 5) ไม่ดื่มสุรา ยาเสพติด ที่จะทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ซึ่งเป็นหนทางไปสู่ความชั่วที่มากยิ่งขึ้น

ภาวนา เป็นการขัดเกลาจิตใจเพื่อทำให้เกิดปัญญา รู้เท่าทันความเป็นไปในโลก สามารถกระทำได้ด้วย การสวดมนต์ เพื่อสัรมกาย วาจา และใจ ตลอดจนการทำสมาธิภาวนา

สรุป การปฏิบัติทางพุทธศาสนา เป็นการวัดเกี่ยวกับ ทาน ศีล และการภาวนาตามแนวพุทธศาสนา ว่าบุคคลกระทำในปริมาณมากน้อยเท่าใด ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา เป็นการวัดเกี่ยวกับการทำทานและถือศีล เช่น การทำบุญตักบาตร (โสภณ ชูพิกุลชัย , 2522) การไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา (Wakeman , 1986) และการไปฟังเทศน์ที่วัด (สุนทรื โคมิน และ สนิท สัมคร)

3. วิถีชีวิตแบบพุทธ (Religious life style) เป็นการเลือกที่จะกระทำกิจกรรมหรือดำรงชีวิตที่อยู่ในแนวของการอบรมสั่งสอนของศาสนา โดย Adler เป็นผู้เริ่มต้นคิดคำว่า วิถีชีวิต (Life style) ซึ่งเป็นพฤติกรรมและนิสัยของบุคคลในชีวิตประจำวันในการเลือกกระทำสิ่งต่างๆ เช่น การบริโภค การพักผ่อน การไปเที่ยว การทำงานอดิเรก เป็นต้น โดยการกระทำเหล่านี้มีแบบแผนคงที่

ดังนั้นวิถีทางศาสนา จึงเป็นพฤติกรรมของบุคคลในชีวิตประจำวันที่บุคคลเห็นว่า เป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่สมควรทำตามหลักของศาสนา และได้เลือกที่จะปฏิบัติตามหลักของศาสนาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีของความเอื้ออาทรในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการดูแลเอื้ออาทรของวัตสัน มาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาซึ่งในที่นี้คือ ศีล เพราะศีลเป็นหลักเบื้องต้นของพระพุทธศาสนา เป็นแม่บท เป็นพื้นฐานแห่งความดีทั้งหลาย เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4 ระดับของความเอื้ออาทร

เนื่องจากความเอื้ออาทรมีความเป็นนามธรรมสูง และมักถูกตั้งคำถาม อยู่เสมอว่าการกระทำของบุคคลในบางครั้งแสดงถึงความเอื้ออาทรต่อตนเอง และครอบครัว แต่ไม่เอื้ออาทรต่อผู้อื่น หรือเอื้ออาทรต่อคนแต่ไม่เอื้ออาทรต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงจำแนก ความเอื้ออาทรเป็น 3 ระดับ คือ

1.4.1 ความเอื้ออาทรต่อตนเอง ครอบครัว และญาติมิตร เป็นลักษณะของความเอื้ออาทรในระดับต้นที่บุคคลแสดงออก เนื่องจากบุคคลมีความต้องการพื้นฐานที่สำคัญ คือ ความมั่นคง ความปลอดภัย และเมื่อบุคคลมีสิ่งเหล่านี้ก็จะเอื้อเพื่อแผ่ไปสู่ผู้อื่น โดยเฉพาะคนใกล้ชิดที่ตนรักและผูกพันมากที่สุด เช่น พ่อ แม่ ลูก ญาติสนิท เพื่อนบ้าน การแสดงออกถึงความเอื้ออาทรต่อตนเอง และคนใกล้ชิดจะสูงกว่าความเอื้ออาทรที่มีให้กับบุคคลอื่น เช่น พ่อแม่เอื้ออาทรต่อลูก หรือแม่อาจเอื้ออาทรต่อลูกมากกว่าพ่อ ซึ่งพาริดา อิบราฮิม (2532) วิเคราะห์ว่า อาจจะเป็นเพราะแม่อุ้มท้องลูกมาจึงรู้สึกรัก และผูกพันกับลูกสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาคำบอกเล่าของพ่อผาย สร้อยสระกลาง ที่เล่าถึง แรงบันดาลใจในการทำมาหากิน และพระคุณของแม่ และข้อความที่บ่งบอกถึงความรัก ความเอื้ออาทรของแม่ที่มีให้ลูก คือ “แม่ไปไหนหมกไข่มามาหาแม่ไปนาหมกปลาามาฝาก” ข้อความดังกล่าวแสดงถึงความจริงที่แม่ห่วงหาอาทรลูก การแสดงออกถึงความเอื้ออาทรต่อตนเองและครอบครัว บุคคลจะแสดงออกด้วยการกระทำ ดังนี้

1. การเลี้ยงดูเมื่อเยาว์วัย
2. การปรนนิบัติบิดามารดา ดูแลเรื่องการกินอยู่และสุขภาพ
3. การดูแลเมื่อเจ็บป่วย
4. การให้การศึกษาบุตร
5. มีของฝากหรือของเยี่ยม
6. แวะถามข่าว
7. กลับบ้านเมื่อถึงเทศกาล
8. สนับสนุนให้บุตรมีอาชีพเป็นหลักแหล่ง
9. มีปัจจัยสี่ที่เพียงพอ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยา
10. ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ให้ครอบครัวเป็นทุกข์

11. ไม่ประพฤติผิดศีลธรรม
12. มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต
13. อบรมสั่งสอนให้คนในครอบครัวทำความดี
14. ไม่ก่อกวนผู้อื่น
15. ห่วงใยเป็นนิจ

1.4.2 ความเอื้ออาทรต่อชุมชนและสังคม เป็นการแสดงออกถึงความเอื้ออาทรในระดับสูงขึ้นมาจากระดับตนเองและครอบครัว ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและมีความสุข รวมทั้งรู้สึกปลอดภัยและมั่นคงพอสมควรแล้ว จะเริ่มคิดถึงผู้อื่น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของ มาสโลว์ (อมร สุวรรณนิมิต 2543: ไม่ปรากฏเลขหน้า อ้างอิงจาก Maslows, 1970: unpagged) ซึ่งกล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์มีอยู่ 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางสรีระ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้
2. ความต้องการความปลอดภัยและความต้องการความมั่นคงในชีวิต
3. ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและต้องการความรัก
4. ความต้องการมีศักดิ์ศรีในตนเอง
5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง เป็นตัวของตัวเอง และความต้องการที่จะ

เข้าใจโลกอย่างถ่องแท้ ความต้องการดังกล่าว หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองในระดับที่เหมาะสมพอเหมาะ คือ มีอิสระที่จะได้แสดงออก ไม่ถูกเก็บกด จะทำให้บุคคลมีสุขภาพดีทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ช่วยลดปัญหาของบุคคลที่มีต่อตนเอง เพื่อนมนุษย์และต่อธรรมชาติแวดล้อม บุคคลจะแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ และเป็นคนที่มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น คือ เป็นผู้ที่ไม่เสียสละ เพื่อแผ้วถนอมมนุษย์ มีคุณธรรม และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม โดยส่วนรวมคนไทยนิยมการทำบุญ ให้ทานแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพของคนไทยในด้านบวก คือเป็นคนใจดี โอบอ้อมอารี เอื้ออาทรต่อกันและกัน (โสภา ชูพิกุลชัย สปีลมันน์ 2542: 23) การแสดงออกถึงความเอื้ออาทรต่อกลุ่มและชุมชน เช่น

1. การร่วมงานประเพณี
2. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม
3. การดูแลเอาใจใส่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวหรือญาติมิตร
4. การดูแลเฝ้าบ้านให้เพื่อนบ้านเมื่อเจ้าของไม่อยู่
5. การทำงานเพื่อส่วนรวม
6. การแบ่งปันสิ่งของให้กับสมาชิกในชุมชน
7. การผลิตที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
8. การไม่เอาเปรียบผู้อื่น

9. พาเพื่อนบ้านที่เจ็บป่วยส่งโรงพยาบาล
10. การไปเยี่ยมผู้เจ็บป่วย ไปเฝ้าเพื่อให้กำลังใจ มีของเยี่ยมตามฐานะ
11. การอุทิศเวลาให้กับกลุ่มหรือองค์กร
12. การทอดผ้าป่าต้นไม้ และการนำกล้าไม้ไปปลูก
13. การแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์
14. การแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์
15. ให้กำลังใจเพื่อนบ้านหรือสมาชิกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
16. ช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก

1.4.3 ความเอื้ออาทรต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

มาจากความเชื่อและปทัสถานของคนอีสานที่มีต่อแบบแผนวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน และความเชื่อส่วนบุคคล เช่น การที่คนอีสานมีความเชื่อศรัทธาในศาสนาพุทธ และมีแบบแผนวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ที่เรียกว่า “ฮีตสิบสองครองสิบสี่” และเป็นการแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นที่ไม่รู้จัก แต่เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แม้จะอยู่ห่างไกลหรือต่างเผ่าพันธุ์ รวมทั้งความห่วงใยต่อสิ่งที่ไม่เห็น เช่น ต่อบรรพบุรุษ ต่อธรรมชาติ ต่อสิ่งที่มีพระคุณ เช่น ที่นาทำกิน แม่น้ำ ลำธาร ชุนเขา และป่าไม้ เช่น

1. การทำพิธีกรรมที่เคารพต่อธรรมชาติ
2. การผลิตที่ไม่ทำลายธรรมชาติ
3. การใช้ทรัพยากรโดยคำนึงถึงคนรุ่นหลัง
4. ห่วงใยธรรมชาติ
5. การแสดงความรักต่อเพื่อนร่วมโลก ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
6. การช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อมีภัยพิบัติ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเอื้ออาทรตามหลักพุทธศาสนาและ ทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทรของวัตสัน สรุปความหมายของความเอื้ออาทร ได้ดังนี้ ความเอื้ออาทร คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะการเอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือกันทั้งทางสีหน้า ท่าทาง คำพูด การกระทำที่แสดงถึงคุณค่าเชิงบวกทางจิตใจ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นที่มีสัมพันธภาพ มีความเป็นมิตร และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเหมาะสม เสียสละต่อส่วนรวม นำมาซึ่งความสุข และคุณค่า โดยแบ่งเป็นคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออกเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และทำให้ผู้อื่นมีความสุข โดยการแสดงความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ด้วยกิริยา ท่าทางที่เห็นอกเห็นใจ ความอ่อนอ่อนผ่อนตาม ความไว้วางใจทั้งการใช้คำพูดและท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงความยินดี ความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

2. การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจ และยอมรับความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นและพยายามที่จะหาสิ่ง นั้นมาตอบสนองความต้องการนั้นได้อย่างถูกต้อง ทั้งทางกายและจิตใจ ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะรับรู้ ความรู้สึกที่แท้จริงของผู้อื่น

3. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออก ในทางที่ดีกับเพื่อน ครู พ่อแม่ และผู้อื่น โดยการพูดคุย ชักถาม ถึงเรื่องต่างๆ ทำให้ผู้อื่นเกิด ความไว้วางใจ มองโลกในแง่ดี ไม่ยึดเอาความเห็นแก่ตัวหรือความเกลียดชังเป็นที่ตั้ง ช่วยพัฒนา จิตใจให้มีความดีงาม อ่อนโยน มีน้ำใจ การแสดงออกที่เหมาะสม

4. การมุ่งประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก ทางการกระทำ ที่ให้ประโยชน์ กับส่วนรวม อุทิศเวลาในการทำประโยชน์ ทำกิจกรรมเพื่อ บำรุงรักษาและพัฒนาสาธารณสมบัติ เสียสละ และแบ่งปันสิ่งต่างๆ ให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทร

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ทำการ วิจัย เรื่องการจัดสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้อ อาทรต่อกัน : กรณีศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ครู 40 คน โดยเป็นครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้นหรือหัวหน้า กลุ่มประสบการณ์ 10 คน ครูผู้สอนรายวิชาใดก็ได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งอยู่ในโรงเรียน ที่เป็นกรณีศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี 30 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 200 คน และผู้ปกครองนักเรียน 198 คน เพื่อศึกษา 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เอื้อต่อ การเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน 2) แนวทางการจัดการ เรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้อ อาทรต่อกัน ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นตรงกันว่า ทุกฝ่ายต้องเข้ามา มีส่วนร่วม ดังนี้ 1. ผู้บริหารโรงเรียน ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง เป็นแกนนำในการ กำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อ ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สร้างจิตสำนึกความสมานฉันท์และเอื้ออาทรให้เกิดขึ้นกับครูใน โรงเรียน 2. ครู ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ปฏิบัติตามนโยบายและโครงการของโรงเรียนที่ ร่วมกันตั้งไว้ มีความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในองค์กร 3. นักเรียน นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างจริงจัง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดูแลเอาใจ ใส่และมีความเห็นอกเห็นใจกัน 4. ผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่ต่อการประพฤติปฏิบัติของบุตรหลาน ร่วมกับโรงเรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนทั้งด้านการปฏิบัติ และร่วมแสดงความคิดเห็น ชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน 5. กรรมการสถานศึกษา ให้ข้อคิด

ข้อเสนอแนะ แนวปฏิบัติแก่สถานศึกษาและชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม งบประมาณกับทางโรงเรียน

พิมพ์พรณ รัตน์โกมล และมณฑาทิพย์ สุรินทร์อาภรณ์ (2553) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชัยนาท เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ทั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษากลุ่มนี้ 2 ปี คือ ปีการศึกษา 2552 และ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 72 คน เพื่อพัฒนาในเชิงความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยอย่างเอื้ออาทร ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีพฤติกรรม การดูแลอย่างเอื้ออาทรตามการรับรู้ของตนเองอยู่ในระดับดีทุกด้าน เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า พฤติกรรมด้านการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น และมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยต่อ การรับรู้สูงสุด (Mean=4.47) โดยองค์ประกอบของพฤติกรรม ที่ทำให้พฤติกรรม ด้านนี้มีค่าเฉลี่ย การรับรู้สูงได้แก่ การให้การดูแลช่วยเหลือผู้รับบริการด้วยความเต็มใจไม่มีท่าทีรังเกียจ (Mean=4.65) ในขณะที่พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือผู้รับบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลมีค่าเฉลี่ยการ รับรู้ต่ำสุด (Mean=4.25) โดยองค์ประกอบของพฤติกรรมที่ทำให้พฤติกรรมด้านนี้มีคะแนนน้อย ได้แก่การช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้ออกกำลังกายอย่างเหมาะสมและได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ (Mean=4.04) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล ระหว่างศึกษา ในชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2552 และในขณะที่ศึกษาในชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 พบว่าใน ภาพรวมการรับรู้ไม่มีความแตกต่างกัน

ศิริวรรณ อินทรวัดนา (2553) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ ส่งเสริมความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง 60 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่ม ควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวจำนวน 10 ครั้ง กลุ่มควบคุม ได้รับการฝึกโดยใช้ข้อสนเทศ จำนวน 10 ครั้งเช่นกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึก โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความเอื้ออาทรสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้ข้อสนเทศอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ความเอื้ออาทร หรือความมี น้ำใจเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่จำเป็น และเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการดำเนินชีวิต เพราะการอยู่ ร่วมกันในสังคมจำเป็นที่จะต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สังคมจะเป็นสุขได้โดยการเสริมสร้าง คุณลักษณะเอื้ออาทรให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในสังคม โดยการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนเข้ามา มีบทบาทในการเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาทั้งกับเด็กนักเรียน และเยาวชน ซึ่ง สามารถทำได้ ดังนี้

1. การสอนในห้องเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของครูในการอบรมปลูกฝังโดยตรง หรือจะสอดแทรกในเนื้อหาวิชาที่สอน
2. การสอนนอกห้องเรียน ครูอาจสอนได้ในทุกสถานการณ์ที่ครูพบเห็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมา ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ โดยชี้ให้เห็นคุณค่า คุณประโยชน์ และโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง หรือสังคมเนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกมา
3. การสอนโดยอาศัยกิจกรรมชุมนุมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในโรงเรียน การสอนโดยอาศัยกิจกรรมจะเป็นวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง เป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน รู้จักแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน รู้จักการเสียสละ มีน้ำใจ ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้พัฒนา และปรับปรุงพฤติกรรมบางประการของตน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของการแนะแนว

คำว่า “การแนะแนว” ได้บัญญัติขึ้นแทนคำภาษาอังกฤษ ว่าไกด์แดนซ์ (Guidance) ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 6) กล่าวว่าไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถนักเรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544: 136) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการด้วยการใช้เทคนิควิธีต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัย และหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 11) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้ หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554: 31) ได้กล่าวสรุปถึงกิจกรรมแนะแนวว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อเสริมทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ให้นักเรียน

นำไปปฏิบัติเพื่อให้ได้รู้จัก และเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถพัฒนาและปรับตัวเข้ากับสังคม อยู่ในสังคมปัจจุบันได้

ศิริวรรณ อินทรวัฒนา (2553: 40) ได้สรุปความหมายการแนะแนวว่า หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตสำหรับตนเองในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกด้าน

วรรณรา พงษ์สิน (2550: 23) ได้กล่าวสรุปถึงความหมายของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการจัดประสบการณ์โดยมุ่งแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้รับบริการ ทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม ทุกเพศ และทุกวัย ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อให้ผู้รับบริการรู้ และเข้าใจตนเองในการจัดการกับปัญหาได้อย่างถูกต้อง และถูกวิธี

ปวีณา นิยมธรรม (2552: 27) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบสำหรับผู้รับบริการแต่ละคนแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการได้บรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนา หรือสร้างเสริมตนเอง ตลอดจนป้องกัน หรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

จากการศึกษาความหมายกิจกรรมแนะแนว กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการมุ่งจัดประสบการณ์แก่ผู้รับบริการให้ได้รู้จัก เข้าใจ ตนเองและสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถป้องกัน แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541: 12) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นการให้ข้อมูลแก่นักเรียนที่วิธีหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถช่วยตนเองได้ จากการที่รู้จักตนเองในทุกๆด้าน และรู้จักสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวอย่างกว้างขวาง ทำให้สามารถนำไปประกอบการพิจารณาเลือกแผนการเรียน เลือกกิจกรรม เลือกการศึกษาต่อ หรือเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในการตัดสินใจ

ปราณี รามสูต (2533: 249-250) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ครูแนะแนวและนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูแนะแนวได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น สามารถนำบริการแนะแนวทุกบริการมาสู่นักเรียนทุกคน ช่วยให้ครูแนะแนวได้จัดกิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนได้มากขึ้น

ศิริวรรณ อินทวัฒนา (2553: 41) ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลายที่มุ่งพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาให้กับทุกกลุ่มคนในขอบข่ายด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมและประเทศชาติ

พระมหาประสิทธิ์ชัย จัณฑ์ (2549: 35) ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว ว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในด้านการศึกษา และด้านอาชีพได้อย่างถูกต้อง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รู้จัก และเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม สถานการณ์ต่างๆ รอบตัวได้ดี นำไปสู่การตัดสินใจในการเลือกสิ่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 24) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งความรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. เพื่อให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

พิทยาภรณ์ พิทยาธกุล (พิทยาภรณ์ พิทยาธกุล 2546: 37 อ้างถึงใน พรทรัพย์ ชื่นในทรวง 2554: 31) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดแก่ผู้รับบริการ คือการเสริมสร้างให้ผู้รับบริการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยราบรื่นที่เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยสันติสุข

พระมหาประสิทธิ์ชัย จัปพัน (2549: 40) ได้กล่าวสรุปถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวว่า กิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้เต็มขีดความสามารถ และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เพื่อผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญหา สามารถพึ่งพาตนเองได้ และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้ค้นพบตนเอง สามารถเลือกรับบริการได้สอดคล้องกับความต้องการของตน และมุ่งส่งเสริมให้ผู้รับบริการเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนมีความสุขอย่างยั่งยืน

2.4 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

เพื่อให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมตามขอบข่าย ดังนี้

สมร ทองดี และ ปราณี รามสูต (2545: 33-47) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว ว่าอาจมองได้หลายลักษณะ เช่น อาจมองในลักษณะกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน และกิจกรรมแนะแนวนอกชั้นเรียน หรืออาจมองในลักษณะกิจกรรมสั้นๆเหมือนการสอนแต่ละชั่วโมง และกิจกรรมในรูปแบบของโครงการที่ใช้เวลาต่อเนื่องยาวนานขึ้น แต่ในความหมายที่ใช้กันทั่วไปสำหรับวงการแนะแนวในประเทศไทยมักหมายถึง ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ดังนั้นเมื่อมาถึงยุคปัจจุบันจะแบ่งได้ไม่ชัดเจน ดังได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ที่จะต้องบูรณาการองค์ความรู้ทุกด้านเข้าด้วยกัน เพื่อความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวแต่ละด้านจะต้องผสมผสานด้านอื่นเข้าไว้ด้วย แต่การแบ่งขอบข่ายกิจกรรมแนะแนวของประเทศไทยเรายังยึดตามจุดเน้นมากที่สุดของกิจกรรมว่า เน้นด้านการศึกษา หรือ เน้นด้านอาชีพ หรือ เน้นด้านส่วนตัวและสังคมเป็นหลัก นอกจากขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งสามด้าน การจัดกิจกรรมแนะแนวจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับผู้รับบริการทั้ง 3 วัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ เพราะบุคคลในแต่ละวัยจะมีธรรมชาติประจำวัย ปัญหา ความแตกต่างที่แตกต่างกัน ซึ่งในการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นมีรูปแบบ คือ กิจกรรมแนะแนวรายบุคคล และกิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่ม โดยคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ ทั้งด้านความพร้อม ความเต็มใจ และความจำเป็นของการพัฒนาว่ามุ่งทักษะสังคมมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาไปด้วย เช่น งบประมาณ เวลา แรงงาน และความพร้อมของผู้รับบริการ

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

1. การจัดการแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้

อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิควิธีการและทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้โลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนถนัดและสนใจ

3. การจัดกิจกรรมด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต และสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาถึงขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม สอดคล้องกับผู้รับบริการทั้งเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ และทักษะการดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดี และสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 26) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
2. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ส่วนตัว และสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ การเลือกอาชีพที่เหมาะสม
3. เสริมสร้างทักษะต่างๆให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม
5. เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
6. จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรม หรือครูเป็นผู้ริเริ่ม เป็นที่ปรึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆและแก้ปัญหาผู้เรียนได้
7. จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
8. เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการ แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง
9. วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อการผ่านช่วงชั้น

10. สรุปการประเมินผลการพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และนำเสนอผู้เกี่ยวข้อง

พิทยาภรณ์ พิทยาธรรกุล (2546: 41) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมแนะแนวมีการปรับปรุงพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ จากเดิมเน้นที่ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง แต่ปัจจุบันจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นเด็กดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้เทคนิคและวิธีการหลากหลายซึ่งกิจกรรมแนะแนวที่จัดนี้ ต้องคำนึงถึงปรัชญาของการแนะแนวคือ ความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ นอกจากนี้ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่าย ภัย และปัจจัยแวดล้อมอื่นของผู้รับบริการให้สอดคล้องกัน นั่นคือต้องกระจำงว่า จะทำอะไร ทำให้ใคร ทำอย่างไร จะทำที่ใด เวลาใด จึงจะเหมาะสม เพื่อการจัดกิจกรรมแนะแนวจะได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

พิมลรัตน์ ขุนแก้ว (2548: 31) ให้ข้อสรุปไว้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ ไม่เน้นวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับชีวิตจริง สามารถวัดและประเมินผลได้

จากการศึกษาลักษณะของกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบตนเองในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่เน้นเนื้อหาด้านวิชาการ และเป็นกิจกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้จริง

2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

จำเนียร ช่างโชติ (2527: 118-120) ได้เสนอแนะเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้สึกอิสระ สบายใจในการแสดงออกมีการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกมากที่สุดทั้งในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าในการพูด ความรู้สึกที่ต้องระบายออก เปิดโอกาส กระตุ้น และช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้แก้ปัญหาและปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด มีการมอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ ครูไม่ควรสอนโดยการพูดคนเดียวและให้นักเรียนจด ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เรียนรู้หน้าที่ของตน มีการช่วยเหลือพยายามเข้าใจกัน ให้ความร่วมมือเห็นอกเห็นใจกัน เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการนำเอาเทคนิคกระบวนการกลุ่ม รวมถึงการนำเกมทางจิตวิทยาเข้ามาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข เรียนรู้เข้าใจตนเอง

และเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังนิสัย เจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจริยธรรมเข้าไปด้วย
พร้อมกันนี้ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วย

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 29-41) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนา
กิจกรรมแนะแนว สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวควรครอบคลุม
ขอบข่ายของการแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยคำนึงถึง
ปัจจัยในด้านต่าง ๆ อาทิ ความจำเป็นและความต้องการของผู้บริการ สภาพสังคมและปัญหา
กระแสโลกาภิวัตน์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษา แผนพัฒนางาน
แนะแนว ฯลฯ เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว โดยให้สอดคล้องกับ
ปรัชญาการแนะแนว ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาและเสริมสร้างตนเอง สามารถแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาได้

2. ลักษณะของผู้รับบริการ การพัฒนากิจกรรมแนะแนวจะต้องจัดให้สอดคล้องกับ
พัฒนาการแต่ละวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3 วัย ได้แก่

2.1 วัยเด็ก เป็นวัยที่ชอบสนุกสนาน สนุกสนาน สนใจการเล่น รับรู้เชิงรูปธรรม
มากกว่านามธรรม ควรเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเล่น ส่งเสริมการแสดงออก ใช้สื่อหรือกิจกรรม
สอดแทรกการพัฒนาการทางสังคม และเน้นกิจกรรมกลุ่ม

2.2 วัยรุ่น เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการ
ยอมรับ ความอิสระ แสวงหาเอกลักษณ์และบทบาท สนใจการมีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้ง
ด้านร่างกาย ความคิดและปัญญา ควรเน้นกิจกรรมแบบกลุ่มและให้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด การฝึก
ทักษะสังคมด้านการยอมรับ ส่งเสริมกิจกรรมประเภทที่ช่วยให้ได้แสดงออก ให้มีการคิดวิเคราะห์
กรณีศึกษา ใช้สื่อ เกม เพลง และกระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับยุคสมัย

2.3 วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตหลายด้าน มีสถานะทางสังคม มี
อาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่อาจมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางอาชีพและสังคม
ควรเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้รับบริการและผู้
ให้บริการ เน้นการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและเสนอแนวคิด ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ให้ผู้รับบริการ
เล่นสนุกสนาน หรือออกท่าทางมากเกินไป

พิทยาภรณ์ พิทยธรรกุล (2546) กล่าวว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้
ผู้วิจัยได้แนวทาง กระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลางโดยการจัดกิจกรรมกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมมากที่สุด ผู้จัด
กิจกรรมเป็นเพียงผู้กระตุ้น จัดบรรยากาศ และเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมเท่านั้น

จากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรม
แนะแนว ควรคำนึงถึงองค์ประกอบในด้านบรรยากาศ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้บริการและ

ผู้รับบริการ ให้มีความรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย เพื่อให้ผู้รับบริการได้พัฒนาและเสริมสร้างตนเอง สามารถป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการได้ตามวัย สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริง

2.7 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสุต (2545: 48) กล่าวว่า ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล กิจกรรมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group process learning) ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้บริการต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” และต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีอารมณ์ร่วมสนุกสนานมีชีวิตชีวา โดยอาจใช้เกม เพลง นิทาน ข่าว กรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีแนวทางการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการอาจเล่นเกม บทบาทสมมติ ทำงาน ทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าอดีต เล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่า เกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 หรือเขาตีความว่าสิ่งนั้นอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้ หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับ การรับรู้อาจศึกษาจากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไป อีก เพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต โดยอาจทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตน จูงใจตนเองในการปฏิบัติตามแผนซึ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 อาจมีความต่อเนื่องคาบเกี่ยวกันจนแยกไม่ออกหรือบางครั้งมีการสลับขั้นตอน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอ สาระการเรียนรู้หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้ สุดท้ายเป็นกิจกรรมทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะอยู่

เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรมเสมอ และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติก็อาจกลับเข้าสู่การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติได้ดีขึ้นและ เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

จากการศึกษาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนิน กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of Learning Cycle) คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการเรียนรู้ สรุป สาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ

2.8 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่ยินยมนำมาใช้ในการ จัดกิจกรรมแนะแนวโดยมีนักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้วิจัยหลายท่านใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ชุดกิจกรรมแนะแนว โปรแกรมการแนะแนว ชุดการแนะแนว และชุดการสอน เป็นต้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ ดังต่อไปนี้

วรรณิธร ไตรทิพย์ (2552: 25) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรม ที่นำมารวมกัน อย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งเน้นเฉพาะเจาะจงเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีจิต ลักษณะ หรือพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นิตยา กฤษเจริญ (2550: 25) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรมที่นำมารวมกัน เข้าอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุ เป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริม ป้องกัน และแก้ปัญหา ทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน สื่อและอุปกรณ์ และแบบ ประเมินผล

พระมหาประสิทธิ์ชัย จัปพันธ์ (2549: 34) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะ แนวไว้ว่า หมายถึง ชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนา ป้องกัน แก้ปัญหา ในด้าน ต่างๆแก่นักเรียน โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถพัฒนาและปรับปรุง ตนเองให้เข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 80) กล่าวถึงชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า เป็น เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง เอกสารที่บันทึก รายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียน และ

หลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือผู้เรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

จากการศึกษาความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวกล่าวโดยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายและขอบข่ายการแนะแนว ประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ คู่มือผู้ให้บริการ คู่มือผู้รับบริการ และสื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

2.9 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้
 วัชร ทรัพย์มี (2531: 4-5) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ต้องคำนึงถึงหลักการและขอบข่ายของงานทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้กับวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2533: 65) กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการสร้างชุดการแนะแนวไว้ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการแนะแนวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล
5. นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือและโปรแกรมการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนวตลอดจนเวลาที่ใช้
6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

พิทยาภรณ์ พิทยธรกุล (2546: 47) ได้ให้ข้อสรุปว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น มีลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้าง ซึ่งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรม หรือโครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่ชัดเจนเป็นระบบและดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวให้แก่นักเรียน

จากการศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่ตีนั้นควรคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ โดยให้เหมาะสมกับวัยของผู้รับบริการ และควรสร้างตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด สอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย พบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่างๆไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วรรณรา พงษ์สิน (2550: 46-47) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักดอง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรรณธร ไตรทิพย์ (2552: 59-60) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์ประชานุกูล 1) จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มิเรียม ชันสุวรรณ (2554: 79-82) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

อารีพรรณ อะทะวงษา (2553: 70-73) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา

พฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตไม่แตกต่างกัน และนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตไม่แตกต่างกัน

พรทรัพย์ ชื่นในเมือง (2554: 68-72) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังจากทดลองนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีจิตสาธารณะโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ราตรี ประชุมพันธ์ (2551: 62-64) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ออกสันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพิน อริยเครือ (2550: 59-61) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง และความพร้อมทางจิตต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงได้รับประโยชน์ไม่ต่างกัน

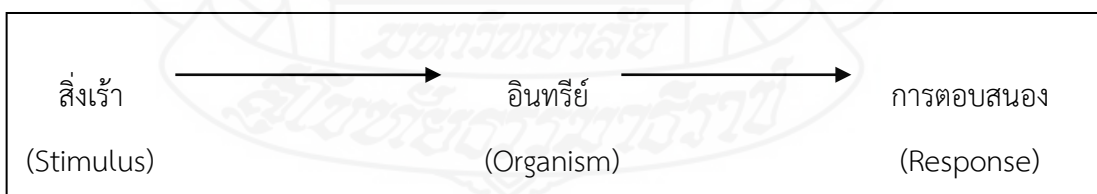
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการส่งเสริม พัฒนา และแก้ปัญหาของนักเรียนสรุปได้ว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น แสดงว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถปรับเปลี่ยน และพัฒนาพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม หลากหลาย แต่งานวิจัยที่นำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้เพื่อพัฒนา หรือแก้ปัญหาของนักเรียนยังมีน้อย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำการทดลองโดยใช้ผลของการวิจัยจากเอกสาร และงานวิจัยข้างต้นมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน

ของการทดลอง และเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียน

3. หลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

3.1 ภูมิหลังของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

นิธิพัฒน์ เมฆขจร (2554: 15-18) กล่าวถึงแนวคิดจิตวิทยาของกลุ่มพฤติกรรมนิยมว่าผู้นำแนวคิดจิตวิทยาของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) คือ จอห์น บี วัตสัน (John B. Watson) ซึ่งเขามองว่าการศึกษาทางจิตในรูปแบบที่เคยใช้กันอยู่เป็นการศึกษาที่ยังไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม วัตสันจึงเป็นผู้เสนอให้มีการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในด้านที่อาจสังเกตและมองเห็นได้ การศึกษาพฤติกรรมของบุคคล ในแนวใหม่ของวัตสันจึงจัดได้ว่า เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์ทำให้ท่านได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งจิตวิทยาสมัยใหม่ แนวคิดกลุ่มนี้เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ ศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นศักยภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน ความหมายของการเรียนรู้ ได้แก่ การที่บุคคลสามารถทำอะไรโดยเพิ่มปริมาณขึ้น การเรียนรู้อย่างหนึ่งจะเป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้อย่างอื่นต่อไปไม่จบสิ้น นักทฤษฎีกลุ่มนี้ให้ความสนใจทางชีวภาพของบุคคลรองจากสิ่งแวดล้อม อธิบายพฤติกรรมมนุษย์ที่วัดได้แน่นอน มีระบบระเบียบ การศึกษาชัดเจน นอกจากนั้น แนวคิดของพฤติกรรมนิยมยังเน้นว่าพฤติกรรมทุกอย่างต้องมีสาเหตุ และสาเหตุนั้นเกิดจากสิ่งเร้า (Stimulus) ในรูปใดก็ได้มากระทบกับอินทรีย์ (Organism) ทำให้อินทรีย์นั้นมีพฤติกรรมตอบสนอง (Response) ดังตัวอย่างที่แสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบที่ทำให้เกิดพฤติกรรม

นักคิดในกลุ่มนี้จึงศึกษาพฤติกรรมต่างๆ ด้วยวิธีการทดลองและใช้การสังเกตอย่างมีระบบและจากผลการศึกษาทดลองทำให้นักจิตวิทยาในกลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยมสรุปว่า การวางเงื่อนไข (Conditioning) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้

พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้มากกว่าเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และจากการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของสัตว์ที่ถูกทดลอง สามารถช่วยให้เราเกิดความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้

แนวคิดของกลุ่มนี้อีกชื่อหนึ่งคือ S-R Approach (Stimulus-Response) ผู้นำในแนวคิดนี้ที่โด่งดัง ได้แก่ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ฐานแนวคิดของเขาคือ บุคคล หรือ สัตว์ประเภทอื่นจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือมีพฤติกรรมซ้ำๆ เมื่อได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งทางบวกและลบ สิ่งที่เป็นการเสริมแรงทางบวกของคนคนหนึ่ง อาจเป็นการลงโทษหรือการเสริมแรงทางลบของอีกคนหนึ่งก็ได้

3.2 สารระหลัที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

สาระสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ

3.2.1 การวางเงื่อนไข (Conditioning) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดั่งการทดลองของ พาฟลอฟ และสกินเนอร์ เชื่อว่าสามารถใช้วิธีฝึกฝนอบรมที่เหมาะสมเพื่อฝึกผู้รับบริการให้มีพฤติกรรมตามปรารถนาได้โดยใช้วิธีการวางเงื่อนไขกับผู้รับบริการเพื่อให้เกิดพฤติกรรมอันเป็นผลจากการเรียนรู้มากกว่าสัญชาตญาณ หรือคุณสมบัติอื่นๆ ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

3.2.2 พฤติกรรมของบุคคลที่ปรากฏขึ้นส่วนมาก เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าจะเป็นไปเองตามธรรมชาติ ดังการทดลองของวัตสัน โดยอินทรีย์ถูกวางเงื่อนไขให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น การตอบสนองนี้อาจเกิดจากกลไกของสรีระ คือต่อมต่างๆ ประสาท กล้ามเนื้อ และพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนของอินทรีย์นั้น เป็นผลรวมของปฏิกิริยาตอบสนองย่อยๆ ที่เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงมีคนเรียกว่าจิตวิทยาของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Psychology)

3.2.3 มุ่งเน้นที่จะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้หรือสามารถวัดได้ (Observable or Measurable Behavior) ศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลไกทางสรีรวิทยา (Physiological Mechanisms) เช่น การทำงานของต่อม ระบบประสาท กล้ามเนื้อ

จิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมยังได้แบ่งพฤติกรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมที่มีการเคลื่อนไหวภายนอก (Explicit Movement) เป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นหรือวัดได้ เช่น การเดิน การนั่ง การนอน การกิน ฯลฯ กับพฤติกรรมที่มีการเคลื่อนไหวภายใน (Implicit Movement) เป็นพฤติกรรมที่ไม่อาจมองเห็นด้วยตา นอกจากวัดได้ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม (Sensitive Instruments) เช่น การคิด หรือการเกร็งของกล้ามเนื้อ เป็นต้น

จากการศึกษาถึงแนวคิดของจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยม และสาระหลักที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สรุปได้ว่า การนำจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยมมาประยุกต์ใช้ในการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้น เป็นการมุ่งเน้นเรื่องพฤติกรรมเป็นหลัก และการนำหลักการพฤติกรรมนิยมสู่กระบวนการปรับพฤติกรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยเริ่มจากการสังเกตพฤติกรรมไปสู่การปรับพฤติกรรมหรือสร้างพฤติกรรมใหม่โดยอาศัยหลักการวางเงื่อนไข รวมทั้งการใช้เทคนิคการเสริมแรงในรูปแบบต่างๆ

3.3 ความเป็นมาของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

ปรีชา วิหคโต (2554: 5-7) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมว่า การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม หมายถึง การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยมมาเป็นวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษา และวิธีให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษา คำว่า พฤติกรรม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความหมายและขอบข่าย ดังนี้

1.1 พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำที่สังเกตได้และพฤติกรรมที่กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้แก่ พฤติกรรมที่สังเกตได้ หรือพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) (Richard, 2000: 287) สาเหตุที่เน้นพฤติกรรมที่สังเกตได้ เนื่องจากต้องการให้มีการทดสอบว่า วิธีให้การปรึกษานั้นๆทำให้พฤติกรรมนั้นปรับเปลี่ยนไปหรือไม่ แต่ถ้านำข้อมูลที่สังเกตไม่ได้ จะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหรือทดสอบความถูกต้อง (True or False) ของวิธีการให้การปรึกษาได้อย่างชัดเจน และไม่สามารถประเมินผลการให้การปรึกษาได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

1.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior Modification) หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมโดยเปลี่ยนจากพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทำการบ้านไม่เสร็จทันเวลา	เปลี่ยนเป็น	ทำการบ้านเสร็จทันเวลา
ไม่ตั้งใจเรียน	เปลี่ยนเป็น	ตั้งใจเรียน
โกรธ	เปลี่ยนเป็น	เก็บความรู้สึกโกรธไว้ในใจ

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษา จะเปลี่ยนได้ใน 4 ลักษณะต่อไปนี้ (1) ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หมดไป (Eliminate Undesirable Behavior) หรือทำให้พฤติกรรมที่ทำให้ผู้รับการปรึกษาลำบากยุ่งยากใจหมดไป (Over Symptom of the Patient's Difficulties) เช่น ทำให้พฤติกรรมกลัวครูให้หมดไป ทำให้พฤติกรรมแสดงความโกรธกับเพื่อนหมดไป (2) สร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น (3) เพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

และ (4) ทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นให้คงทนต่อไปด้วย เช่น การสร้าง การเพิ่มและการทำให้พฤติกรรม ความรับผิดชอบคงทนตลอดไป

2. วิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะใช้วิธีการให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเรียนรู้ (Learning) ทำให้นักพฤติกรรมบำบัด (Behavior Therapy) อธิบายว่า เมื่อพฤติกรรมเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้พฤติกรรมจึงลดลงได้ด้วยการเรียนรู้เช่นเดียวกัน การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม จึงใช้วิธีทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเรียนรู้ ซึ่งแนวปฏิบัติที่ทำให้เกิดการเรียนรู้มีมาจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ดังนั้นจึงเรียกการให้การปรึกษาแบบนี้ว่า การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) หรือ พฤติกรรมบำบัด (Behavior Therapy)

ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่นำมาเป็นแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วย 3 ทฤษฎี (Pietrofesa, Hoffman and Splete, 1983: 142-143) ได้แก่

1. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ของนักสรีรศาสตร์ชาวรัสเซียชื่อ พาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov มีอายุอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1849-1936)
2. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ของนักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อ สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner มีอายุอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1904-1990) และ
3. ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของนักจิตวิทยาชาวแคนาดาชื่อ แบนดูรา (Alvert Bandura) (1925-ปัจจุบัน)

จากการศึกษาถึงความเป็นมาของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม สรุปได้ว่า เมื่อกล่าวถึงความเป็นมาของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม จึงหมายถึงการกล่าวถึงความเป็นมาของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) และทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) นั่นเอง

3.4 สาระสำคัญของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

จากแนวคิดของทั้ง 3 ทฤษฎีได้นำมาเป็นหลักในการให้การปรึกษา หรือการปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ซึ่งใช้หลักการให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเรียนรู้ และจากหลักการนี้จะนำไปสู่กรอบความคิดในการให้การปรึกษา ใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การมองธรรมชาติของมนุษย์ (2) เป้าหมายในการให้การปรึกษา (3) บทบาทของผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา (4) กระบวนการและเทคนิคในการให้การปรึกษา ดังนี้

3.4.1 ธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มี 4 ประการ (Skinner, 1971; Bandura, 1986; Dazdin, 1994 อ้างจาก Corey, 1996: 285-286) ดังนี้

1. มนุษย์เกิดมาไม่ดีหรือไม่เลว แต่จะเริ่มต้นชีวิตในลักษณะว่างเปล่า
2. มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถตอบสนองสิ่งเร้าต่างๆในสิ่งแวดล้อม แบบแผนพฤติกรรมมนุษย์จะเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม
3. พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ส่วนการเรียนรู้เดิมสามารถทำให้หมดไปได้ และทำนองเดียวกันสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ได้
4. มนุษย์สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็ตาม

3.4.2 เป้าหมายของการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

เป้าหมายของการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ โดยปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์
2. เพื่อสร้างสภาพการณ์เรียนรู้ใหม่ที่จะเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้รับบริการให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการตกลงร่วมกันระหว่างผู้รับบริการกับผู้ให้บริการปรึกษาว่าต้องการจะปรับหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไร จะกำหนดเป้าหมายพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างไร และจะดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายนั้นๆ โดยผู้รับบริการต้องรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงหรือเงื่อนไขที่กำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น
3. เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในการดำรงชีวิต และสามารถนำวิธีการเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเองในอนาคต

3.4.3 บทบาทของผู้ให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

บทบาทของผู้ให้การปรึกษาตามแนวพฤติกรรมนิยมจำแนกเป็น บทบาททั่วไป และบทบาทเฉพาะของเทคนิคการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

1. บทบาททั่วไป ผู้ให้การปรึกษาต้องมีลักษณะอบอุ่น มีความเห็นอกเห็นใจให้การยอมรับ ไม่ตัดสินใจพฤติกรรมของผู้รับบริการ จะต้องช่วยให้ผู้รับบริการสามารถแก้ปัญหาอย่างจริงจัง มีความสามารถในการวางแผน ให้กำลังใจผู้รับบริการในการปฏิบัติตามแผน ติดตามผล และประเมินผลการให้การปรึกษา

2. บทบาทเฉพาะของแต่ละเทคนิคในการให้การปรึกษา บทบาทของผู้ให้การปรึกษาจะเปลี่ยนไปตามเทคนิคที่นำมาใช้ บางเทคนิคจะทำหน้าที่ให้ผู้รับการปรึกษา กำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตนเอง และให้ผู้รับการปรึกษำบันทึกพฤติกรรมตนเอง ให้การเสริมแรงให้ตัวแบบ ให้ข้อมูลย้อน ฟึกการกล้าแสดงออก หรือฝึกการลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ

3.4.4 กระบวนการและเทคนิคในการให้การปรึกษา

กระบวนการของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ได้เสนอ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ขั้นตอนการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม 2) เทคนิคที่นำมาใช้ในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม และ 3) ตัวอย่างการให้การปรึกษาตามขั้นตอนการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นให้การปรึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้การปรึกษา

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษา การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมนั้น ครั้งแรกจะเริ่มจากการแจ้งวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจ เป็นกันเอง และพร้อมให้ความร่วมมือในการรับการปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นให้การปรึกษา ขั้นให้การปรึกษาเป็นการนำเทคนิคการทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเรียนรู้ตามเทคนิคที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งในขั้นการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม จะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (Wayne Weiten, 1998: 254) ซึ่งผู้รับการปรึกษาแต่ละคน จะใช้จำนวนครั้งของแต่ละขั้นตอนต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย (Specifying Your Target Behavior) การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายนี้ให้ผู้รับการปรึกษากำหนดว่าต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอะไร หรือผู้รับการปรึกษาร่วมกับผู้ให้การปรึกษา หรือผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้ชี้แนะ

2. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมเป้าหมาย (Gathering Baseline Data) ผู้รับการปรึกษารวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นก่อนให้การปรึกษา

3. ออกแบบนำเทคนิคมาให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษา (Designing Your Program) ผู้ให้การปรึกษาวิเคราะห์เลือกเทคนิคในการให้การปรึกษาที่ประยุกต์มาจากทฤษฎีการเรียนรู้

4. การให้การปรึกษาและประเมินผลการให้การปรึกษา (Executing and Evaluating Your Program) ว่าทำให้ผู้รับการปรึกษาเปลี่ยนพฤติกรรมตาม

เป้าหมายหรือไม่ หากไม่บรรลุเป้าหมายให้วิเคราะห์และเลือกเทคนิคใหม่ หากบรรลุวัตถุประสงค์ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 5

5. ยุติการให้การปรึกษา (Ending Your Program)

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้การปรึกษา เป็นการสรุปสาระและประเมินผลการให้การปรึกษา ซึ่งหากเป็นการให้การปรึกษาครั้งสุดท้ายจะจบด้วยขั้นยุติการปรึกษาและยุติการให้การปรึกษา

2. เทคนิคที่นำมาใช้ในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

เทคนิคที่นำมาใช้ในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วย

(1) เทคนิคที่ใช้ทั่วไป และ (2) เทคนิคเฉพาะของการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

2.1 เทคนิคทั่วไป เป็นเทคนิคที่ใช้ร่วมกันในทุกขั้นตอนของการให้การปรึกษา เช่น เทคนิคการใส่ใจ การฟัง การเรียบ การสะท้อน การทวนซ้ำ การสนับสนุน การใช้คำถาม การทำให้กระจ่าง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้กับการให้การปรึกษาแบบต่างๆ

2.2 เทคนิคเฉพาะการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เทคนิคการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม หรือที่เรียกว่า พฤติกรรมบำบัด นั้น ได้กล่าวถึงเทคนิควิธีที่ใช้มีแนวปฏิบัติมาจากทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม 3 ทฤษฎี ได้แก่

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขคลาสสิก (Classical Conditioning)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning)

ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

เทคนิคที่นำมาให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วย 1) การผ่อนคลาย 2) การลดความรู้สึกร้อยอย่างเป็นระบบ 3) การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 4) เสริมแรงทางสังคม 5) การให้ตัวแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การผ่อนคลาย

1.1 วัตถุประสงค์ของการฝึกการผ่อนคลาย การผ่อนคลาย (Muscle Relaxation) เป็นวิธีการช่วยให้ผู้รับการปรึกษาลดความเครียด ความวิตกกังวล คับข้องใจ ที่ปรากฏผลออกมาทางกาย เช่น มีอาการมินหรือวิงเวียนศีรษะ ปวดเมื่อยต้นคอ จุกแน่นหน้าอก อ่อนเปลี้ยเพลียแรง ประหม่า นอนไม่หลับ กลัวโดยไม่มีสาเหตุ

1.2 วิธีการฝึกการผ่อนคลาย การฝึกผ่อนคลายเป็นการฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อตามส่วนต่างๆของร่างกายทีละส่วน เช่น ที่หน้าผาก คอ มือ แขน ขา เป็นต้น การฝึกการผ่อนคลายเป็นวิธีทำให้กล้ามเนื้อหย่อนหรือคลายความตึง การผ่อนคลายเช่นนี้จะทำให้เกิดความสงบไม่เกิดอารมณ์เครียด วิธีการฝึกมีหลักการสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

ขั้นที่ 1 เกร็งและคลายกล้ามเนื้อของร่างกายทีละส่วน โดยขั้นแรกให้เกร็งกล้ามเนื้อจนเครียดและเกร็งไว้สักครู่ จนรู้สึกถึงความเครียด ต่อจากนั้นจึงคลายกล้ามเนื้อจนถึงจุดที่รู้สึกว่ากล้ามเนื้อผ่อนคลายอย่างเต็มที่ การเกร็งสลับกับการคลายนี้จะทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลายได้เต็มที่

ขั้นที่ 2 เกิดการเรียนรู้ด้วยการแยกแยะความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ ซึ่งถ้าฝึกมากขึ้น เมื่อรู้สึกตัวว่าเครียดบริเวณใด จะผ่อนคลายได้เอง

1.3 ผลของการฝึกการผ่อนคลาย จากออบสัน (Jacobson, 1962: 94) รายงานไว้ดังนี้ (1) หากฝึกอย่างต่อเนื่องจะพัฒนาให้คนอยู่ในความสงบในสภาวะที่ไม่สบายใจได้อย่างอัตโนมัติ (2) ช่วยลดความแปรปรวนของร่างกายและจิตใจได้ เช่น ลดอารมณ์ฉุนเฉียว เบื่อหน่าย กระวนกระวายใจ อาการทางสรีระ เช่น ปากคอแห้ง หายใจถี่ วิงเวียนศีรษะ อาการที่เกิดกับกล้ามเนื้อ เช่น ลดอาการมือเท้าสั่น ปวดหลัง ตาพร่า และพฤติกรรมนอนไม่หลับ ลูกลี้ลูกกลน เดินตัวเกร็ง เป็นต้น

2. การลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ

2.1 วัตถุประสงค์ของการลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ การลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ (Systematic Desensitization) บางครั้งเรียกว่า การลดความหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาลดความวิตกกังวล ได้แก่ ความกระวนกระวาย หวาดหวั่นง่าย หงุดหงิดง่าย ขาดสมาธิ กังวล ฉุนเฉียว ไม่กล้าเผชิญความจริง

2.2 วิธีการฝึกการลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ การลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบจะเริ่มจากฝึกการผ่อนคลาย หรือให้นั่งสบายๆ ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ จนรู้สึกสบาย ต่อจากนั้นจึงให้นึกถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลอื่นๆก่อน แล้วจึงค่อยๆเข้าไปสู่สิ่งที่กลัวหรือวิตกกังวลมากขึ้น หากนึกแล้วทำให้เกิดความกลัวหรือวิตกกังวลให้หยุดนึก จากนั้นค่อยฝึกการผ่อนคลายต่อ เมื่อผ่อนคลายแล้วจึงค่อยนึกใหม่ ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนในที่สุดจะหายจากความวิตกกังวลได้ (Wolpe, 1969)

2.3 ผลของการฝึกการลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ จะช่วยลดความวิตกในแต่ละขั้นได้โดยสามารถจัดความวิตกกังวลที่มีความรุนแรงน้อยไปจนกระทั่งความวิตกมีความรุนแรงมาก ทั้งผลฝึกยังมีผลต่อเนื่องจะทำให้ลดความวิตกได้หมดไป

3. การฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

3.1 วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม การฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม (Assertive Training) มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ผู้รับการปรึกษา กล้าแสดงออกทั้งทางอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยไม่เกิดความวิตกกังวล โดยให้ความสำคัญกับความวิตกกังวลที่ได้แสดงออกหรือไม่ได้แสดงออกเป็นสำคัญ บาง

คนไม่กล้าแสดงออกเพราะกลัวถูกต่อว่า บางคนแสดงออกไปแล้วก็กลัวเขาจะต่อว่า จึงเกิดความวิตกกังวล ดังนั้น การฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมจึงมีวัตถุประสงค์แสดงออกต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งอย่างเหมาะสมทั้งภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ เช่น การฝึกให้แสดงออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับความโกรธกับนักศึกษาพยาบาลของ จารุวรรณ ศุภศรี (2542: 8)

3.2 วิธีการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เริ่มจากให้ตัวแบบแสดงบทบาทสมมติ การเสริมแรง เช่น การฝึกให้แสดงออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับความโกรธกับนักศึกษาพยาบาล

การฝึกมีขั้นตอน ดังนี้

1) การใช้ตัวแบบ ด้วยการให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบเกี่ยวกับการเผชิญความโกรธเพื่อให้นักศึกษาเห็นตัวอย่าง แล้วให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวแบบและฝึกปฏิบัติตาม

2) การแสดงบทบาทสมมติ ด้วยการให้นักศึกษาได้แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดโดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน

3) การให้คำแนะนำ เป็นการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักศึกษากำลังแสดงหรือให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อบอกผลการแสดงของนักศึกษาว่า สิ่งใดเหมาะสม สิ่งใดควรปรับแก้

4) การฝึกซ้อมพฤติกรรม ด้วยการให้นักศึกษาได้ฝึกซ้อมพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธทั้งด้านภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางก่อนที่ต้องไปเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

5) การเสริมแรงทางบวก ได้แก่ ให้คำชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อนักศึกษาทำถูกต้องเพื่อเป็นกำลังใจให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม

6) การให้การบ้าน ด้วยการให้นักศึกษาไปฝึกเพิ่มเติมด้วยตนเอง

4. เสริมแรงทางสังคม

4.1 วัตถุประสงค์ของการเสริมแรงทางสังคม การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement) ได้แก่ การแสดงออก 2 ลักษณะ ต่อไปนี้ (1) การเสริมแรงที่แสดงออกด้วยคำพูด เช่น คำชม คำยกย่อง (2) การเสริมแรงด้วยท่าทาง เช่น การแตะตัว การกอดด้วยความชื่นชม การมองตาด้วยความชื่นชม พยักหน้ายอมรับ เป็นต้น การเสริมแรงทางสังคมจะทำให้ผู้รับการปรึกษาสร้าง เพิ่ม หรือคงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4.2 วิธีการให้การเสริมแรงทางสังคม การเสริมแรงทางสังคม (คำชม) ที่มีประสิทธิภาพ ควรทำดังต่อไปนี้

4.2.1 ต้องชมต่อหน้า

4.2.2 ต้องชมทันที

4.2.3 บอกพฤติกรรมที่ชมแล้วตามด้วยคำชม เช่น “เธอมาโรงเรียนทันเวลาเยี่ยมมาก”

4.2.4 บอกผลของพฤติกรรมนั้น จะมีผลดีต่อผู้รับการปรึกษาอย่างไร เช่น “การมาโรงเรียนทันเวลาจะทำให้เธอเข้าเรียนทันเวลา และเรียนรู้เรื่อง”

4.2.5 เมื่อชมแล้วให้หยุดชั่วขณะหนึ่ง แล้วแสดงสีหน้าแสดงความรู้สึก ว่า รู้สึกชื่นชมจริงด้วยสายตาและสีหน้า

4.2.6 บอกให้ทำพฤติกรรมนั้นๆต่อไป และทำเพิ่มมากขึ้น

4.2.7 สุดท้ายหากแตะตัว จับมือ หรือสัมผัสเบาๆ ให้เขามีความรู้สึกว่าเราให้กำลังใจเขา

5. การให้ตัวแบบ

5.1 วัตถุประสงค์ของการให้ตัวแบบ การให้ตัวแบบ (Modelling) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป ตัวแบบจำแนกเป็น (1) ตัวแบบที่เป็นพฤติกรรมของบุคคล (2) ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์จากภาพยนตร์ และ (3) ตัวแบบจากหนังสือนวนิยาย

5.2 วิธีให้ตัวแบบ ควรมีลักษณะต่อไปนี้

5.2.1 ให้ผู้รับการปรึกษาดูตัวแบบทีละขั้นตอน และชี้แนะการกระทำ

5.2.2 ให้เลียนแบบ หรืออภิปรายการกระทำของตัวแบบ และการนำไปปฏิบัติ

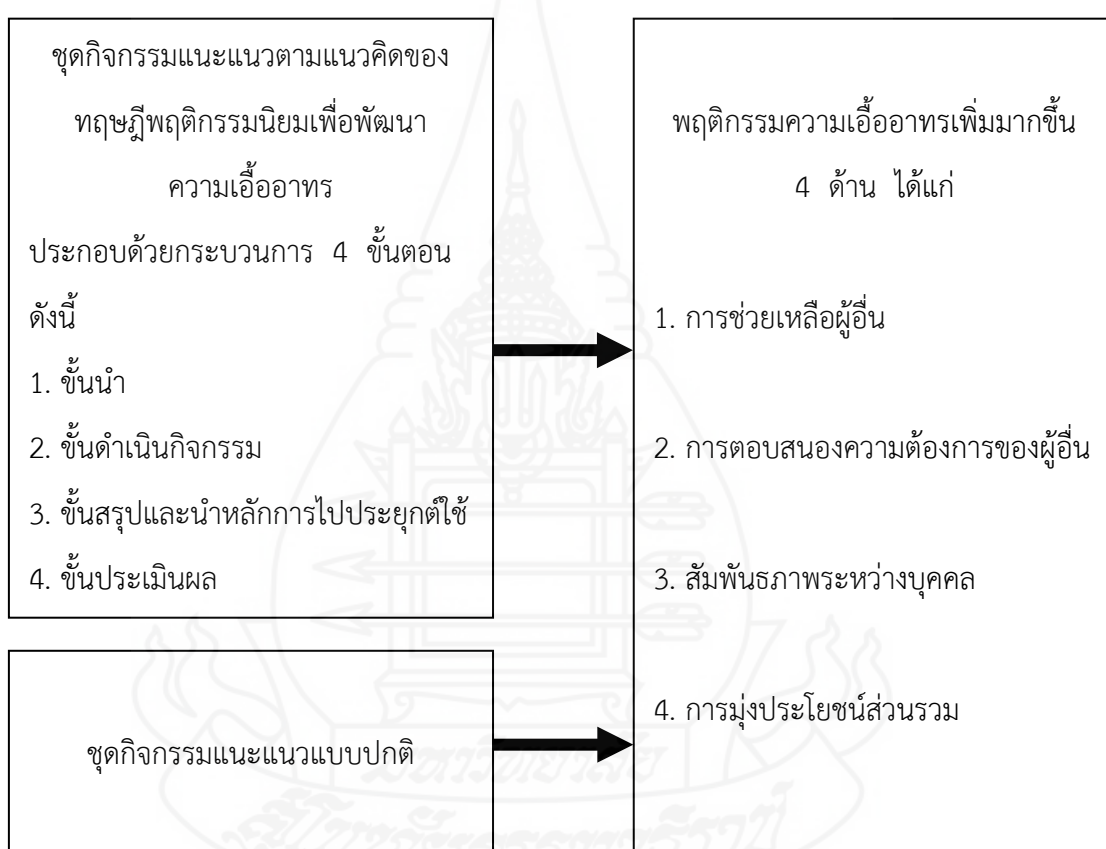
5.2.3 ให้ข้อมูลย้อนกลับว่าทำถูกหรือผิดที่ใด แก้ไขอย่างไร

จากการศึกษาถึงสาระสำคัญของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม สรุปได้ว่าแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ ทั้งทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขคลาสสิก ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ ทฤษฎีปัญญาทางสังคม ทั้ง 3 ทฤษฎี เป็นหลักในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมโดยศึกษาจาก ธรรมชาติของมนุษย์ เป้าหมายการให้การปรึกษา บทบาทของผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา และกระบวนการและเทคนิคในการให้การปรึกษา ซึ่งกระบวนการของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นของการให้การปรึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นให้การปรึกษา และขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้การปรึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคม เทคนิคการให้ตัวแบบ และเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่

เหมาะสม มาใช้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความ
เอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด
ปีการศึกษา 2556 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและนิยามเชิงปฏิบัติการ
4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษาจากกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง (Randomized Control-Group Pretest-Posttest
Design) ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังนี้

ตารางที่ 3.1 รูปแบบการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง	ติดตามผล
กลุ่มทดลอง	T ₁ E	X ₁	T ₂ E	T ₃ E
กลุ่มควบคุม	T ₁ C	X ₂	T ₂ C	~ T ₃ C

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁E แทน การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของกลุ่มทดลอง

T_1C	แทน	การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ของกลุ่มควบคุม
X_1	แทน	การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของกลุ่มทดลอง
X_2	แทน	การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ของกลุ่มควบคุม
T_2E	แทน	การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของกลุ่มทดลอง
T_2C	แทน	การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ของกลุ่มควบคุม
T_3E	แทน	การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรในระยะติดตามผล ของกลุ่มทดลอง
$\sim T_3C$	แทน	ไม่มีการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติในระยะติดตามผล ของกลุ่มควบคุม

2. ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวลัยวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากนั้นจับคู่ให้นักเรียนที่มีคะแนนระดับความเอื้ออาทรใกล้เคียงกันออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 10 คน แล้วสุ่มกลุ่มให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ดังนี้

2.1 นักเรียนทำแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (Pretest)

2.2 นำคะแนนที่ได้ของนักเรียนมาจัดกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3.2 ผลการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร ก่อนการทดลอง (Pretest) ผลการวัดพฤติกรรม
ความเอื้ออาทร (Pretest) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด

คนที่	คะแนนเต็ม 185 คะแนน คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
1	159	
2	133	
3	141	
4	151	
5	179	
6	142	
7	152	
8	134	
9	122	
10	135	
11	136	
12	138	
13	167	
14	119	
15	175	
16	174	
17	183	
18	156	
19	162	
20	147	
รวม	3005	
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	150.25	

ตารางที่ 3.3 การจัดประชากรคะแนนการวัดพฤติกรรมการเอาใจใส่ (Pretest) สำหรับการจัดประชากรเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยวิธีการจับคู่ ดังนี้

คนที่	คะแนนเต็ม	คนที่	คะแนนเต็ม
	185 คะแนน		185 คะแนน
	คะแนนที่ได้		คะแนนจัดเรียงจากมากไปหาน้อย
1	159	17	183
2	133	5	179
3	141	15	175
4	151	16	174
5	179	13	167
6	142	19	162
7	152	1	159
8	134	18	156
9	122	7	152
10	135	4	151
11	136	20	147
12	138	6	142
13	167	3	141
14	119	12	138
15	175	11	136
16	174	10	135
17	183	8	134
18	156	2	133
19	162	9	122
20	147	14	119
รวม	3005	รวม	3005
เฉลี่ย ($\bar{x}$)	150.25	เฉลี่ย ($\bar{x}$)	150.25

คะแนนการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (Pretest) ของประชากร จำนวน 20 คน

จัดเรียงอันดับคะแนนการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรจาก มากไปหาน้อย

คนที่	17	5	15	16	13	19	1	18	7	4
คะแนน	183	179	175	174	167	162	159	156	152	151
คนที่	20	6	3	12	11	10	8	2	9	14
คะแนน	147	142	141	138	136	135	134	133	122	119

จัดกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยการนำคะแนนการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร ของประชากรที่เรียงอันดับแล้วมาจับคู่เข้ากลุ่ม โดยยึดค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่เท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน เป็นสำคัญ

กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2		
คนที่	คะแนนการวัดพฤติกรรมเอื้ออาทร	คะแนนสะสม	คนที่	คะแนนการวัดพฤติกรรมเอื้ออาทร	คะแนนสะสม
5	179	179	17	183	183
16	174	353	15	175	358
13	167	520	19	162	520
18	156	676	1	159	679
7	152	828	4	151	830
6	142	970	20	147	977
3	141	1111	12	138	1115
11	136	1247	10	135	1250
8	134	1381	2	133	1383
9	122	1503	14	119	1502
เฉลี่ย($\bar{x}$)	150.30	-	เฉลี่ย($\bar{x}$)	150.20	-

ภาพที่ 3.1 แผนผังการจัดประชากรจากคะแนนการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (Pretest) เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยวิธีการจับคู่

จากการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (Pretest) และการนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มพบว่า กลุ่มที่ 1 จำนวน 10 คน มีคะแนนรวม 1503 คะแนน คิดเป็น ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 150.30 กลุ่มที่ 2 จำนวน 10 คน มีคะแนนรวม 1502 คะแนน คิดเป็น ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 150.20 ซึ่งจะเห็นว่า พฤติกรรมความเอื้ออาทรของทั้งสองกลุ่มก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงและไม่แตกต่างกัน จากนั้นให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากเพื่อเข้ากลุ่ม ปรากฏผลดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม

3. ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

3.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

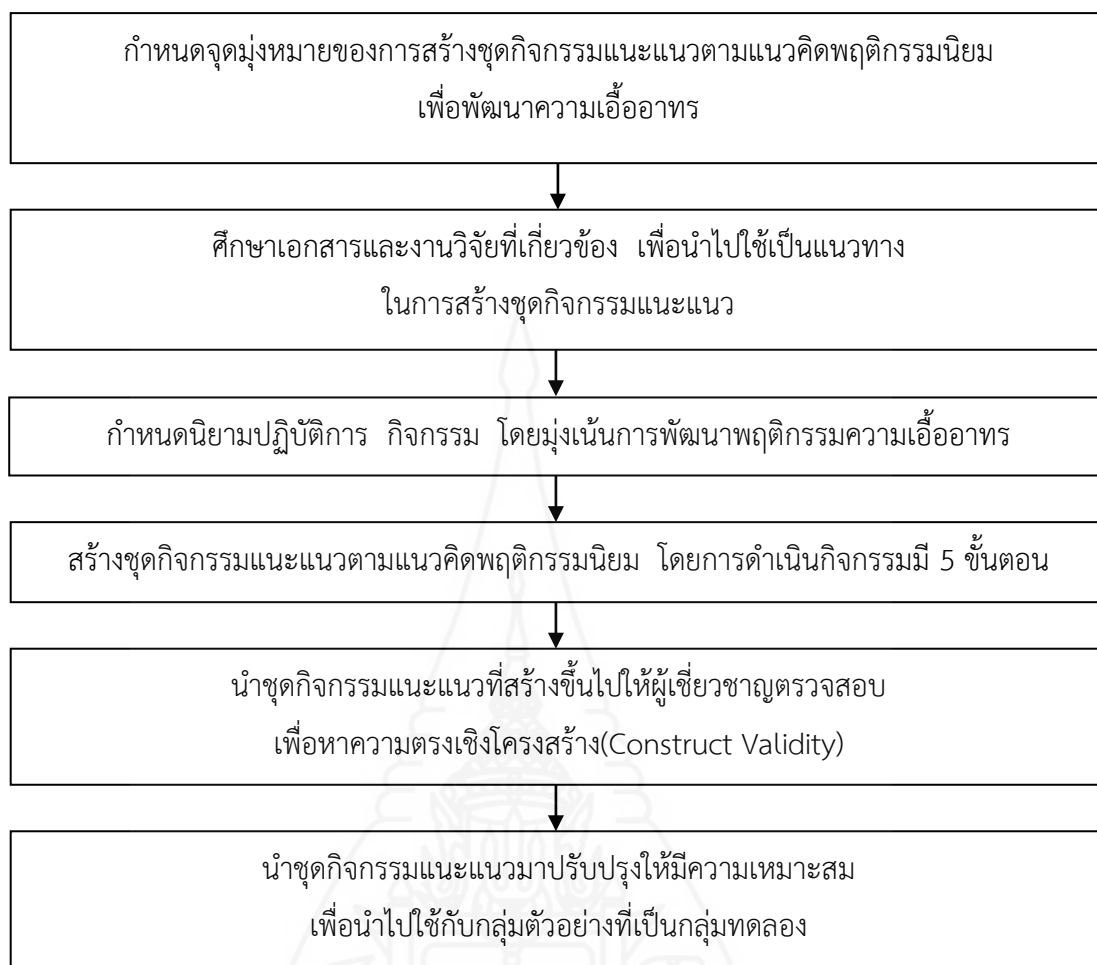
3.1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความเอื้ออาทร

4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง

เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ลักษณะ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร และแบบวัดความเอื้ออาทร ดังนี้

4.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ดังแผนภาพที่ 3.2 ดังนี้

ภาพที่ 3.2 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนากิจกรรมด้วยตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง และเทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ
- 2) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
- 3) สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม โดยทุกกิจกรรมประกอบด้วย (1) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (2) ชั้นสะท้อนกลับการรับรู้ (3) ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต (4) ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ และ (5) สรุปและประเมินผล
- 4) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ภาษา และรูปแบบของชุดกิจกรรมแนะแนว

5) นำชุดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในขั้นตอนและความเหมาะสมของเวลา พร้อมทั้งอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ

6) นำชุดกิจกรรมแนะแนวมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 10 กิจกรรม ๆ ละ 50 นาที ประกอบด้วย

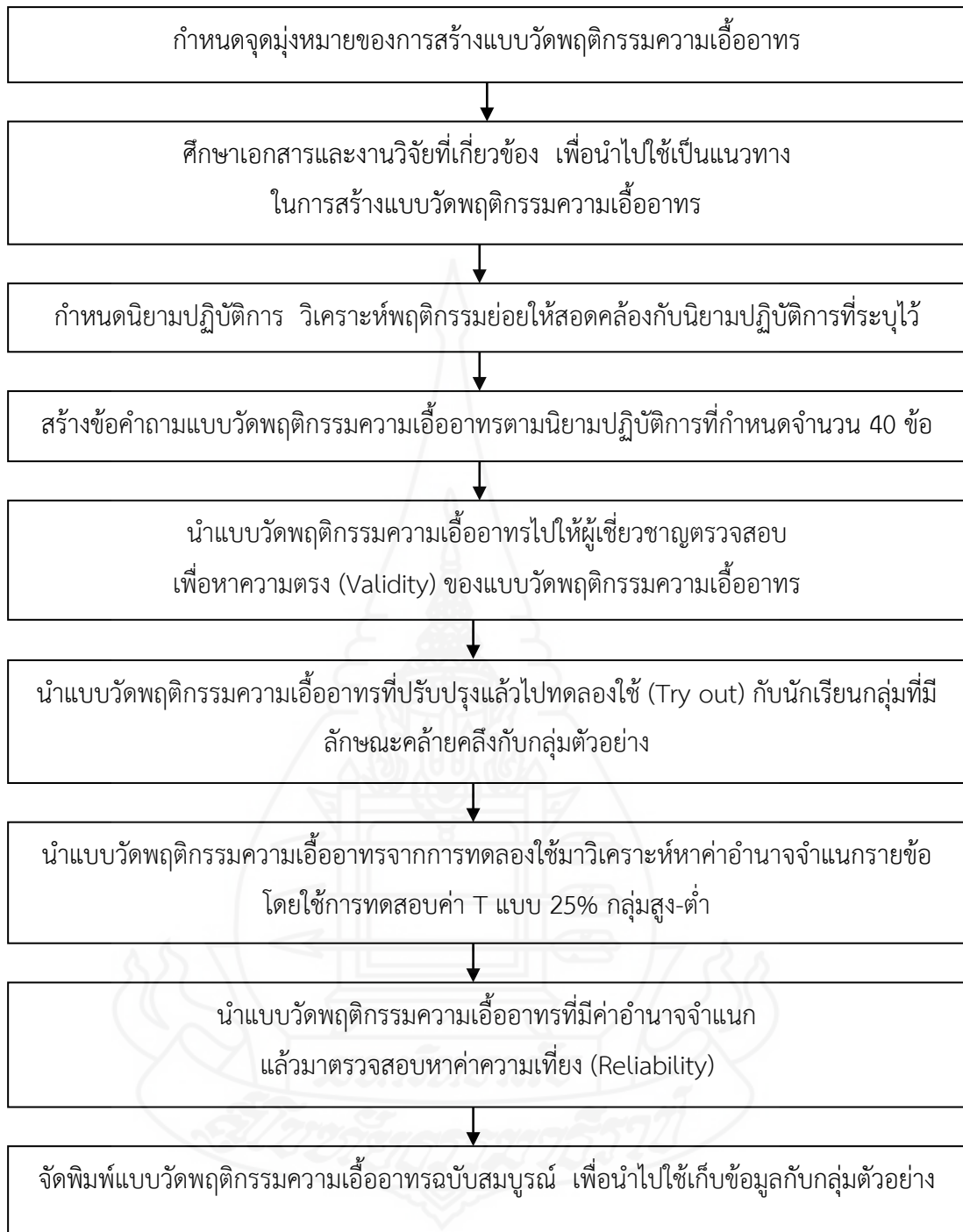
- 1) ปฐมนิเทศ กิจกรรมฉันและเธอ
- 2) กิจกรรมเกื้อกูลกัน
- 3) กิจกรรมน้ำเอ๋ย น้ำใจ
- 4) กิจกรรมยอดนักคิด
- 5) กิจกรรมเต็มใจให้เต็ม
- 6) กิจกรรมภาษาสัมพันธ์
- 7) กิจกรรมสื่อสารมิตรภาพ
- 8) กิจกรรมปรับตัวตน
- 9) กิจกรรมทำดีเพื่อสังคม
- 10) ปัจฉิมนิเทศ

แผนการจัดกิจกรรมทุกแผนของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร และชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ จะใช้ชื่อชุดกิจกรรมเหมือนกันทั้ง 10 ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติเน้นสาระความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตนในด้านความเอื้ออาทร การให้ความช่วยเหลือเพื่อนและบุคคลอื่น การร่วมกิจกรรม มีส่วนประกอบของแผนการจัดกิจกรรมที่เหมือนกัน แตกต่างกันเฉพาะขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเท่านั้น

4.2 แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังแผนภาพที่ 3.3 ดังนี้

ภาพที่ 3.3 การสร้างแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรที่ผู้วิจัยได้สร้างด้วยตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างเครื่องมือ

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเอื้ออาทร

ขั้นที่ 3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมความเอื้ออาทรได้ครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการมุ่งประโยชน์ส่วนรวม

ขั้นที่ 4 การเขียนข้อคำถาม และสร้างแบบวัดความเอื้ออาทร จำนวน 60 ข้อ

ขั้นที่ 5 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการ ด้วยวิธีการ IOC (Item Objective Congruency)

ขั้นที่ 6 นำผลจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนไพศาลวิทยาคม จำนวน 9 คน และโรงเรียนบ้านป่าสุ่ม จำนวน 6 คน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเดียวกันกับโรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวลัยวิทยาซึ่งนักเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .98

จากการสังเกตการนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 โรงเรียน และการหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค นั้น พบว่า 1) แบบวัดข้อ 6 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อเป็น .14 ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า .20 2) แบบวัดมีจำนวนมาก บางข้อคำถามมีความหมายซ้ำซ้อน และ 3) แบบวัดเป็นข้อคำถามความหมายเชิงบวกทั้งหมด สมควรได้รับการปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ นิยามปฏิบัติการ คุณลักษณะย่อย และให้มีจำนวนข้อคำถามความหมายเชิงบวก และข้อคำถามความหมายเชิงลบในแบบวัดนั้นอย่างเหมาะสม ซึ่งในครั้งนี้ได้ปรับปรุงแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร จาก 60 ข้อ เป็น 40 ข้อ ซึ่งแบบวัดทั้ง 40 ข้อ เป็นแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการ IOC เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนไพศาลวิทยาคม จำนวน 14 คน และโรงเรียนบ้านป่าสุ่ม จำนวน 6 คน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเดิม ซึ่งนักเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .93 และ พบว่า แบบวัดข้อ 6, 13, และ 18 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อเป็น .12, -.11, -.31 < .20 ซึ่งเป็นค่าอำนาจจำแนกที่ไม่ดีพอ จึงตัดทิ้งไป เหลือแบบวัดพฤติกรรมเอื้ออาทรไปใช้วัดจริงเพียง 37 ข้อ และนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .94 มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.4 การปรับปรุงเครื่องมือ

การปรับปรุงเครื่องมือ แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (ค่าอำนาจจำแนก $< .20$, มีความหมายซ้ำซ้อน)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	การปฏิบัติ
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	6. เมื่อมีการจัดกิจกรรมกีฬา ภายในโรงเรียนข้าพเจ้าเข้าร่วม ขบวนพาเหรดด้วยความยินดี	ค่าอำนาจจำแนก = .14 ตัดทิ้ง
	8. ฉันช่วยจดบันทึกงานที่ได้รับ มอบหมายหรือการบ้านให้ เพื่อนที่ไม่มาเรียนเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	11. เมื่อคุณครูให้ฉันช่วยงาน ฉัน สละเวลาช่วยท่านเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	12. เมื่อชื่อขณมา ฉันจะแบ่งให้ เพื่อนรับประทานเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	15. เมื่อเพื่อนเสียใจฉันจะ ปลอบโยนเขาเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
2. ด้านการตอบสนองความ ต้องการของผู้อื่น	16. ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่เสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	20. ฉันช่วยเหลือเพื่อนทุกครั้งเมื่อ เพื่อนต้องการความช่วยเหลือ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	22. ฉันเป็นกำลังใจแต่เพื่อนที่มีผล การเรียนต่ำเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	26. เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ ฉันเป็น ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง

การปรับปรุงเครื่องมือ แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (ค่าอำนาจจำแนก < .20, มีความหมายซ้ำซ้อน)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	การปฏิบัติ
	30. ฉันมอบหมายงานที่ รับผิดชอบให้เพื่อนตามความ ถนัด ความสนใจ และ ความสามารถเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
3. ด้านสัมพันธภาพระหว่าง บุคคล	37. ฉันจะแสดงความเห็นอกเห็น ใจผู้อื่นเมื่อเขาได้รับความ เดือดร้อนเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	38. เมื่อเพื่อนทำความผิดฉันยินดี ให้อภัยเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	40. ฉันจะไม่ตำหนิหรือวิจารณ์ ความคิดเห็นของผู้อื่น	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	41. ฉันจะแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ตามโอกาสอันสมควรเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	44. เมื่อทำงานกลุ่ม ฉันจะแสดง ความคิดเห็นเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
4. ด้านการมุ่งประโยชน์ ส่วนรวม	47. ฉันรักษาความสะอาดห้องน้ำ หลังจากใช้งานเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	52. เมื่อมีกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน ชุมชน วัด ในโอกาสต่างๆฉัน เข้าร่วมกิจกรรมเสมอ	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	53. เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมวัน สำคัญต่างๆ ฉันเข้าร่วม กิจกรรมทุกครั้ง	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง

การปรับปรุงเครื่องมือ แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (ค่าอำนาจจำแนก < .20, มีความหมายซ้ำซ้อน)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	การปฏิบัติ
4. ด้านการมุ่งประโยชน์ ส่วนรวม	55. เมื่อมีกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด, รณรงค์กำจัดขยะ ถัง เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความยินดี ทุกครั้ง	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง
	59. เมื่อมีกิจกรรมปลูกป่าในวัน สำคัญ เช่น วันสิ่งแวดล้อมโลก วันพ่อแห่งชาติ ถังเข้าร่วม กิจกรรมทุกครั้ง	มีความหมายซ้ำซ้อน ตัดทิ้ง

การปรับปรุงเครื่องมือ แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร เป็นข้อคำถาม
ความหมายเชิงลบ

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ปรับปรุง
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	10. เมื่อบ้านของเพื่อนมีงานมงคล ฉันช่วยงานด้วยความเต็มใจ	8. เมื่อบ้านของเพื่อนมีงาน มงคล ฉันไม่เคยช่วยงานเลย
	13. เมื่อรับประทานอาหารกลางวัน เสร็จ ฉันจะล้างภาชนะอาหารทุก ครั้ง	9. เมื่อรับประทานอาหาร กลางวันเสร็จ ฉันหลีกเลี่ยงที่ จะล้างภาชนะอาหารเสมอ
2. ด้านการตอบสนองความ ต้องการของผู้อื่น	23. ฉันจะไม่คุยในเวลาที่คุณครูสอน	15. ฉันจะคุยกับเพื่อนในเวลาที่คุณ ครูสอนเสมอ
	29. เมื่อมีดนตรีคนพิการมาแสดงฉัน บริจาคเงินช่วยเหลือเสมอ	20. เมื่อมีดนตรีคนพิการทาง สายตามาแสดงที่โรงเรียน ฉันไม่เคยบริจาคเงิน ช่วยเหลือเลย
3. ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่าง บุคคล	32. ฉันจะไม่พูดขัดจังหวะในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูด	22. ฉันจะรู้สึกสนุกที่ได้พูด ขัดจังหวะในขณะที่ผู้อื่น กำลังพูดเสมอ

การปรับปรุงเครื่องมือ แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร เป็นข้อคำถาม
ความหมายเชิงลบ

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ปรับปรุง
3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	43. เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง ฉันจะใช้สติ และไม่ใช่อารมณ์ตัดสินปัญหา	29. เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง ฉันจะใช้กำลัง และอารมณ์ตัดสินปัญหาทุกครั้ง
4. ด้านการมุ่งประโยชน์ส่วนรวม	51. ฉันช่วยจัดหนังสือในห้องสมุดเสมอ	35. เมื่อเลิกใช้ห้องสมุด ฉันจะซ่อนหนังสือเล่มที่ชอบอ่านไว้ในที่ลับตาคนเสมอ
	54. ฉันเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และบุญ ประเพณีต่างๆที่ชุมชนจัดขึ้นเสมอ	36. ฉันไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และบุญประเพณีต่างๆที่ชุมชนจัดขึ้นเลย

การปรับปรุงเครื่องมือ แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (ค่าอำนาจจำแนก < .20)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	การปฏิบัติ
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	6. ฉันช่วยเหลือผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส	ค่าอำนาจจำแนก = .12 ตัดทิ้ง
2. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น	13. ฉันตั้งใจฟังคำถามของเพื่อนทุกครั้ง เพื่อตอบคำถามให้ตรงประเด็น	ค่าอำนาจจำแนก = - .11 ตัดทิ้ง
	18. ฉันพยักหน้าตอบเมื่อเข้าใจสิ่งที่ครูสอนทุกครั้ง	ค่าอำนาจจำแนก = - .31 ตัดทิ้ง

จากการปรับปรุงแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร แล้วได้แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรที่นำไปใช้จริง จำนวน 37 ข้อ เป็นแบบวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อคำถามที่มีความหมายเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 7, 8, 13, 17, 19, 26, 32, 33 2) ข้อคำถามที่มีความหมายเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37 และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3.5 เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร

คำตอบ	การให้คะแนน	
	ข้อคำถามเชิง	ข้อคำถามเชิง
	บวก	ลบ
จริงที่สุด/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นเป็นประจำ	5	1
ค่อนข้างจริง/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นค่อนข้างบ่อย	4	2
ปานกลาง/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นระดับปานกลาง	3	3
ค่อนข้างไม่จริง/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นนานๆ ครั้ง	2	4
ไม่จริงเลย/ไม่ปฏิบัติตรงตามข้อนั้น	1	5

ขั้นที่ 7 นำแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ตัวอย่าง แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร เป็นแบบวัดที่นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
- ข้าพเจ้าช่วยคุณครูกวาดห้องเรียนเสมอ		✓			

คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีคำตอบใดผิด หรือถูก ให้นักเรียนตอบทุกข้อ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้แบบวัดนี้ไม่สมบูรณ์และไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นตอนการทดลอง

5.1.1 ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนซีເລັກເຊີວໄຟຣ໌ວັດຊຽງຊຽງ ຈັງຫວັດຮ່ອຍເອັດ

5.1.2 ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุม วัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร คະແນນທີ່ໄດ້ເປັນคະແນນກ່ອນການทดลอง (Pretest)

5.2 ขั้นตอนการทดลอง

5.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ทดลองในวันที่ 28-29 พฤษภาคม 2557, และวันที่ 2, 4, 5, 9, 11, 12, 16, 18 มิถุนายน 2557 ในช่วงโมงสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกิจกรรมแนะแนว ตามตารางเรียนโรงเรียนซีເລັກເຊີວໄຟຣ໌ວັດຊຽງຊຽງ ຈຳນວນ 10 ຄັ້ງ ຈຳລະ 50 ນາທີ ຮ່ວມທັງສິ້ນ 10 ກິຈກຣມ

5.2.2 ทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ในระยะเวลาติดตามผล

5.2.3 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ทดลองในวันที่ 29-30 พฤษภาคม 2557, และวันที่ 3, 5, 6, 10, 12, 13, 17, 19 มิถุนายน 2557 ในช่วงโมงสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกิจกรรมแนะแนว ตามตารางเรียนโรงเรียนซีເລັກເຊີວໄຟຣ໌ວັດຊຽງຊຽງ ຈຳນວນ 10 ຄັ້ງ ຈຳລະ 50 ນາທີ ຮ່ວມທັງສິ້ນ 10 ກິຈກຣມ ແລະ ທຳກຳຣວດພຸດທິກຣມຄວາມເອື້ອ-ອາຫຣຮ່ວມທັງສິ້ນ 10 ກິຈກຣມ ແລະ ທຳກຳຣວດພຸດທິກຣມຄວາມເອື້ອ-ອາຫຣຮ່ວມທັງສິ້ນ 10 ກິຈກຣມ

5.2.4 นำคະແນນທີ່ໄດ້ຈາກການทำแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรไปทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้วยวิธีการทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความ
เอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด
มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.2 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

1.3 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผล

2. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นตารางที่ 4.1 – 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่ม
ควบคุมก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะ
แนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\bar{x}$ (Rank)	แทน	ค่าเฉลี่ยอันดับ
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
U	แทน	ค่าสถิติ Mann Whitney ที่เป็นค่า U ที่มีค่าต่ำที่สุด
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง (n = 10 คน)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร ในภาพรวมก่อนการทดลอง	$\bar{x}$	$\bar{x}$ (Rank)	U Value	U Prob
กลุ่มทดลอง	150.30	10.60	49.00	.94
กลุ่มควบคุม	150.20	10.40		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีค่าความเอื้ออาทรเฉลี่ย 150.30 มีค่าเฉลี่ยอันดับ 10.60 นักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ มีค่าความเอื้ออาทรเฉลี่ย 150.20 มีค่าเฉลี่ยอันดับ 10.40 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าความเอื้ออาทรของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนการทดลอง ปรากฏว่าค่า $Asymp. Sig.(2-tailed) = .94 > \alpha = .05$ แสดงว่าความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมโดยภาพรวม โดยการทดสอบแบบ Wilcoxon Signed Rank Test (n = 10 คน)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร ในภาพรวมของกลุ่มทดลอง	$\bar{x}$	S.D.	Wilcoxon Value	Wilcoxon Prob
ก่อนการใช้	150.30	18.64	2.81	.005*
หลังการใช้	170.20	8.99		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองโดยภาพรวม พบว่า หลังจากนักเรียนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่สร้างขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมความเอื้ออาทรสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ โดยการทดสอบแบบ Mann-Whitney U test (n = 10 คน)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร ในภาพรวมหลังการทดลอง	$\bar{x}$	$\bar{x}$ (Rank)	U Value	U Prob
กลุ่มทดลอง	170.10	13.50	20.00	.02*
กลุ่มควบคุม	151.20	7.50		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมภายหลังจากทดลองโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีค่าความเอื้ออาทรเฉลี่ย 170.10 มีค่าเฉลี่ยอันดับ 13.50 นักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ มีค่าความเอื้ออาทรเฉลี่ย

151.20 มีค่าเฉลี่ยอันดับ 7.50 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าความเอื้ออาทรของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ภายหลังจากทดลอง ปรากฏว่าค่า $Asymp.Sig.(2-tailed) = .02 < \alpha = .05$ แสดงว่าความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน สรุปได้ว่าความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผล โดยการทดสอบแบบ Wilcoxon Signed Rank Test (n = 10 คน)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร ในภาพรวมของกลุ่มทดลอง	$\bar{x}$	S.D.	Wilcoxon Value	Wilcoxon Prob
หลังการใช้	170.10	8.99	.42	.67
ระยะติดตามผล	169.70	9.14		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีค่าความเอื้ออาทรเฉลี่ย 170.10 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.99 นักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ในระยะติดตามผล มีค่าความเอื้ออาทรเฉลี่ย 169.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.14 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าความเอื้ออาทร ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับ ระยะติดตามผล ปรากฏว่าค่า $Asymp.Sig.(2-tailed) = .67 > \alpha = .05$ แสดงว่าความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับ ระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความ
เอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด
ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย มีดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้
ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะ
แนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะ-
แนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรม
นิยม มีความเอื้ออาทรสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.3 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรภายหลังที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อ
พัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัด
ร้อยเอ็ด ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1.3.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีความเอื้ออาทรสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.3 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรภายหลังที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผลที่ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม จำนวน 10 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมความเอื้ออาทรสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลที่ได้รับเช่นนี้เป็นเพราะนักเรียนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทร และได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งการพัฒนาความเอื้ออาทรนี้ครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น 2. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น 3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 4. ด้านการมุ่งประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งทั้ง 10 กิจกรรม มีขั้นตอนการทำกิจกรรมที่ชัดเจน เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาและทำกิจกรรมด้วยตนเองผ่านทางเอกสารต่างๆ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจในกิจกรรมต่างๆ ได้ง่ายขึ้น และในชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมนี้ยังประกอบด้วยกิจกรรมที่สามารถสื่อ และสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใบงาน ใบความรู้ เอกสารประกอบกิจกรรมรวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนได้ปฏิบัติ และแสดงออก เช่น นิทาน เกม บทบาทสมมติ การแสดงความคิดเห็น ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้จากตัวแบบที่ดี ตัวอย่างที่ดีที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกดีต่อการร่วมกิจกรรม เกิดความสนุกสนาน

มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม มีบรรยากาศที่ดีในการแสดงความคิดเห็นระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร นอกจากนี้ชุดกิจกรรมยังได้นำเทคนิคการเสริมแรงด้วยการกล่าวคำชมเชย การให้กำลังใจโดยการปรบมือเข้ามาสอดแทรกระหว่างการดำเนินกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซ้ำ และพฤติกรรมส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Operant Learning) ซึ่ง ปรีชา วิหคโต (2551: 8-24) กล่าวถึงเงื่อนไขการเสริมแรง (Reinforce) ว่า เป็นพฤติกรรมที่ได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้ว จากนั้นพฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยความถี่ที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533: 778-785) ที่กล่าวถึง เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) ว่าพฤติกรรมใดที่บุคคลกระทำแล้วส่งผลให้เขาได้รับความพึงพอใจ บุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกด้วย เหตุนี้การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมจึงนำเทคนิคการเสริมแรงมาใช้เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจ และมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นที่จะกระทำพฤติกรรมซ้ำอีก ดังนั้นถ้าหากต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมความเอื้ออาทรบ่อยครั้งขึ้น ก็ควรให้นักเรียนได้รับผลที่เป็นที่พึงพอใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยใช้วิธีการเสริมแรง เช่น การชมเชย หรือการให้รางวัล

จากการสังเกตนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่าภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทร แล้วพฤติกรรมความเอื้ออาทรสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรณรา พงษ์สิน (2550: 46-47) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทรัพย์ ชื่นในทรวง (2554: 68-72) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิต-สาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังจากทดลองนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีจิตสาธารณะ โดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนว และแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีประสิทธิภาพที่จะช่วยพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นได้

2.2 นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีความเอื้ออาทรสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม จำนวน 10 กิจกรรม และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ จำนวน 10 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม มีความเอื้ออาทรสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคนิคการเสริมแรงให้เกิดแรงจูงใจ โดยระหว่างการเรียนนั้นนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวยังได้นำเอาหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมุ่งให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เน้นการมีส่วนร่วม และการได้ลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองและผู้อื่น ซึ่งนักเรียนสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ใช้แนวคิดจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาประสมประสานกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiencing learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group process learning) ซึ่งการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นี้มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมประกอบด้วยวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน (four phases of learning cycle / ERGA) ประกอบด้วย ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Generalizing) ขั้นสะท้อนกลับการรับรู้ (Reflecting) ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และมุ่งส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มได้นำประสบการณ์ตรงที่ได้รับร่วมกันไปปฏิบัติในชีวิตจริง (Kottman Ashby & Degraaf, 2001: 4 อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 50) ซึ่งสอดคล้องกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533: 778-785) ที่ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมว่ามีหลายวิธี ที่นิยมใช้มี 4 รูปแบบ คือ 1) เทคนิคการเสริมแรง 2) เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3) เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ 4) เทคนิคการจัดความรู้สึกรวมตัวกัน กังวลอย่างเป็นระบบ และชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรนี้ได้นำเทคนิคการเสริมแรง และเทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม โดยนักเรียนได้เรียนรู้จากเอกสารประกอบกิจกรรม ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม บัตรงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง กลุ่มย่อย ซึ่งสิ่งเหล่านี้

เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนที่กระตุ้นเร้าให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาความเอื้ออาทรให้เกิดกับตนเอง และสังคม ซึ่งระหว่างการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยการให้คำชมเชย การปรบมือ การให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจในการร่วมกิจกรรม และการใช้เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบในสถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ โดยชี้ให้เห็นถึงตัวแบบที่ดีในกิจกรรมต่างๆที่สมควรเป็นแบบอย่าง ในโอกาสที่ตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาและพัฒนาความเอื้ออาทรในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ รักช่วย (2546) ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพั้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมาพร สงสุวรรณ (2551) ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมที่จัดให้เป็นอย่างดี ตั้งใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเอื้ออาทรในที่สุด ซึ่งในระยะแรกของการจัดกิจกรรม นักเรียนบางคนจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าแสดงออก กลัวเพื่อนไม่ยอมรับในบทบาทของตนเอง ผู้วิจัยต้องคอยดูแล กระตุ้นและให้กำลังใจ จนนักเรียนเกิดความรู้สึกลายกังวลและกล้าที่จะแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น และผู้วิจัยได้ช่วยเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ แนวทางการพูด การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นที่เหมาะสมให้แก่ นักเรียน ทำให้กิจกรรมการพัฒนาความเอื้ออาทรดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นจนเสร็จสิ้นกิจกรรม

ดังนั้นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีค่าคะแนนความเอื้ออาทรสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นผลมาจากองค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรด้วย ที่ผู้วิจัยมีการแจ้งวัตถุประสงค์ แนวคิดของกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทราบอย่างชัดเจน การเรียงลำดับ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งกระตุ้นความสนใจและทำให้นักเรียนเข้าใจในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น ต่างจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุมที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนน้อย เน้นสาระความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตนในด้านความเอื้ออาทร

เป็นหลัก จึงเป็นผลให้การพัฒนาความเอื้ออาทรของกลุ่มทดลองมีผลการพัฒนาความเอื้ออาทรที่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

2.3 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความเอื้ออาทรภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม จำนวน 10 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเปรียบเทียบกับคะแนนจากแบบวัดความเอื้ออาทรในระยะติดตามผลภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม 2 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมมีค่าคะแนนความเอื้ออาทรภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรม และทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้กิจกรรมที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทร และได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรนี้ครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น 2. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น 3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 4. ด้านการมุ่งประโยชน์ส่วนรวม และทั้ง 10 กิจกรรม มีขั้นตอนการทำกิจกรรมที่ชัดเจน เน้นให้นักเรียนได้ศึกษา และทำกิจกรรมด้วยตนเองผ่านทางเอกสารต่างๆ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น และในชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมนี้ยังประกอบด้วยกิจกรรมที่สามารถสื่อ และสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใบงาน ใบความรู้ เอกสารประกอบกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น นิทาน เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การแสดงความคิดเห็น กลุ่มย่อย ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้จากตัวแบบที่ดี ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกดีต่อการร่วมกิจกรรม เกิดความสนุกสนาน มีความกระตือรือร้น มีบรรยากาศที่ดีในการแสดงความคิดเห็นระหว่างการร่วมกิจกรรมซึ่งเกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวยังได้นำเทคนิคการเสริมแรง เช่น การกล่าวคำชมเชย การให้กำลังใจ การปรบมือ เข้ามาสอดแทรกระหว่างการดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนได้นำ ความรู้แนวคิด ข้อปฏิบัติที่ได้รับไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้อยู่เสมอถึงผลดีที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมเอื้ออาทร ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม จึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเอื้ออาทรที่คงทน และพร้อมที่จะรักษาให้คงไว้อยู่เสมอ กล้าที่จะแสดงออกถึงพฤติกรรมความเอื้ออาทรในทุกสถานที่ และทุกโอกาส สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิศา พลอดโปรง (2555) ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการ

ตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร จึงมีความเอื้ออาทรภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม กับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ควรมีการนำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมไปใช้ให้แพร่หลาย โดยใช้สำหรับพัฒนานักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา บุคคลทั่วไป ในด้านคุณธรรมทั้งในสถานศึกษา หน่วยงานอื่นๆของรัฐ และเอกชน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3.1.2 ควรมีการศึกษาเนื้อหา วิธีการ ให้ละเอียดแล้วปรับใช้ให้สอดคล้องกับนักเรียน เหมาะสมกับวัย เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และปัญหาที่พบ

3.1.3 ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็นระยะๆให้เหมาะสม เช่น ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว 2 สัปดาห์ 1 เดือน หรือ 6 เดือน โดยการสังเกตพฤติกรรม ความเอื้ออาทร การสัมภาษณ์นักเรียน การบันทึกการติดตามผล เพื่อความคงทนของพฤติกรรมเอื้ออาทร และพฤติกรรมอื่นๆ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 จากการสังเกตและการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทร มีอุปสรรคการพัฒนาความเอื้ออาทรพอสมควร จึงสมควรมีการศึกษาปัจจัย ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอื่นๆที่มีผลต่อการพัฒนาความเอื้ออาทร เช่น สภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

3.2.2 ควรนำวิธีการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนด้านอื่นๆ เช่น ด้านจิตสาธารณะ ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาหลักการ วิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความคงทนของพฤติกรรมความเอื้ออาทรให้มาก ภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ สุวรรณโชติ (2548) “ปัจจัยเชิงเหตุผลแบบบูรณาการของบ้าน สถานศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นกัลยาณมิตรของนักศึกษาปริญญาตรี” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.*
- เกรียงศักดิ์ โกลากุล (2547) “การพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจ โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ครรชิต เมฆขลา (2552) “การพัฒนากระบวนการช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จันทนะ วิไลพัฒน์ (2542) “การพัฒนาพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้กระบวนการสร้างค่านิยม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จารุณี กองเวียง (2551) “ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมหน้าเสาธงที่มีต่อความมีระเบียบวินัยและเจตคติต่อกิจกรรมหน้าเสาธงของนักเรียน โรงเรียนหนองแกสระแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533) “จิตวิทยาพื้นฐานเรื่องการแนะแนว” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาพื้นฐานเรื่องการแนะแนว* หน่วยที่ 9-15 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ฉวีวงศ์ ศรีสุวรรณ (2549) “การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องความกตัญญูกตเวที และความเมตตากรุณา โดยใช้การสอนแบบ SPAA กับการสอนปกติ” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- ทิมข่าว สมอ. (2536, มีนาคม) “ประณีประนอม.” ค้นคืนวันที่ 4 สิงหาคม 2556 จาก http://www.asoke.info/09communication/DharmaPublicize/Sanasoke/15min_bodhi/vol160.html.
- เทพ พังงา (ม.ป.ป.) *จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น* ขอนแก่น ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เธียรชัย เอี่ยมวรเมธ (2544) *พจนานุกรมฉบับใหม่* กรุงเทพมหานคร รวมสาส์น (1977)
- นภลัย ชัยเมหา (2550) “ผลของการใช้นิทานสังคมต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการแบ่งปัน และพฤติกรรมแบ่งปันในเด็กอายุ 7-8 ขวบ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นรา จันชนะกิจ (2548) “ปัจจัยเชิงเหตุผลแบบบูรณาการระหว่างครอบครัว สังคม และจิตลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างเหมาะสมของนักศึกษา” ภาควิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นิติกร เบญจมาตย์ และคณะ (2551) “การสร้างแบบวัดจริยธรรมความเอื้อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 2” *วิชาการศึกษาศาสตร์* 9(2) (กรกฎาคม-ธันวาคม): 81-88
- นิธิพัฒน์ เมฆขจร (2554) “จิตวิทยาเพื่อการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา* หน้าที่ 3 หน้า 15-18 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นิรมล เสริฐศรี (2550) “คู่มือพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปกรณ อินอัด (2552) “การพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ์ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

- ปรีชา วิหคโต (2554) “ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา* หน่วยที่ 11 หน้า 5-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ปวีณา นิยมธรรม (2552) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีสาธิต กรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พรทรัพย์ ชื่นในทรวง (2554) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระไพศาล วิสาโล (2552) “คนสองโลก” ค้นคืนวันที่ 5 สิงหาคม 2556 จาก <http://www.visalo.org/article/lmage255605.html>.
- พระราชวรมนี (ประยูรต์ ปยุตโต) (2527) *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์การพิมพ์
- พัชรภรณ์ รักช่วย (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบ ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากฉิ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิมพ์วรรณ รัตนโกมล และมณฑาทิพย์ สุรินทร์อาภรณ์ (2553) “พฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี ชัยนาท” *มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- มิเรียม ชุ่นสุวรรณ (2554) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ราตรี ประชุมพันธ์ (2551) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- วรรณรา พงษ์สิน (2550) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักดอง จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรรณศา ปลอดโปร่ง (2555) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วศิน อินทสระ (2550, กรกฎาคม) “ความไม่เห็นแก่ตัว” ค้นคืนวันที่ 4 สิงหาคม 2556 จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=78034>.
- วันเพ็ญ เกื้อหนู (2531) “ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วีรวรรณ อินทร์รุ่งเก่า (2550) “ผลของการเล่านิทานคติธรรมที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- คันสนีย์ บุญเฉลียว (2545) “ผลของการเรียนรวมชั้นที่มีต่อพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศิริวรรณ อินทรวัดนา (2553) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สนวน สีโทชวลิต (2528) “การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ระดับนักศึกษาพยาบาล” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมคิด กอมนิ (2553) “ความมีระเบียบวินัย” *วิชาการศึกษาศาสตร์* 11(1) (มกราคม-มิถุนายน): 158
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สมร ทองดี และ ปราณี รามสูตร (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สรารุช เบญจกุล (2554) "ประมวลจริยธรรมผู้ประนีประนอม" ค้นคืนวันที่ 4 สิงหาคม 2556
 จาก
<http://www.manager.co.th/Dali/ViewNews.aspx?NewsID=9540000037637>.
- สายไหม ศรีโสคา (2549) “คู่มือพัฒนาความเมตตาครูของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2” ปรินิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (2550) "พระราชดำรัส เกี่ยวกับ
 คุณธรรม 7 ประการ" ค้นคืนวันที่ 8 สิงหาคม 2556 จาก
<http://www.culture.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา (2553) *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-
 2559)* กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สุพิตรา เศลวัตนะกุล และคณะ (2554) “พฤติกรรมเอื้ออาทรของพยาบาลเวชปฏิบัติ วิทยาลัย
 พยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์” งานวิจัยการพยาบาล พยาบาลเวชปฏิบัติ วิทยาลัย
 พยาบาลบรมราชชนนี
- สุพิน อริยเครือ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิต
 ลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุภะรัฐ ยอดระบำ (2548) ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการด้านบ้าน สถานศึกษา และจิตลักษณะที่
 เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวของนักศึกษาชายระดับปริญญาตรี”
 ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุภาพร พรหมสา (2550) “ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนของ
 นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ จังหวัดสมุทรปราการ”
 ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- อัญชลี ศรีรักษา (2551) “การใช้สัมพันธ์บ้านกับโรงเรียนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย โรงเรียนนานาชาติในวัดภูมิ จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัมพร ชนะทอง (2546) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดปลับปลา จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อาคม หงส์ทอง (2539) “ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อารีพรรณ อะทะวงษา (2553) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อุมาพร สงสุวรรณ (2551) “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Uzumaki Naruto. (2553, มิถุนายน). “ความไม่เห็นแก่ตัว” ค้นคืนวันที่ 4 สิงหาคม 2556 จาก <http://www.wattraimitr.com>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ นางรำไพ ไชยพาลี ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
วุฒิการศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการเรียนรู้
2. ชื่อ นางนุชนารถ เดชโยธิน ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้ากลุ่มงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนว
ผู้ตรวจผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ
3. ชื่อ นางจตุพร โพธิ์คล้าย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียน
ผู้ตรวจผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ
4. ชื่อ นายอาคม สุทธิประภา ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา กศ.ม. (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานวัดผลโรงเรียนสตรีศึกษา
5. ชื่อ นางเมขลา ลือโสภาก ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนขี้เหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา ค.ม. (หลักสูตรการเรียนการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียน

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 4๕๓

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑๖ ตุลาคม 2556

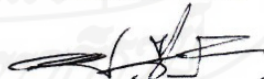
เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางรำไพ ไชยพาลี
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายนิติธารณ์ บุษผาเดช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วยสำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081-1833935

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 48๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

16 ตุลาคม 2556

เรื่อง ขอรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางนุชนารถ เดชโยธิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายนิธินาถ บุปผาเดช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนวในโรงเรียน และการตรวจผลงานวิชาการ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081-1833935

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/483

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

15 ตุลาคม 2556

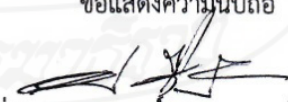
เรื่อง ขอรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางจตุพร โพธิ์คล้าย
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายนิติธารณ์ บุบผาเดช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขี้เหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียน และการตรวจผลงานวิชาการ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081-1833935

เบอร์โทรนักศึกษา 081-1833935

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 483

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

15 ตุลาคม 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอาคม สุทธิประภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายนิติธารณ์ บุปผาเดช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวลัยวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผลการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081-1833935

ที่ ศธ 0522:16 (บ)/ 483

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

15 ตุลาคม 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเมขลา ลือโสภากา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายนิติธารณ์ บุษผาเดช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน หลักสูตรการเรียนการสอน และงานแนะแนวในโรงเรียน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081-1833935

ภาคผนวก ข

แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดความเอื้ออาทร

ตารางที่ 1 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบวัดความเอื้ออาทร
จากการทดลองใช้ครั้งที่ 1

ข้อที่	ค่า r	ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
1	.59	.98
2	.68	
3	.37	
4	.68	
5	.83	
6	.14	
7	.61	
8	.68	
9	.60	
10	.36	
11	.72	
12	.34	
13	.65	
14	.76	
15	.39	
16	.87	
17	.78	
18	.76	
19	.77	
20	.51	
21	.60	
22	.76	
23	.47	
24	.89	
25	.53	
26	.45	

ข้อที่	ค่า r	ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
27	.76	
28	.70	
29	.84	
30	.74	
31	.63	.98
32	.74	
33	.67	
34	.76	
35	.58	
36	.43	
37	.61	
38	.84	
39	.49	
40	.61	
41	.76	
42	.34	
43	.57	
44	.63	
45	.69	
46	.77	
47	.56	
48	.86	
49	.57	
50	.80	
51	.57	
52	.53	
53	.72	
54	.65	
55	.72	

ข้อที่	ค่า r	ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
56	.82	
57	.78	
58	.72	
59	.77	
60	.62	

ตารางที่ 2 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบวัดความเอื้ออาทร
จากการทดลองใช้ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง)

ข้อที่	ค่า r	ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
1	.57	ตัดทิ้งข้อ 6, 13 และ 18 ที่มีค่า
2	.48	อำนาจจำแนกรายข้อไม่ดีพอ
3	.21	แบบวัดความเอื้ออาทร
4	.64	เหลือเพียง 37 ข้อ
5	.47	คิดเป็นค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
6	.12	เท่ากับ .94
7	.65	
8	.64	
9	.58	
10	.66	
11	.67	
12	.48	
13	-.11	
14	.68	
15	.30	
16	.29	
17	.66	
18	-.30	
19	.40	
20	.60	
21	.59	
22	.38	
23	.30	
24	.55	
25	.78	
26	.57	
27	.35	
28	.78	

ข้อที่	ค่า r	ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
29	.44	ตัดทิ้งข้อ 6, 13 และ 18 ที่มีค่า
30	.54	อำนาจจำแนกรายข้อไม่ดีพอ
31	.49	แบบวัดความเอื้ออาทร
32	.85	เหลือเพียง 37 ข้อ
33	.66	คิดเป็นค่าความเที่ยงทั้งฉบับ
34	.66	เท่ากับ .94
35	.27	
36	.68	
37	.21	
38	.43	
39	.61	
40	.73	

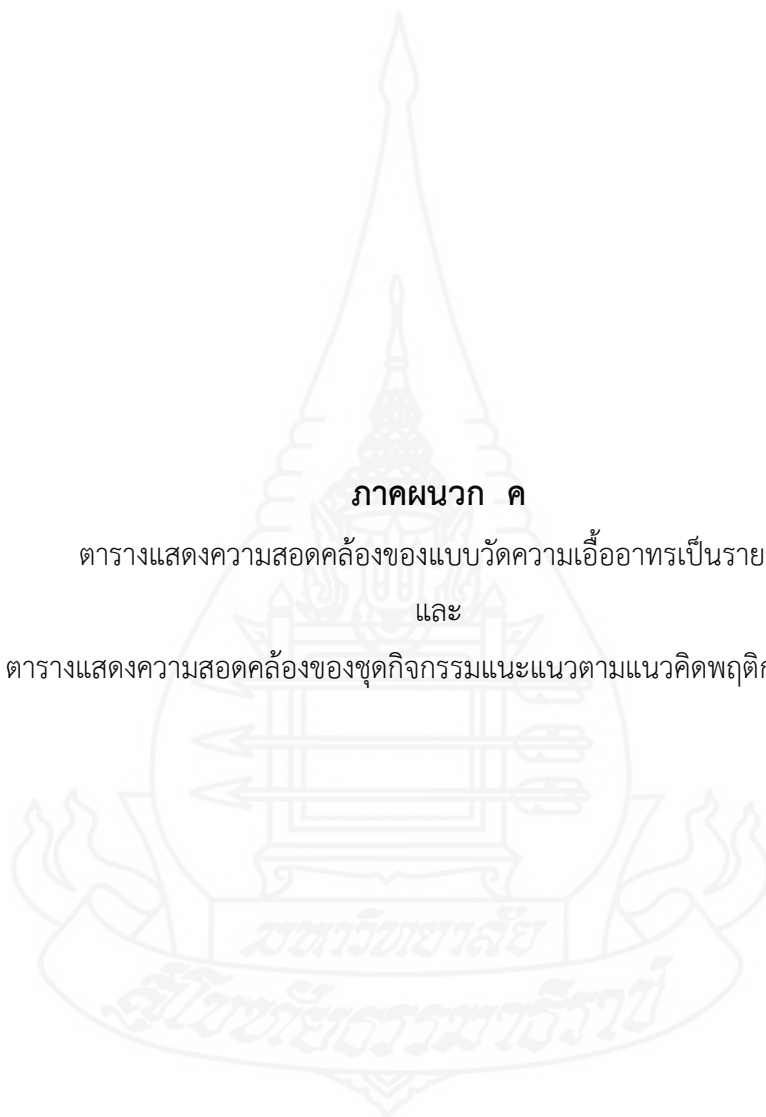

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงความสอดคล้องของแบบวัดความเอื้ออาทรเป็นรายข้อ

และ

ตารางแสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ตารางที่ 3 แสดงความสอดคล้องของแบบวัดความเอื้ออาทรเป็นรายข้อ

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	0	1	4	.8	
2	1	1	1	0	1	4	.8	
3	1	1	1	0	1	4	.8	
4	1	1	1	0	1	4	.8	
5	1	1	1	1	1	5	1	
6	1	0	1	0	1	3	.6	
7	1	1	0	0	1	3	.6	
8	1	1	1	1	1	5	1	
9	1	1	1	1	1	5	1	
10	1	1	1	1	1	5	1	
11	1	1	1	-1	1	3	.6	
12	1	0	1	0	1	3	.6	
13	1	1	-1	1	1	3	.6	
14	1	1	0	1	1	4	.8	
15	1	1	1	0	1	4	.8	
16	1	1	1	0	0	3	.6	
17	1	0	1	0	1	3	.6	
18	1	1	1	0	1	4	.8	
19	1	1	1	0	1	4	.8	
20	1	1	1	1	1	5	1	
21	1	1	1	0	1	4	.8	
22	1	1	1	0	1	4	.8	
23	1	1	1	0	1	4	.8	
24	1	1	0	0	1	3	.6	
25	1	1	1	1	1	5	1	
26	1	1	1	1	1	5	1	

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
27	1	1	1	0	1	4	.8	
28	1	1	1	0	1	4	.8	
29	1	1	1	1	1	5	1	
30	1	1	1	0	1	4	.8	
31	1	1	1	1	1	5	1	
32	1	1	1	1	1	5	1	
33	1	1	1	1	1	5	1	
34	1	1	1	1	1	5	1	
35	1	1	1	1	1	5	1	
36	1	1	1	1	1	5	1	
37	1	1	1	1	1	5	1	
38	1	1	1	1	1	5	1	
39	1	1	1	1	1	5	1	
40	1	1	1	1	1	5	1	
รวม	40	37	35	19	39	170	34	
เฉลี่ย	1	0.93	0.88	0.48	0.98	4.25	0.85	

ตารางที่ 4 แสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ชุด กิจกรรม ที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	
2	1	1	1	1	1	5	1	
3	1	1	1	1	1	5	1	
4	1	1	1	1	1	5	1	
5	1	1	1	1	1	5	1	
6	1	1	1	1	1	5	1	
7	1	1	1	1	1	5	1	
8	1	1	1	1	1	5	1	
9	1	1	1	1	1	5	1	
10	1	1	1	1	1	5	1	
รวม	10	10	10	10	10	50	10	
เฉลี่ย	1	1	1	1	1	5	1	

ภาคผนวก ง

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมของกลุ่มทดลอง

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ได้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และนำเทคนิคการเสริมแรง เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ประสานประสานกัน เพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรให้กับนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ และขั้นประเมินผล

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 10 กิจกรรม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม จำนวน 10 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที ชุดกิจกรรมแนะแนวแต่ละชุดกิจกรรมประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของกิจกรรม สื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรม วิธีดำเนินการกิจกรรม โดยบางกิจกรรมจะมีเอกสารความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

ครั้งที่	1	การปฐมนิเทศ	กิจกรรม	ฉันทและเชอ
ครั้งที่	2	การช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรม	เกื้อกูลกัน
ครั้งที่	3	การช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรม	น้ำเอย น้ำใจ
ครั้งที่	4	การตอบสนองความต้องการผู้อื่น	กิจกรรม	ยอดนักคิด
ครั้งที่	5	การตอบสนองความต้องการผู้อื่น	กิจกรรม	เต็มใจให้เต็ม
ครั้งที่	6	สัมพันธภาพ	กิจกรรม	ภาษาสัมพันธ
ครั้งที่	7	สัมพันธภาพ	กิจกรรม	สื่อสารมิตรภาพ
ครั้งที่	8	มุ่งประโยชน์ส่วนรวม	กิจกรรม	ปรับตัวตน
ครั้งที่	9	มุ่งประโยชน์ส่วนรวม	กิจกรรม	ทำดีเพื่อสังคม
ครั้งที่	10	ปัจฉิมนิเทศ		

ตารางที่ 5 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดของทฤษฎี
พฤติกรรมนิยม

ชื่อเรื่อง/ ชื่อกิจกรรม	ด้านที่ต้องการ พัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1. ปฐมนิเทศ (ฉันและเธอ)	สัมพันธ์ภาพ ระหว่างผู้วิจัย กับนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจถึงความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของพฤติกรรมความเอื้ออาทร 3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่า และประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม 	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัว แบบ
2. การช่วยเหลือ ผู้อื่น (เกื้อกูลกัน)	การช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเอื้ออาทรในการทำงาน 	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัว แบบ
3. การช่วยเหลือ ผู้อื่น (น้ำเอยน้ำใจ)	ความมีน้ำใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอื้ออาทร และเป็นมิตรกับบุคคลรอบข้าง 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจ และมีแนวคิดที่จะทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม 	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัว แบบ

ชื่อเรื่อง/ ชื่อกิจกรรม	ด้านที่ต้องการ พัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค
4. การตอบสนอง ความต้องการ ของผู้อื่น (ยอดนักคิด)	การคิด การ ตัดสินใจอย่างมี เหตุผล	1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดอย่าง รอบคอบ มีเหตุผล ก่อนตัดสินใจ 2. เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเป็นเชิงบวกใน สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์ หรือไม่พึงพอใจ 3. เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าของการคิด เชิงบวก	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ
5. การตอบสนอง ความต้องการ ของผู้อื่น (เต็มใจให้เต็ม)	ความเห็นอก เห็นใจกัน	1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใส่ใจต่อ ความรู้สึกของผู้อื่น และอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเห็นอก เห็นใจ และเอื้ออาทรต่อบุคคลรอบข้าง เสมอ	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ
6. สัมพันธภาพ (ภาษา สัมพันธ์)	กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์	1. เพื่อส่งเสริมความสามัคคี และเห็น คุณค่าของทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์ 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในกฎ กติกา ข้อตกลง และรู้จักรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่นและกลุ่มด้วยการ สื่อสารเชิงบวก	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ
7. สัมพันธภาพ (สื่อสาร มิตรภาพ)	การสื่อสารเชิง บวก	1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพ ที่ดีกับบุคคลอื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก ได้ 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความ คิดเห็น และกล้าแสดงออกอย่าง สร้างสรรค์	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ

ชื่อเรื่อง/ ชื่อกิจกรรม	ด้านที่ ต้องการ พัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค
8. มุ่งประโยชน์ ส่วนรวม (ปรับตัวตน)	จิตสาธารณะ เพื่อส่วนรวม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ และมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ 	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ
9. มุ่งประโยชน์ ส่วนรวม (ทำดีเพื่อ สังคม)	คุณค่าของ ความมีน้ำใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของ ความมีน้ำใจ 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแสดงน้ำใจต่อ ผู้อื่น ชุมชน สังคมและพร้อมที่จะ แสดงน้ำใจตลอดเวลาทุกโอกาส 	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ
10. ปัจฉิมนิเทศ		<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดเห็น ความรู้สึกที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมพัฒนา ความเอื้ออาทร 2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำ ความรู้เกี่ยวกับความมีน้ำใจ ความเอื้อ อาทรไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 	เทคนิคการ เสริมแรง และเทคนิคการ เรียนรู้จากตัวแบบ

ครั้งที่ 1

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เรื่อง การปฐมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม ฉันทและเธอ เวลา 50 นาที
ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจถึงความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของพฤติกรรมความเอื้ออาทร
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่า และประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษสีสำหรับทำเป็นรูปหัวใจ
2. ลูกบอลพลาสติก
3. ปากกาเคมี
4. เกม “สื่อแทนใจ”
5. แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Pretest)

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการมีพฤติกรรมเอื้ออาทรของนักเรียน

- 1) ให้นักเรียนเล่นเกม “สื่อแทนใจ” โดยให้นักเรียนยื่นหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
- 2) อธิบายเกม “สื่อแทนใจ” เมื่อครูโยนลูกบอลให้นักเรียนคนใด ให้นักเรียนคนนั้นรับลูกบอลและแนะนำตนเองโดยบอกชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น สิ่งที่ชื่นชอบ
- 3) เมื่อนักเรียนที่ได้รับลูกบอลแนะนำตนเองเรียบร้อยแล้วให้โยนลูกบอลต่อให้กับนักเรียนคนใดก็ได้ในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

- 4) นักเรียนที่ได้รับลูกบอลก็แนะนำตนเองและโยนลูกบอลต่อให้เพื่อนจนครบทุกคน

2. ชำนาญ

1) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลก่อนทำกิจกรรม โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Pretest)

- 2) ให้นักเรียนทำกิจกรรม “หัวใจสัมพันธ์” โดยมีวิธีการ ดังนี้

2.1 แจกชิ้นส่วนของหัวใจให้นักเรียนคนละ 1 ชิ้น

2.2 อธิบายวิธีการว่าภายใน 5 นาที ให้นักเรียนค้นหาหัวใจของตนเองมาประกอบเข้าเป็นรูปหัวใจที่สมบูรณ์เมื่อหาเจอ แล้วให้นำมาวางเป็นคู่ๆ จากนั้นให้ผลัดกันถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน เช่น ชื่อ ชื่อเล่น อายุ งานอดิเรก กีฬาที่ชอบ สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นต้น จากนั้นออกมารายงานให้เพื่อนฟังทีละคู่ผลัดกันแนะนำจนครบทุกคู่

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

1) สรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนและชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรม “ฉันและเธอ” ดังนี้

1.1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของการรู้จักและเข้าใจตนเอง และผู้อื่น

1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรม

2) นักเรียนร่วมกันสรุปการเข้าร่วมกิจกรรม ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ

3) เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยที่ได้ชี้แจงไปแล้ว และนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม “หัวใจสัมพันธ์”

1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม “หัวใจสัมพันธ์”

2) เครื่องมือ

แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
รวม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

เกม สื่อแทนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เล่นได้รู้จักกันเป็นการเสริมสร้างความคุ้นเคย
2. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการร่วมกิจกรรม

จำนวนผู้เล่น 15 - 30 คน

อุปกรณ์ ลูกบอล

ระยะเวลา 5 - 10 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ให้ผู้เล่นยืนล้อมวงเป็นวงกลม
2. ให้ผู้เล่นส่งลูกบอลเป็นสื่อแทนใจไปให้เพื่อนที่อยู่รอบวง
3. ผู้เล่นคนใดได้ลูกบอลให้แนะนำตนเอง โดยบอก ชื่อ-สกุล ชื่อเล่น สิ่งที่ชอบ

สิ่งที่ประทับใจ

4. เมื่อผู้เล่นแนะนำตนเองเรียบร้อยแล้วให้ส่งลูกบอลต่อให้กับเพื่อนคนอื่นต่อไปจน

ครบทุกคน

เทคนิค

การเล่นเกมนี้นี้ควรหลีกเลี่ยงผู้ชายและหญิง ไม่ควรให้เป็นกลุ่มหญิงล้วนหรือชายล้วน เพราะธรรมชาติของคนจะมีความตื่นตัวสนุกสนานกับการทำกิจกรรมกับเพศตรงข้าม และเป็นการทำกิจกรรมที่ไม่แยกชายหรือหญิง

ผลที่คาดหวัง

จากการเล่นเกม “สื่อแทนใจ” ผู้เล่นควรเกิดกระบวนการสื่อสาร และเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เล่น เพื่อน ครูหรือผู้วิจัย รวมทั้งการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกลุ่ม ทำให้มีความคุ้นเคยกัน และเป็นผลดีต่อการร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 2

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม เรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น
ชื่อกิจกรรม เกื้อกูลกัน เวลา 50 นาที
ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

การทำงานร่วมกับผู้อื่นควรให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และยังก่อให้เกิดความรู้สึกับตนเองในแง่ดีที่มีส่วนช่วยให้งานสำเร็จ ในการทำงานร่วมกันควรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและมีหลักในการทำงาน ถึงแม้ว่าบางครั้งจะเกิดความขัดแย้งในการทำงานก็ควรจะยอมรับความคิดเห็นและความสำคัญของผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเอื้ออาทรในการทำงาน

สื่อ/อุปกรณ์

1. สถานการณ์จำลอง เรื่อง ร่วมแรงร่วมใจ
2. ใบความรู้ เรื่อง ประสานประโยชน์

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนว่าเวลาที่ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันทำงาน ถ้ามีเพื่อนคนใดคนหนึ่งไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ไม่แสดงความคิดเห็น ปฏิเสธเพื่อนเมื่อได้รับมอบหมาย นักเรียนคิดว่าการกระทำของเพื่อนคนนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน เลือกประธาน และเลขานุการกลุ่ม
- 2) ผู้วิจัยจำลองสถานการณ์ เรื่อง ร่วมแรงร่วมใจ โดยให้นักเรียนตัวแทนแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 2 คน จำนวน 6-8 คน อสาออกมาแสดงบทบาทสมมุติหน้าชั้นเรียน ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม)ให้นักเรียนได้พิจารณาและฝึกปฏิบัติ และการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยคำชมเชยสำหรับกลุ่มนักเรียนที่รู้จักปรับพฤติกรรมการทำงานใหม่จนประสบความสำเร็จ

3) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปสาระ และข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง เรื่องร่วมแรงร่วมใจ แล้วแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

4) ผู้วิจัยแจกใบความรู้ เรื่อง ประสานประโยชน์ ให้นักเรียนทุกคนได้ศึกษาเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุป โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ และข้อคิดเห็นที่ได้จากการให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทรต่อกัน และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 สังเกตจากการนำเสนอสาระ และข้อคิดเห็นจากสถานการณ์จำลอง

2) เครื่องมือ

2.1 แบบประเมินการมีส่วนร่วม

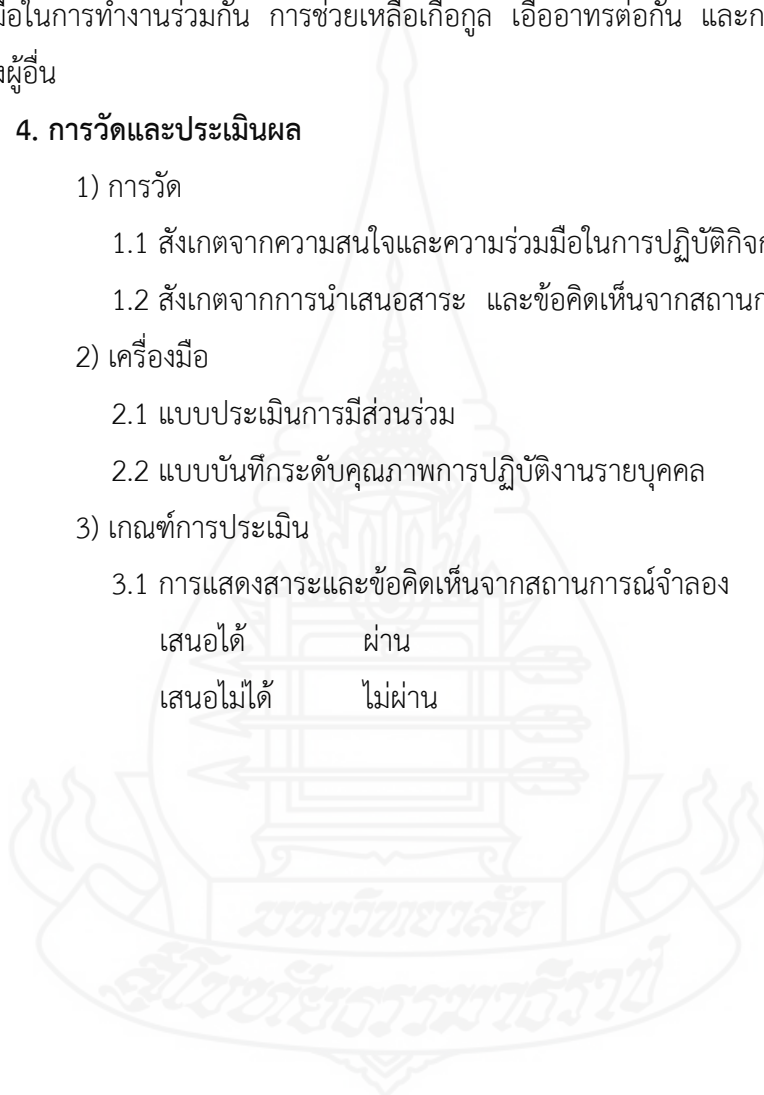
2.2 แบบบันทึกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานรายบุคคล

3) เกณฑ์การประเมิน

3.1 การแสดงสาระและข้อคิดเห็นจากสถานการณ์จำลอง

เสนอได้ ผ่าน

เสนอไม่ได้ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมเกื้อกูลกัน

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

สถานการณ์จำลอง เรื่อง ร่วมแรงร่วมใจ
ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น กิจกรรมเกื้อกูลกัน

ฉากที่ 1

ครู : วันนี้ครูจะให้นักเรียนทำงานกลุ่มโดยทำรายงาน เรื่อง การประหยัดพลังงานลดโลกร้อน โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกัน กลุ่มละ 4-5 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน กรรมการ และเลขานุการกลุ่ม แล้วให้นักเรียนช่วยกันคิดปรึกษากันว่า จะประหยัดพลังงาน ลดโลกร้อนด้วยวิธีใด และให้เขียนคำขวัญพร้อมวาดภาพประกอบ เสร็จแล้วให้นักเรียนนำผลงานไปติดที่ป้ายนิเทศ และให้คัดเลือกตัวแทนออกมารายงานนำเสนอหน้าชั้นเรียนในช่วงต่อไป

ฉากที่ 2

หลังจากที่ครูสั่งงานแล้ว

กลุ่มที่ 1 ได้แบ่งหน้าที่กันทำ ช่วยเหลือกันจนงานเสร็จเรียบร้อย

กลุ่มที่ 2 เกียกกันทำงาน ไม่สนใจ ปล่อยให้เป็นที่ของประธานคนเดียว เมื่อหมดเวลา งานก็ไม่เสร็จ และต่างคนต่างโยนความผิดให้กันและกัน

ฉากที่ 3

ครูเรียกนักเรียนกลุ่มที่ 2 มาพบและถามถึงสาเหตุที่งานไม่เสร็จ ครูแนะนำให้มีความสามัคคี และความรับผิดชอบร่วมกัน และมอบหมายให้ทำงานต่อให้เสร็จหลังเลิกเรียน

ฉากที่ 4

สมาชิกกลุ่มที่ 2 ต่างขอโทษประธานที่ปล่อยให้ทำงานคนเดียว และทุกคนมาร่วมกันทำงานจนเสร็จตามเวลาที่กำหนด

ฉากที่ 5

ทั้ง 2 กลุ่ม สามารถออกมานำเสนอได้ดีทั้งสองกลุ่ม ครูชมเชย และชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของงาน ของกลุ่มที่ 1 เพราะกลุ่มที่ 1 มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบในการทำงาน และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่วนกลุ่มที่ 2 ในครั้งแรกทำงานไม่เสร็จ เพราะกลุ่มที่ 2 ขาดความสามัคคี ขาดความรับผิดชอบในการทำงานและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นักเรียนและครูร่วมกันสรุปได้ว่าการทำงานให้เสร็จได้นั้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานจะต้องมีความรับผิดชอบต่องาน มีความสามัคคีภายในกลุ่ม และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน งานก็จะสำเร็จตามต้องการ

ใบความรู้ เรื่อง ประสานประโยชน์

การรู้จักปฏิบัติตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนอกจากจะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แล้ว ยังก่อให้เกิดความรู้สึกกับตนเองในแง่ที่ว่าตนมีคุณค่าที่มีส่วนช่วยให้งานนั้นสำเร็จ ฉะนั้นผลที่อาจจะเกิดจากความขัดแย้งในการทำงาน เช่น ความท้อแท้ใจ หรือความเบื่อหน่ายต่องานย่อมจะไม่เกิดขึ้น นักเรียนคงเคยได้ชมกีฬาฟุตบอลจะเห็นว่าทีมฟุตบอลใดที่มีชัยชนะ ผู้เล่นจะเล่นเป็นทีม หรือปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม หากบุคคลหนึ่งบุคคลใดในทีมไม่รู้จักเล่น หรือปฏิบัติงานร่วมกันไม่เป็นทีม ไม่รู้จักวิธีการปฏิบัติตนในการทำงานร่วมกัน หรือประสานงาน เช่น อยากจะแสดงความสามารถเพียงคนเดียวไม่ยอมปล่อยให้ลูกบอลไปให้ผู้อื่นบ้าง หรือทำงานผิดหน้าที่ผิดตำแหน่งของตน หรือเล่นไม่เต็มความสามารถ สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคทำให้พ่ายแพ้ได้ และนั่นย่อมหมายถึง งานนั้นไม่สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ถ้าเราต้องการให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เราควรปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

1. ร่วมทำงานด้วยความเต็มใจและกระทำให้เต็มความสามารถทั้งกำลังกาย กำลังความคิด
2. ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่ม อย่ายึดถือเอาความคิดเห็นของตนเองแต่ฝ่ายเดียว
3. ชยัน และอดทนเพราะงานบางอย่างต้องใช้ความอดทนอย่างมากที่ต้องเผชิญปัญหา หรืออุปสรรคต่างๆ หรือต้องอดทนต่อระยะเวลา หรือต่อคำตำหนิของผู้อื่น
4. ยอมรับความจริงที่ว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการทำงานใดก็ตาม การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การไม่ยกตนข่มท่าน และเห็นว่าทุกคนมีคุณค่าจะช่วยให้งานสำเร็จไปด้วยดี
5. มีความเสียสละและตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง
6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ครั้งที่ 3

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพุทธธรรมนิยม เรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น
 ชื่อกิจกรรม น้ำเอ๋ย น้ำใจ เวลา 50 นาที
 ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

ในสังคมยุคที่มีการแก่งแย่งแข่งขันเช่นในปัจจุบัน ผู้คนต่างตนต่างอยู่ น้ำใจจะหายากขึ้น ทั้งที่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้คนมีความเอื้ออาทร มีความเห็นอกเห็นใจ และช่วยให้สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกฝังให้นักเรียนช่วยเหลือแบ่งปัน และมีน้ำใจจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่ครูควรให้ความสำคัญเพราะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น น้ำใจสิ่งเล็กน้อยๆที่มีคุณค่าต่อการใช้ชีวิตในสังคม หากคนเรามีน้ำใจแก่กัน ช่วยเหลือเกื้อกูล และเอื้ออาทรต่อกัน สังคมก็จะมีความสุขด้วยน้ำใจของผู้คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอื้ออาทร และเป็นมิตรกับบุคคลรอบข้าง
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจ และมีแนวคิดที่จะทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบกิจกรรม (นิทานเรื่อง ราชสีห์กับหนู)
2. ใบความรู้ ความมีน้ำใจ
3. ใบงาน ความมีน้ำใจ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการมีน้ำใจต่อกันของนักเรียนและเพื่อน คนในชุมชน คนในสังคมว่าในปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นอย่างไร

1) ให้นักเรียนทุกคนได้ฟังนิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู” โดยให้นักเรียนคนหนึ่งเป็นตัวแทนเล่าให้เพื่อนๆฟัง

2) ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามนิทานที่ได้รับฟัง โดยขออาสาสมัครแสดงเป็นราชสีห์ แสดงเป็นหนู แสดงเป็นนายพราน แล้วให้ผู้แสดงได้สวมบทบาทและถ่ายทอดความรู้สึกให้เพื่อนๆได้ชม

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1) ผู้วิจัย และนักเรียนร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็นหลังจากการฟังนิทาน การชมการแสดงบทบาทสมมุติของเพื่อนว่า นักเรียนได้รับข้อคิดเห็นอะไรบ้าง

2) เมื่อนักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นพอสมควรแล้ว ผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องความมีน้ำใจ โดยชี้แจงว่า หนูจากนิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู” ถึงแม้จะเป็นหนูตัวเล็กๆ หากมีจิตใจที่เข้มแข็ง และกล้าตัดสินใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสติปัญญา และตามศักยภาพของตนก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากอะไรที่หนูจะทำได้ ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม) ให้นักเรียนได้ฝึกคิดฝึกปฏิบัติ

3) สนทนา และซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความมีน้ำใจคืออะไร ทำไมเราจึงต้องมีน้ำใจ ในสังคมนี้ไม่มีน้ำใจได้หรือไม่ มีน้ำใจแต่น้อย หรือไม่มีน้ำใจเลยจะเป็นอย่างไร เป็นคนที่มีน้ำใจมากจะเป็นอย่างไร ดี หรือไม่ดี เป็นต้น

4) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ความมีน้ำใจ ประกอบการให้ความรู้ และให้นักเรียนยกตัวอย่างการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่จัดเป็นพฤติกรรมความมีน้ำใจ ทั้งที่นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง และการทำร่วมกับผู้อื่น เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน และจากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามในใบงานที่แจกให้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเสริมแรง คือ การให้คะแนน ให้คำชมเชยสำหรับนักเรียนที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือแสดงความคิดเห็นได้

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีพฤติกรรมความมีน้ำใจว่า หากคนเรามีน้ำใจต่อกัน มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ก็จะเป็นสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข

4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน

1.3 ตรวจใบงาน

2) เครื่องมือ แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมน้ำเอ๋ย น้ำใจ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ใบกิจกรรม ความมีน้ำใจ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนวเรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น กิจกรรม น้ำเอยน้ำใจ

คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษานิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู” แสดงบทบาทสมมุติ และร่วมกันแสดงความคิดเห็น

นิทานเรื่อง ราชสีห์กับหนู

มีราชสีห์ตัวหนึ่งนอนพักผ่อนอย่างมีความสุข แต่ต้องสะดุ้งตื่นขึ้นมาเพราะมีหนูตัวหนึ่งมาวิ่งไต่ตามลำตัว โดยไม่รู้ว่าเป็นร่างของเจ้าป่า ราชสีห์ใช้อุ้งเท้าตะครุบเอาไว้ด้วยความโกรธเกรี้ยว

ขณะจะลงมือสังหารหนูนั่นเองก็ได้ยินเสียงหนูกล่าวคำวิงวอนขึ้นว่า “ท่านผู้เป็นราชาแห่งสัตว์ทั้งปวง ได้โปรดไว้ชีวิตข้าสักครั้งเถิดท่าน เพราะตัวข้านั้นทำผิดไปโดยหาไม่รู้ ตัวข้านั้นมีได้มีเจตนาดูหมิ่นท่านแม้แต่อย่างใด” “ฮิ..ก็ได้ ในเมื่อเจ้าไม่มีเจตนาข้าก็จะปล่อยไปสักครั้งหนึ่งแล้วเจ้าอย่ามาทวงใจข้าอีกล่ะ”

ราชสีห์ไม่ยอมได้ชื่อว่ารังแกผู้ที่อ่อนแอกว่าจึงยอมเลิกรา “บุญคุณครั้งนี้ข้าจะไม่ลืมเลย ตราบชั่วชีวิตของข้า หากมีโอกาสในวันหน้าข้าต้องตอบแทนท่านอย่างแน่นอน ถ้าท่านมีเรื่องเดือดร้อนอันใดหละก็ โปรดส่งเสียงคำราม ข้าจะรีบมาหาท่านในทันที”

“ฮะ..ฮะ..ฮะ...” ราชสีห์หัวเราะลั่นป่า “สัตว์ตัวเล็กๆเช่นเจ้าจะทำอะไรให้ข้าได้ ไป..รีบไปให้พ้น ข้าจะได้นอนต่อเสียที” หลังจากนั้นไม่นาน ในขณะที่ราชสีห์ออกล่าเหยื่อเกิดพลาดท่าเสียทีไปติดกับบ่วงของนายพรานเข้า ดิ้นอย่างไรก็ไม่สามารถหลุดออกไปได้ จึงส่งเสียงร้องลั่นป่า หนูจำเสียงของราชสีห์ได้จึงรีบมาช่วยกัดบ่วงของนายพรานจนขาด ราชสีห์จึงได้เป็นอิสระอีกครั้ง

ใ้ความรู้ ความมีน้ำใจ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น กิจกรรม น้ำเอ๋ย น้ำใจ

มีน้ำใจ

เกรียงศักดิ์ โกลากุล (2547 : 12) สรุปความมีน้ำใจว่า หมายถึง ความปรารถนาที่ผู้ให้ ตั้งใจมอบความบริสุทธิ์ใจ ทั้งทางกาย วาจา ใจ และสิ่งของโดยมุ่งหวังให้ผู้รับมีความสุข ความพอใจในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่หวังผลตอบแทน ความมีน้ำใจประกอบด้วย

1. ความมีน้ำใจทางกาย หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยการออกแรงช่วยเหลือการทำงานเพื่อส่วนรวม การมอบสิ่งของต่อผู้มีพระคุณ และการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้ขาดแคลน
2. ความมีน้ำใจทางวาจา หมายถึง การมอบน้ำใจด้วยคำพูด คือ การกล่าวคำทักทายกันว่า “สวัสดี” การกล่าวคำว่า “ขอโทษ” การกล่าวคำว่า “ขอบคุณ” การพูดจาที่ไพเราะอ่อนหวาน การพูดให้กำลังใจ และการพูดปลอบใจ
3. ความมีน้ำใจทางใจ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกที่ตนเองมีต่อผู้อื่น คือ การแสดงความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น การแสดงความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การแสดงความเกรงใจต่อผู้อื่น และการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

ถกทิพย์ แก้วพรหม (2545 : ออนไลน์) ได้ให้แนวคิดว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีน้ำใจเมตตาร่วมกัน จึงจะอยู่กันได้อย่างสันติสุข ความมีน้ำใจเป็นเรื่องที่ทุกคนทำได้โดยไม่ต้องใช้เงินทองมากมาย เพียงแต่แสดงความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยการช่วยเหลือเล็กๆน้อยๆก็เป็นการแสดงน้ำใจได้ เช่น การพาเด็ก หรือ ผู้สูงอายุข้ามถนน หรือการสละที่นั่งบนรถโดยสารให้หญิงมีครรภ์ เป็นต้น ก็นับว่าเป็นการแสดงน้ำใจ การแสดงความมีน้ำใจจึงไม่ใช่วัดกันด้วยเงิน บางคนมีเงินมากอาจเลี้ยงน้ำใจก็ได้ บางคนเป็นเศรษฐีแต่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ยอมสละเงินโดยที่ไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทน ความมีน้ำใจนั้นตรงกันข้ามกับความเห็นแก่ตัว ขณะที่คนเห็นแก่ตัวมักคิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน และความมีน้ำใจยังตรงกันข้ามกับความอิจฉาริษยา คนที่อิจฉาริษยาคนอื่นย่อมปรารถนาที่จะเห็นความวิบัติของผู้ที่ได้ดีกว่า แต่คนมีน้ำใจนั้นเมื่อเห็นคนอื่นได้ดีกว่า จะมีมุทิตาแสดงความยินดีด้วยอย่างจริงใจ ผู้มีน้ำใจจะนึกถึงผู้อื่นและจะพยายามช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกว่า ผู้มีน้ำใจจึงเป็นที่รักและต้องการของคนทั่วไป และเป็นคนที่มีความค่าต่อสังคม จะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

ดังนั้น ความมีน้ำใจ เป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยังเป็นคุณลักษณะเด่นของคนไทยอีกด้วย ความมีน้ำใจมีพื้นฐานมาจากการรู้จักช่วยเหลือรับผิดชอบต่อตนเอง และการรู้จักเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้สึกเห็นอกเห็นใจอันจะนำมาซึ่งการรู้จักช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น รู้จักแบ่งปันตลอดจนรู้จักเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน เหล่านี้เป็นสิ่งที่พัฒนาตามลำดับ ความมีน้ำใจอาจเป็นการแสดงความรัก และห่วงใยต่อสังคม ทำสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้อื่นและสังคมให้มีความสุข

ใบงาน ความมีน้ำใจ
ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น กิจกรรม น้ำเอ๋ย น้ำใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (ข้อละ 2 คะแนน)

1. บุคคลที่มีพฤติกรรมมีน้ำใจ มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2. ถ้าคนในชุมชนของเราขาดความมีน้ำใจซึ่งกันและกัน ชุมชนจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ความมีน้ำใจมีความสำคัญต่อการเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่าง พฤติกรรมมีน้ำใจที่นักเรียนสามารถทำได้มาอย่างน้อย 5 อย่าง

.....

.....

.....

5. ให้นักเรียนบอกถึงแนวทางการสร้างพฤติกรรมมีน้ำใจในตนเองมาอย่างน้อย 3 อย่าง

.....

.....

.....

ครั้งที่ 4

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

เรื่อง การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม ยอดนักคิด

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

การคิด (Thinking) หมายถึง กระบวนการทำงานของจิตใจมนุษย์ในขณะที่กำลังพยายามหาคำตอบหรือทางออกเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การคิดอย่างมีเหตุผล (Critical Thinking) เป็นหลักวิธีหนึ่งที่ใช้ในการคิดเพื่อที่จะได้คำตอบที่ถูกต้องและดีที่สุด การคิดอย่างมีเหตุผลนั้นจะครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ข้อมูล การให้เหตุผล การตั้งคำถาม และการหาคำตอบ อีกทั้งยังรวมถึงการประเมินผลอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ก่อนตัดสินใจ
2. เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเป็นเชิงบวกในสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือไม่พึงพอใจ
3. เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าของการคิดเชิงบวก

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบความรู้ เรื่อง การคิดอย่างมีเหตุผล
2. กรณีศึกษา “น้องธันย์...ใจที่ไม่ยอมแพ้...มองความสูญเสียเป็น...บทเรียน”
3. ใบงานที่ 1 ใจที่ไม่ยอมแพ้...ด้วยการคิดดี คิดบวก
4. ใบงานที่ 2 การตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยเรียน
5. ภาพงานวันสงกรานต์

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

1) ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพ “ประเพณีการเล่นน้ำสงกรานต์” ที่เป็นภาพการเล่นน้ำที่สุภาพ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย กับ ภาพการเล่นน้ำสงกรานต์ที่ไม่สุภาพ ที่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน แล้วให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตามสภาพที่แท้จริงว่าในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร

2) ผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่า ภาพทั้งสองมีความเหมือนกัน มีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อฝึกให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

2. ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆละ 4 คน
- 2) ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ศึกษาประเด็นปัญหาที่กำหนดในใบงานที่ 1 ศึกษากรณีศึกษา “น้องธันย์..ใจที่ไม่ยอมแพ้...มองความสูญเสียเป็น...บทเรียน” ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม)ให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกคิดแสดงเหตุผล
- 3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นในใบงานที่ 1 นำเสนอผลการอภิปรายทีละกลุ่ม
- 4) ผู้วิจัย และนักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น และสรุปพร้อมกันว่าการให้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม มีทักษะในการแสดงเหตุผลอย่างไร
- 5) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ “การคิดอย่างมีเหตุผล”
- 6) ผู้วิจัย ให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากการศึกษาใบความรู้ “การคิดอย่างมีเหตุผล” ว่านักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้าง สามารถนำไปใช้กับการแก้ไขปัญหา การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลได้อย่างไร
- 7) นักเรียนศึกษาใบงานที่ 2 ถึงประเด็น “การตั้งครมไม่พร้อมในวัยเรียน” แล้วแสดงความคิดเห็นว่านักเรียนจะมีส่วนในการลดหรือแก้ปัญหาได้อย่างไร บันทึกในใบงานที่ 2

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

- 1) นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการคิดอย่างมีเหตุผล ที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้เป็นสังคมที่นำอยู่อาศัยร่วมกัน ผู้คนมีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น และนำไปสู่การเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน
- 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักคิดที่มีเหตุผล กล้าแสดงออกในการให้เหตุผล สามารถนำเอาข้อสรุปที่ได้จากการให้เหตุผล การอภิปรายร่วมกันในครั้งนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยคำชมเชยที่นักเรียนได้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล

4. การวัดและประเมินผล

- 1) การวัด
  - 1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
  - 1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน
  - 1.3 ตรวจใบงานที่ 1 และ 2
- 2) เกณฑ์การประเมิน
  - ใบงาน เรื่อง ใจที่ไม่ยอมแพ้...ด้วยการคิดดี คิดบวก

ตอบครบ 4 ข้อ   ระดับคุณภาพ   ดี

ตอบ 2-3 ข้อ	ระดับคุณภาพ	พอใช้
ตอบ 1 ข้อ	ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง
- ใบงาน เรื่อง การตั้งครุฑไม้พร้อมในวัยเรียน		
ตอบครบ 5 ข้อ	ระดับคุณภาพ	ดี
ตอบ 2-4 ข้อ	ระดับคุณภาพ	พอใช้
ตอบ 1 ข้อ	ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง

3) เครื่องมือ

แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมยอดนักคิด

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
รวม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

กรณีศึกษา น้องธันย์...ใจที่ไม่ยอมแพ้...มองความสูญเสียเป็น...บทเรียน

“น้องธันย์” หรือ ด.ญ.ณิชากรีย์ เป็นเอกชนะศักดิ์ อายุ 14 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดตรัง ผู้ที่สูญเสียขาทั้ง 2 ข้างจากอุบัติเหตุทางรถไฟ เมื่อครั้งเดินทางไปเรียนภาษาอังกฤษที่ประเทศสิงคโปร์ “น้องธันย์” นับเป็นตัวอย่างหนึ่งของผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตซึ่งรู้จักเรียนรู้ที่จะอยู่กับความสูญเสีย จนสามารถทำใจยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น และดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขจากเด็กหญิงที่เคยมีสภาพร่างกายปกติต้องกลายเป็นผู้พิการเพราะถูกตัดขาทั้ง 2 ข้าง แต่เธอก็ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตาที่พลิกผัน ไม่อาลัยอาวรณ์กับความสูญเสียที่เกิดขึ้น กลับยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง และยังมีมุมมองต่อชีวิตที่คิดบวกโดยไม่แสดงความทุกข์หรือเสียใจให้ใครๆได้เห็น ซึ่งเป็นวิธีคิดที่สร้างกำลังใจให้กับตัวเองของเด็กผู้หญิงตัวเล็กๆอย่างน้องธันย์

กรมสุขภาพจิตจึงขอมอบของขวัญปีใหม่ 2555 ด้วยการดูแลสุขภาพแบบอย่างชีวิตอย่างน้องธันย์...ใจที่ไม่ยอมแพ้...มองความสูญเสียเป็น...บทเรียน เพื่อเป็นกำลังใจหรือแรงบันดาลใจให้กับใครอีกหลายๆ คนที่ประสบความสูญเสียจากเหตุการณ์น้ำท่วมหรือเหตุการณ์อื่นๆอยู่ขณะนี้ ด้านน้องธันย์ ได้เล่าถึงเหตุการณ์ตอนเกิดอุบัติเหตุด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มว่า ตอนปิดเทอมฤดูร้อนได้เดินทางไปเรียนซัมเมอร์ คอร์สภาษาอังกฤษเคมบริดจ์ที่ประเทศสิงคโปร์ ในวันเกิดเหตุได้นัดกับเพื่อนไว้และได้เดินทางไปรอขึ้นรถไฟท่า ระหว่างที่ยืนรอได้เกิดอุบัติเหตุพลัดตกลงไปในรางรถไฟและถูกรถไฟทับที่ขาทั้ง 2 ข้าง พอตั้งสติได้ก็ร้องเรียกให้คนมาช่วยและพยายามพยุงขาที่ถูกรถไฟทับขึ้นมา วินาทีนั้นรู้สึกเลยว่าตัวเองต้องสูญเสียขาแน่นอนและต่อไปนี่คงเดินไม่ได้แล้ว ความรู้สึกแรกๆก็รู้สึกเสียใจนะคะที่ต้องเสียขา รู้สึกเสียดาย แต่พอหลังๆก็ทำได้ ต้องบอกกับตัวเองว่าเสียดายแต่อย่าท้อนะ เพราะมันจะยังจะทำให้เราเป็นทุกข์ ซึ่งสิ่งที่ทำให้ธันย์ทำได้โดยใช้เวลาไม่นานนักก็คือ กำลังใจ ซึ่งเริ่มด้วยการสร้างกำลังใจให้ตนเองก่อน เพราะธันย์เชื่อว่าถ้ากำลังใจเราดีแล้วร่างกายที่ดีก็จะตามมา นอกจากนี้ธันย์ยังได้กำลังใจจากคนรอบข้าง และนำมาเป็นแรงผลักดันในชีวิตให้สู้ต่อไป ชีวิตยังมีความฝัน ธันย์ฝันไว้ว่า จะเป็นจิตแพทย์และเหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้ธันย์มีประสบการณ์ตรง ช่วงที่รักษาตัวมีคนมาให้กำลังใจเต็มห้องไปหมด ทุกคนที่รู้ข่าวทุกๆ ที่ไม่รู้จักกันแต่เขามาให้กำลังใจ บางคนร้องไห้กลายเป็นว่าเราต้องคอยปลอบ ช่วงรักษาตัวนั้นพยายามทำทุกอย่างด้วยตัวเอง อาบน้ำเอง ไปไหนมาไหนเอง ไม่กอดอดเรียกพยาบาลเลย พยายามทำทุกอย่างด้วยตัวเองหมด เพียงแต่ยังเดินไม่ได้เท่านั้น แต่ก็ไม่ท้อนะคะแม่ไม่มีขาแต่เราก็ยังมีรถเข็นคะ

“น้องธันย์” อยากจะให้ทุกท่านมองความสูญเสียที่เกิดขึ้นว่า เป็นบทเรียนของชีวิต และอยากจะทำของขวัญปีใหม่ให้กับทุกท่านด้วยการแบ่งปันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของธันย์ให้เป็นกำลังใจและแรงบันดาลใจแก่ผู้ที่สูญเสียได้ลุกขึ้นสู้ การสูญเสียทรัพย์สินเราสามารถหาใหม่ได้

แต่ฉันสูญเสียวางไปแล้วไม่สามารถได้ขามาเป็นเหมือนเดิมมีเพียงขาเทียมมาทดแทน แต่ฉันและผู้ประสพภัยทุกท่านเรายังมีสิ่งสำคัญที่สุดที่เหมือนกัน ซึ่งช่วยให้เรามีชีวิตอยู่ได้นั้นก็คือ “ลมหายใจ” トラบที่เรายังมีลมหายใจทุกอย่างก็สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ หรือหามาทดแทนได้เสมอ ท้อได้แค่แต่อย่าถอย พยายามอย่าคิดว่าทำไมตัวเองถึงโชคร้าย ทำไมต้องเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น เพราะยิ่งจะทำให้เราห่อเหี่ยวท้อใจ ฉันเชื่อว่า ทุกคนสามารถสร้างกำลังใจที่ดีได้เพียงแค่อคิดบวก ไม่คิดแต่ความสูญเสียที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว พยายามหาด้านดีๆของสิ่งเหล่านั้น ขนาดเหรียญยังมี 2 ด้าน คนยังมี 2 ตา ทุกสิ่งทุกอย่างมี 2 ด้านเสมอ ใช้เวลาทำใจไม่นานเดี๋ยวกทุกอย่างก็เปลี่ยนไป ชีวิตต้องมองไปข้างหน้า ไม่ใช่มองแค่ตรงนี้ อนาคตต้องเดินต่อไป ลมหายใจบวกกำลังใจเท่ากับชีวิตที่สดใส ค่ะ น้องฉันย์ กล่าว

ภาพที่ 1 น้องฉันย์ภายหลังจากการพักฟื้นจากอุบัติเหตุ และการให้การต้อนรับผู้มาให้กำลังใจ

ที่มา : <https://www.google.co.th/seaech?q=น้องฉันย์&tbm=isch&hl=th>

ใบงานที่ 1

เรื่อง ใจที่ไม่ยอมแพ้...ด้วยการคิดดี คิดบวก

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่ออ่านกรณีศึกษา “น้องธันย์...ใจที่ไม่ยอมแพ้...มองความสูญเสียเป็น... บทเรียน”

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่า “น้องธันย์” เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนในเรื่องอะไรบ้าง เพราะเหตุใด

2.1 .....

.....

2.2 .....

.....

2.3 .....

.....

3. นักเรียนคิดว่าการคิดทางบวกของน้องธันย์ ส่งผลต่อน้องธันย์ และคนรอบข้างอย่างไร

.....

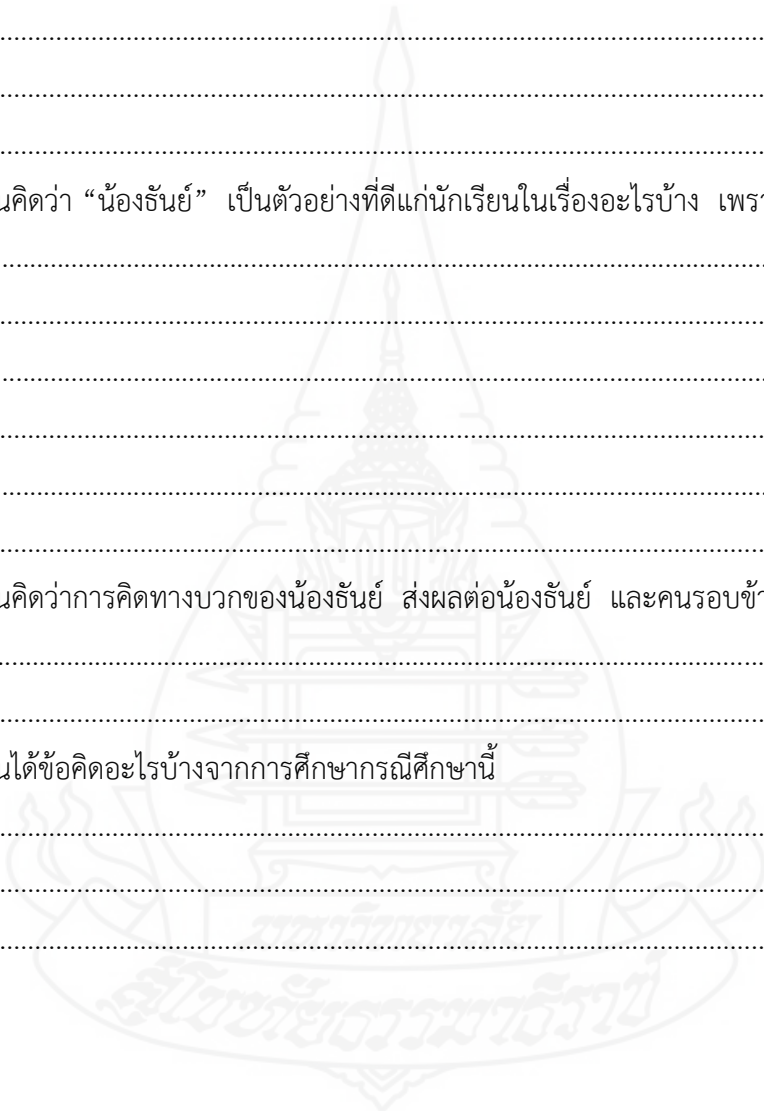
.....

4. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการศึกษากรณีสืบศึกษา

.....

.....

.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนต่อมาคือการคิด และวิเคราะห์สถานการณ์และข้อเท็จจริงโดยรวม ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อาจเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการจะแก้ไข การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงครบถ้วนถูกต้องจะนำไปสู่การพบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา

4. ประเมินสาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุด ทำการประเมินสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทุกๆ สาเหตุจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม และการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุด

5. ระบุแนวทางแก้ไข เมื่อพบสาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุดที่ก่อให้เกิดปัญหาแล้วก็จะสามารถระบุแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

6. ตรวจสอบ และประเมินผล นำแนวทางแก้ไขไปปฏิบัติแล้วต้องทำการตรวจสอบว่าปัญหานั้นๆ หดสั้นไปหรือไม่หากปัญหายังอยู่แสดงว่าเกิดการผิดพลาดในการคิดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง

ใบงานที่ 2
“การตั้งครรภไม่พร้อมในวัยเรียน”

ประกอบการจัดกิจกรรมแนวเรื่อง การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น กิจกรรม ยอดนักคิด

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาประเด็นปัญหา “การตั้งครรภไม่พร้อมในวัยเรียน” โดยให้นักเรียนได้ระดมความคิดเห็น อภิปรายร่วมกันถึง สาเหตุปัญหาที่แท้จริง แนวทางแก้ไข ป้องกัน และพัฒนากลุ่มเสี่ยง ได้ข้อสรุปแล้วให้ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนระบุปัญหาที่แท้จริงของประเด็นนี้

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนระบุสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหา

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงปัญหาที่ต้องการจะแก้ไข

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนระบุแนวทางแก้ไข เมื่อพบสาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุด

.....

.....

.....

5. นักเรียนจะนำการคิด แสดงการตัดสินใจไปใช้กับการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....

.....

ภาพที่ 2 งานสงกรานต์หลากหลายมิติของชาวไทย

ที่มา : <https://www.google.co.th/seaech?q=รดน้ำดำหัว, ภาพสงกรานต์ที่ไม่เหมาะสม&tbm=isch&hl=th>

ครั้งที่ 5

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

เรื่อง การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม เต็มใจให้เต็ม

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

บุคคลแต่ละคนย่อมมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน การรับรู้และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และสามารถแสดงอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม โดยเฉพาะคนใกล้ตัวหรือคนที่เราเกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วย จะช่วยให้เราสามารถอยู่ร่วมกันหรือทำงานด้วยกันได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจ และเอื้ออาทรต่อบุคคลรอบข้างเสมอ

สื่อ/อุปกรณ์

1. บัตรงาน
2. ใบงานที่ 1 กิจกรรมเต็มใจให้เต็ม
3. ใบงานที่ 2 กิจกรรมสร้างสุข คลายทุกข์
4. เกม “เล็ก-ใหญ่”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนโดยตั้งคำถามว่า

- 1) เมื่อนักเรียนมีความทุกข์ใจ หรือไม่สบายใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นักเรียนเลือกที่จะพูดคุยกับใคร และหลีกเลี่ยงที่จะไม่พูดคุยกับใคร หรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) คนที่นักเรียนเลือกที่จะคุยด้วยมีลักษณะอย่างไร
- 3) คนที่นักเรียนหลีกเลี่ยงที่จะคุยด้วยมักจะเป็นบุคคลลักษณะอย่างไร

ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม) ให้นักเรียนได้พิจารณาและฝึกคิดแสดงเหตุผลในการเลือกบุคคลที่ไว้วางใจที่จะขอรับคำปรึกษาเมื่อตนเองมีปัญหาได้

2. ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนนั่งล้อมวงเป็นวงกลม

2) ให้นักเรียนเล่นเกม “เล็ก-ใหญ่” โดยให้นักเรียนคิดถึงสิ่งของในห้องเรียนตลอดจน เครื่องเขียน แบบเรียน อื่นๆ จากใหญ่ที่สุดถึงเล็กที่สุด ให้นักเรียนแต่ละคนพูดเรียงต่อกันจากสิ่ง ใหญ่ไปถึงสิ่งของที่เล็กตามลำดับ

3) ให้นักเรียนคนแรกพูดถึงสิ่งของที่เขาคิด ว่าคืออะไร

4) นักเรียนคนต่อไปพูดเรียงลำดับไปเรื่อยๆจนถึงคนสุดท้ายจะเป็นของชิ้นที่เล็กที่สุดใน บรรดาสิ่งของที่เพื่อนพูดมา

5) ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของนักเรียนจากการเล่นเกม ในประเด็นต่อไปนี้

5.1 ก่อนที่จะถึงลำดับที่ตัวเองพูด นักเรียนคิดอย่างไรบ้าง (โดยเฉพาะคนที่อยู่ท้ายๆ)

5.2 ตอนที่เรานึกถึงสิ่งของไว้ในใจ ได้นึกถึงคนที่อยู่ลำดับหลังจากเราหรือไม่ อย่างไร

5.3 เมื่อต้องพูดถึงสิ่งทีเล็กกว่าต่อจากเพื่อน นักเรียนรู้สึกอย่างไร

5.4 เมื่อเพื่อนที่พูดก่อนพูดถึงสิ่งที่นักเรียนคิดไว้ นักเรียนรู้สึกอย่างไร

6) นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด และบันทึกใบงานที่ 1 “เติมให้เต็ม” โดยผู้วิจัยช่วยเสริม เติมเต็มในประเด็นต่อไปนี้

6.1 ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะดำรงตนให้อยู่ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ถ้า ทุกคนนึกถึงแต่ความรู้สึกและความต้องการของตัวเอง โดยไม่ใส่ใจถึงความรู้สึกและความต้องการ ของผู้อื่น สังคมจะเป็นอย่างไร

6.2 เราอยากอยู่ใกล้ ๆ คนที่เข้าใจความรู้สึกของเรา มีความเห็นใจเราหรือไม่ เพราะอะไร

6.3 ถ้าเรารู้สึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น เราจะใส่ใจความรู้สึกของเขาหรือไม่ เพราะ ะไร

6.4 ถ้าเราเข้าใจและใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น ผู้อื่นน่าจะมีปฏิกิริยาต่อเราอย่างไร

6.5 มีวิธีใดบ้างที่แสดงให้ผู้อื่นรู้ว่า เราเข้าใจความรู้สึกของเขา

7) แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้อภิปรายตามบัตรงานกลุ่มละ 1 เรื่องและบันทึกใบ งานที่ 2 “สร้างสุข คลายทุกข์” ดังนี้

7.1 นักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่มชิ้นหนึ่ง และได้แบ่งกันรับผิดชอบในกลุ่ม ทุกคน แต่เมื่อถึงกำหนดส่ง ปรากฏว่าเพื่อนคนหนึ่งลืมนงานที่กลุ่มได้มอบหมาย ทำให้ไม่สามารถส่ง งานตามกำหนดได้ นักเรียนรู้สึกอย่างไร และจะแก้ปัญหาอย่างไร

7.2 ฝ่ายวิชาการได้ประกาศรายชื่อนักเรียนที่มีแนวโน้มว่าจะไม่จบตามหลักสูตร เพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นหนึ่งในจำนวนนั้นด้วย เพื่อนเสียใจมาก เพื่อนบอกว่า “แม่เคยบอกว่าถ้า ไม่จบก็จะให้หยุดเรียนไปเลย” นักเรียนจะช่วยเพื่อนได้หรือไม่ อย่างไร

7.3 เพื่อนๆปรึกษากันว่า สอบเสร็จแล้วจะไปเที่ยวเพื่อฉลองปิดเทอม หลายคนลงความเห็นกันว่าจะไปเที่ยวน้ำตกซึ่งรวมทั้งตัวนักเรียนด้วย บังเอิญนักเรียนเหลือบไปเห็นเพื่อนในกลุ่มคนหนึ่ง นั่งก้มหน้า สีหน้าไม่ค่อยดี นักเรียนนึกขึ้นมาได้ว่าเพื่อนคนนี้ เคยเล่าให้ฟังว่า พี่สาวของเธอเสียชีวิตตอนไปเที่ยวน้ำตกกับคุณพ่อคุณแม่ หลังจากนั้นครอบครัวของเธอก็ไม่ไปเที่ยวน้ำตกอีกเลย นักเรียนคิดว่าเพื่อนคนนั้นกำลังรู้สึกอย่างไร และนักเรียนช่วยเหลือเพื่อนได้อย่างไรบ้าง

7.4 ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายในกลุ่มต่อเพื่อนๆในชั้นเรียน

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความสำคัญของการเห็นใจผู้อื่น และแนวปฏิบัติเพื่อแสดงความเห็นใจผู้อื่นอย่างเหมาะสม และเสนอแนวความคิดเพื่อแสดงความเข้าใจ เห็นใจ และมีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงโดยให้คำชมเชยนักเรียนที่ได้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล

4. การวัดและประเมินผล

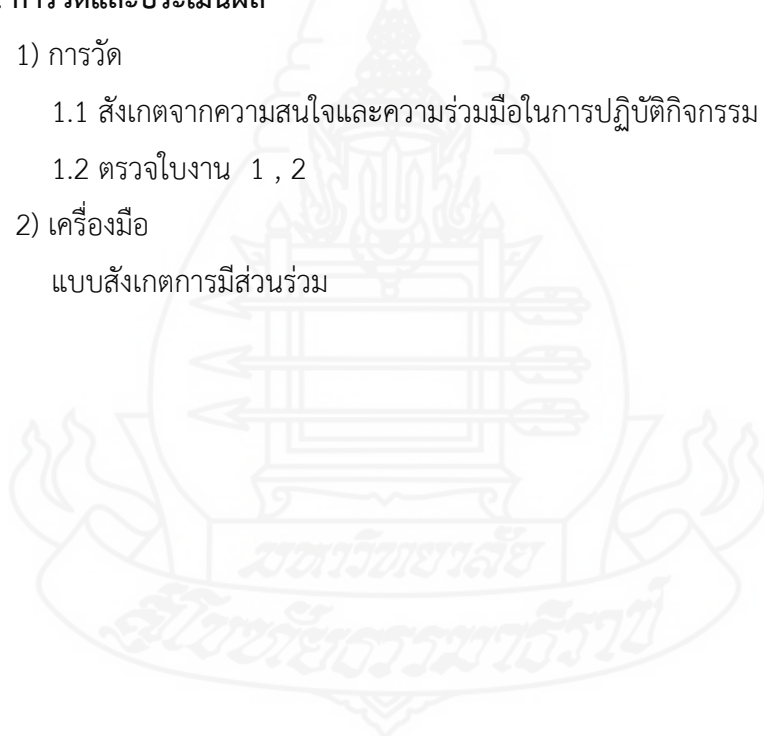
1) การวัด

1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 ตรวจใบงาน 1 , 2

2) เครื่องมือ

แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมเต็มใจให้เต็ม

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
รวม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ใบงาน 1
กิจกรรม เติมให้เต็ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆต่อไปนี้ พร้อมทั้งบันทึก

1. ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะดำรงตนให้อยู่ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ถ้าทุกคนนึกถึงแต่ความรู้สึกและความต้องการของตัวเอง โดยไม่ใส่ใจถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น สังคมจะเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2. เราอยากอยู่ใกล้ ๆ คนที่เข้าใจความรู้สึกของเรา มีความเห็นอกเห็นใจเราหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

3. ถ้าเรารู้สึกถึงความคิดเห็น ความต้องการของผู้อื่น เราจะใส่ใจความรู้สึกของเขาหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

4. ถ้าเราเข้าใจและใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น ผู้อื่นน่าจะมีปฏิกิริยาต่อเราอย่างไร

.....
.....
.....

5. มีวิธีใดบ้างที่แสดงให้ผู้อื่นรู้ว่า เราเข้าใจความรู้สึกของเขา

.....
.....
.....

บัตรงานที่ 1

นักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่มขึ้นหนึ่ง และได้แบ่งกันรับผิดชอบภายในกลุ่มทุกคน แต่เมื่อถึงกำหนดส่งปรากฏว่าเพื่อนคนหนึ่งลืมทำงานที่กลุ่มได้มอบหมาย ทำให้ไม่สามารถส่งงานตามกำหนดได้ นักเรียนรู้สึกอย่างไร และจะมีวิธีแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร

บัตรงานที่ 2

ฝ่ายวิชาการได้ประกาศรายชื่อนักเรียนที่มีแนวโน้มว่าจะไม่จบตามหลักสูตรเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นหนึ่งในจำนวนนั้นด้วย เพื่อนเสียใจมาก เพื่อนบอกว่า “แม่เคยบอกว่าถ้าไม่จบก็จะให้หยุดเรียนไปเลย” นักเรียนจะช่วยเพื่อนได้หรือไม่อย่างไร

บัตรงานที่ 3

เพื่อน ๆ ประึกษากันว่า สอบเสร็จแล้วจะไปเที่ยวเพื่อฉลองปิดเทอม หลายคนลงความเห็นกันว่าจะไปเที่ยวน้ำตกซึ่งรวมทั้งตัวนักเรียนด้วย บังเอิญนักเรียนเหลือบไปเห็นเพื่อนในกลุ่มคนหนึ่ง นั่งก้มหน้า สีหน้าไม่ค่อยดี นักเรียนนึกขึ้นมาได้ว่าเพื่อนคนนี้ เคยเล่าให้ฟังว่า พี่สาวของเธอเสียชีวิตตอนไปเที่ยวน้ำตกกับคุณพ่อคุณแม่ หลังจากนั้นครอบครัวของเธอก็ไม่ไปเที่ยวน้ำตกอีกเลย นักเรียนคิดว่าเพื่อนคนนั้นกำลังรู้สึกอย่างไร และนักเรียนจะช่วยเหลือเพื่อนได้อย่างไรบ้าง

เกมเล็ก-ใหญ่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เล่นได้รู้จักคิดในการนำเสนอสิ่งที่ตนคิดว่าดี และเหมาะสม
2. เพื่อสร้างเสริมบรรยากาศที่ดีในการร่วมกิจกรรม

จำนวนผู้เล่น   15 - 30 คน

อุปกรณ์   -

ระยะเวลา   10 – 15 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ให้ผู้เล่นนั่งล้อมเป็นวงกลม
2. ให้ผู้เล่นแต่ละคน สังเกต และคิดถึงสิ่งของในห้อง ห้องเรียน ห้องประชุม ที่มีในห้องนั้นจากใหญ่ที่สุดถึงเล็กที่สุด ให้ผู้เล่นแต่ละคนพูดเรียงต่อกันจากสิ่งที่ใหญ่ไปถึงสิ่งที่เล็กสุดตามลำดับ
3. โดยเริ่มจากผู้เล่นคนแรกพูดถึงสิ่งที่เขาคิด ว่าคือสิ่งใด
4. ผู้เล่นคนต่อไปพูดเรียงลำดับไปเรื่อยๆจนถึงคนสุดท้ายจะเป็นของชิ้นที่เล็กที่สุดในบรรดาสิ่งของที่เพื่อนๆพูดมาทั้งหมด
5. ผู้เล่นคนใดที่ได้กล่าวถึงสิ่งของชิ้นที่เล็กที่สุดเป็นผู้ชนะ

เทคนิค

การเล่นเกมนี้อาจไล่เรียงลำดับไปที่ละคนจากซ้ายไปขวา หรือจากขวาไปซ้ายตามความเหมาะสม หากผู้เล่นคนใดไม่มีคำตอบ ให้ผ่านหรือข้ามไป และเล่นไปจนกว่าจะหาผู้ที่คิดถึงสิ่งของที่เล็กที่สุดได้ ผู้เล่นคนนั้นจะเป็นผู้ชนะในเกมนี้ และเป็นการทำกิจกรรมที่ไม่แยกชายหรือหญิง

ผลที่คาดหวัง

จากการเล่นเกม “เล็ก-ใหญ่” ผู้เล่นน่าจะเกิดกระบวนการคิด และการแสดงบทบาทของตนที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่ตนต้องกล่าวถึงสิ่งที่คิดว่าเล็กที่สุด ทั้งสถานการณ์ก่อนที่ตนเองจะพูด และเมื่อตนเองพูดไปแล้ว ได้นึกถึงคนที่อยู่ลำดับหลังจากเราหรือไม่ อย่างไร

ครั้งที่ 6

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพุทธกรรมนิยม เรื่อง สัมพันธภาพ
ชื่อกิจกรรม ภาษาสัมพันธ เวลา 50 นาที
ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ หมายถึง กิจกรรมที่สร้างความคุ้นเคย ทำให้มีความรู้สึกและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และการที่มนุษย์ในแต่ละสังคมจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ จำเป็นที่จะต้องสร้างภาษาของตนเองขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความสามัคคี และเห็นคุณค่าของทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในกฎ กติกา ข้อตกลง และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

และกลุ่มด้วยการสื่อสารเชิงบวก

สื่อ/อุปกรณ์

- เกมผึ่งแดกรัง
- ใบงาน “สัมพันธภาพ”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมสนทนาถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคย และความสัมพันธ์ที่ดี แล้วให้นักเรียนเล่นเกม “ผึ่งแดกรัง” (ระยะเวลา 10-15 นาที) โดยครูอธิบายขั้นตอน กติกา วิธีการเล่น ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนจัดกลุ่มๆละ 3 คน
- 2) ให้แต่ละกลุ่มยืนโดยให้สองคนจับมือกันและอีกหนึ่งคนยืนกลางวง
- 3) ผู้ที่จับมือกัน (ทั้งสองมือ) เปรียบเสมือนรังผึ่ง ส่วนผู้ที่ยืนตรงกลางระหว่างทั้งสองคน

เปรียบเสมือนตัวผึ่ง

- 4) ผู้วิจัยจะออกคำสั่ง ดังนี้

4.1 “ผึ่งหลงรัง” (ให้ผู้ที่เป็นผึ่ง วิ่งไปหารังผึ่งใหม่ แต่รังผึ่งต้องยืนอยู่กับที่)

4.2 “รังหลงผึ่ง” (ให้ผู้ที่เป็นรังผึ่งทั้งสองคนวิ่งไปหาตัวผึ่งใหม่โดยที่มือทั้งสองต้องไม่

หลุดจากกัน ส่วนผึ่งต้องยืนอยู่กับที่)

4.3 “ผึ่งแดกรัง” (ทุกคนวิ่งไปจับกลุ่มกับเพื่อนคนใหม่ซึ่งอาจจะเปลี่ยนบทบาทจากผึ่ง

เป็นรัง หรือจากรังเป็นผึ่งก็ได้)

4.4 นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปการเล่นเกมฝั่งแตกรัง

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ตัวแทนนักเรียนรับใบงานไปแจกเพื่อนพร้อมให้ศึกษาใบงานและทำใบงาน “สัมพันธ์ภาพ” และร่วมกันอภิปรายผลจากการเล่นเกม “ฝั่งแตกรัง” ดังนี้

- 1) นักเรียนคิดว่าการเล่นเกม “ฝั่งแตกรัง” นักเรียนได้ข้อคิด คุณธรรมอะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
- 2) นักเรียนคิดว่าการทำงานเดี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มต่างกันอย่างไร
- 3) นักเรียนคิดว่าการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดผลดีอย่างไร
- 4) นักเรียนจะนำแนวคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้ไปใช้ในการเรียนของตนเองได้อย่างไร
- 5) ให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ อย่างไร
- 6) เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้ว สามารถประเมินตนเองได้หรือไม่ว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไร ถ้าไม่ชอบจะมีวิธีการปรับปรุงให้ตนเองมีความรู้สึที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างไร

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

- 1) สรุปข้อคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้
  - 1.1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม
  - 1.2 แจกแจงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 2) นักเรียนร่วมกันสรุปว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันทั้งด้านการเรียน และการดำรงชีวิตของนักเรียนได้อย่างไร ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงบวกด้วยคำชมเชยสำหรับกลุ่มนักเรียนที่รู้จักปรับพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม จนประสบความสำเร็จ
- 3) เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยที่ได้ชี้แจงไปแล้ว และนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

4. การวัดและประเมินผล

- 1) การวัด
  - 1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม “เกมฝั่งแตกรัง”
  - 1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอภิปรายผลการร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการสรุปของนักเรียน
  - 1.3 ตรวจใบงาน
- 2) เครื่องมือ

แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

เกมฝั่งแตกร้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เล่นได้รู้จักบทบาทของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ
2. เพื่อการสร้างบรรยากาศที่ดีในการร่วมกิจกรรม

จำนวนผู้เล่น 15 - 30 คน

อุปกรณ์ -

ระยะเวลา 10 - 15 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ให้ผู้เล่นเข้ากลุ่มๆละ 3 คน
2. ให้ผู้เล่นแต่ละกลุ่มยืนโดยให้สองคนจับมือกันและอีกหนึ่งคนยืนกลางวง
3. อธิบายให้ผู้เล่นทราบว่าผู้ที่จับมือกัน(ทั้งสองมือ)เปรียบเสมือนรังผึ้ง ส่วนผู้ที่ยืนตรงกลางระหว่างทั้งสองคนเปรียบเสมือนตัวผึ้ง
4. ครู หรือ ผู้วิจัย จะออกคำสั่งดังนี้
  - 4.1 “ผึ้งหลงรัง” (ให้ผู้ที่เป็รังผึ้ง วิ่งไปหารังผึ้งใหม่ แต่รังผึ้งต้องยืนอยู่กับที่)
  - 4.2 “รังหลงผึ้ง” (ให้ผู้ที่เป็รังผึ้งทั้งสองคนวิ่งไปหาตัวผึ้งใหม่โดยที่มือทั้งสองต้องไม่หลุดจากกัน ส่วนผึ้งต้องยืนอยู่กับที่)
  - 4.3 “ฝั่งแตกร้าง” (ทุกคนวิ่งไปจับกลุ่มกับเพื่อนคนใหม่ซึ่งอาจจะเปลี่ยนบทบาทจากผึ้งเป็นรัง หรือจากรังเป็นผึ้งก็ได้)

เทคนิค

การจับกลุ่มควรละทั้งชายและหญิง ไม่ควรให้เป็นกลุ่มหญิงล้วนหรือชายล้วน เพราะธรรมชาติของคนจะมีความตื่นเต้นสนุกสนานกับการทำกิจกรรมกับเพศตรงข้าม และเป็นการทำกิจกรรมที่ไม่แยกชายหรือหญิง

ผลที่คาดหวัง

จากการเล่นเกม “ฝั่งแตกร้าง” ผู้เล่นน่าจะเกิดกระบวนการ การแสดงบทบาทของตนเองที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเหมาะสม รู้หน้าที่ ปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับกฎ กติกา ข้อตกลงของกลุ่ม รวมทั้งรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกลุ่ม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมภาษาสัมพันธ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ใบงาน สัมพันธภาพ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่อง สัมพันธภาพ กิจกรรม ภาษาสัมพันธ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามหลังเล่นเกม “ฝั่งแต่กรัง” ต่อไปนี้ (ข้อละ 2 คะแนน)

1. นักเรียนคิดว่าการเล่นเกม “ฝั่งแต่กรัง” นักเรียนได้ข้อคิด คุณธรรมอะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
.....
.....
2. นักเรียนคิดว่าการทำงานเดี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มต่างกันอย่างไร
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่าการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดผลดีอย่างไร
.....
.....
4. นักเรียนจะนำแนวคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้ไปใช้ในการเรียนของตนเองได้อย่างไร
.....
.....
.....
5. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
6. เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้ว สามารถประเมินตนเองได้หรือไม่ว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไร
ถ้าไม่ชอบจะมีวิธีการปรับปรุงให้ตนเองมีความรู้สึกที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างไร
.....
.....
.....

ครั้งที่ 7

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่ออาทรตามแนวคิดพุทธกรรมนิยม เรื่อง สัมพันธภาพ
 ชื่อกิจกรรม สื่อสารมิตรภาพ เวลา 50 นาที
 ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว มักใจร้อนและวุ่นวาย ขาดความยั้งคิดในการกระทำ จึงอาจทำให้เกิดการกระทบกระทั่งและนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในหมู่นักเรียนหรือเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยรุ่น ดังนั้นหากนักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้ง จะช่วยป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนหาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ถูกต้อง ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นได้ เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพที่ดีได้แก่

- ความใส่ใจและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
- ความไวเนื้อเชื่อใจกัน
- การยอมรับนับถือกัน
- การมีส่วนร่วมและการแบ่งปัน
- การมีความยืดหยุ่น
- ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- การแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวกได้
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบความรู้ “การพิชิตความขัดแย้ง”
2. ใบความรู้ “การสร้างสัมพันธภาพที่ดี”
3. ใบงานที่ 1 และ 2
4. จี๊ซอร์ “สี่สหาย”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม แล้วให้นักเรียนทำกิจกรรม “ค้นหาเพื่อน” โดย

- 1) ให้นักเรียนหยิบจิ๊กซอว์ คนละ 1 ชิ้น
- 2) นักเรียนนำจิ๊กซอว์ของตนเองไปต่อกับชิ้นส่วนของเพื่อน เมื่อเรียบร้อยแล้วจะได้กลุ่มเพื่อนที่เป็นภาพเดียวกัน
- 3) นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มตามภาพจิ๊กซอว์ที่ได้

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่ม หัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม
- 2) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ความหมายของสำนวน “ชิงก็ราฆ่าก็แรง” “น้ำซุ่นไว้ในน้ำใสไว้นอก” และ “การพิชิตความขัดแย้ง”

3) จากการศึกษาสำนวน “ชิงก็ราฆ่าก็แรง” และสำนวน “น้ำซุ่นไว้ในน้ำใสไว้นอก” ผู้วิจัยนำอภิปรายพร้อมตั้งคำถาม ว่าตามสำนวนสุภาษิตทั้งสองมีส่วนใดที่เหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม) ให้นักเรียนได้พิจารณาและฝึกคิดแสดงเหตุผล

4) ผู้วิจัยร่วมสนทนา และซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตดังกล่าว โดยให้นักเรียนร่วมอภิปรายพร้อมทั้งบันทึกผลการอภิปรายในใบงานที่ 1 ในประเด็นต่อไปนี้

- 4.1 สำนวนสุภาษิตใดที่มีแนวโน้มจะเกิดความขัดแย้งได้
- 4.2 ความขัดแย้งระหว่างนักเรียน หรือเยาวชน มีสาเหตุมาจากอะไร
- 4.3 ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งคืออะไร
- 4.4 แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียน หรือเยาวชน ทำได้อย่างไร
- 5) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ “การสร้างสัมพันธภาพที่ดี”
- 6) ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้
  - 6.1 ถ้านักเรียนต้องการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นสักคน นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร
  - 6.2 ในการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ้าไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของเพื่อน นักเรียนจะทำอย่างไร
  - 6.3 “การแสดงความใจ การเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการให้การรับ” มีความสำคัญต่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีหรือไม่ อย่างไร
- 7) ให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากกิจกรรม และบันทึกใบงานที่ 2

โดยผู้วิจัยช่วยเติมเต็มในบทสรุปนั้น ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงบวกด้วยคำชมเชยสำหรับนักเรียนที่ช่วยกันแสดงข้อคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียน และผู้วิจัยร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น และการแสดงถึงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

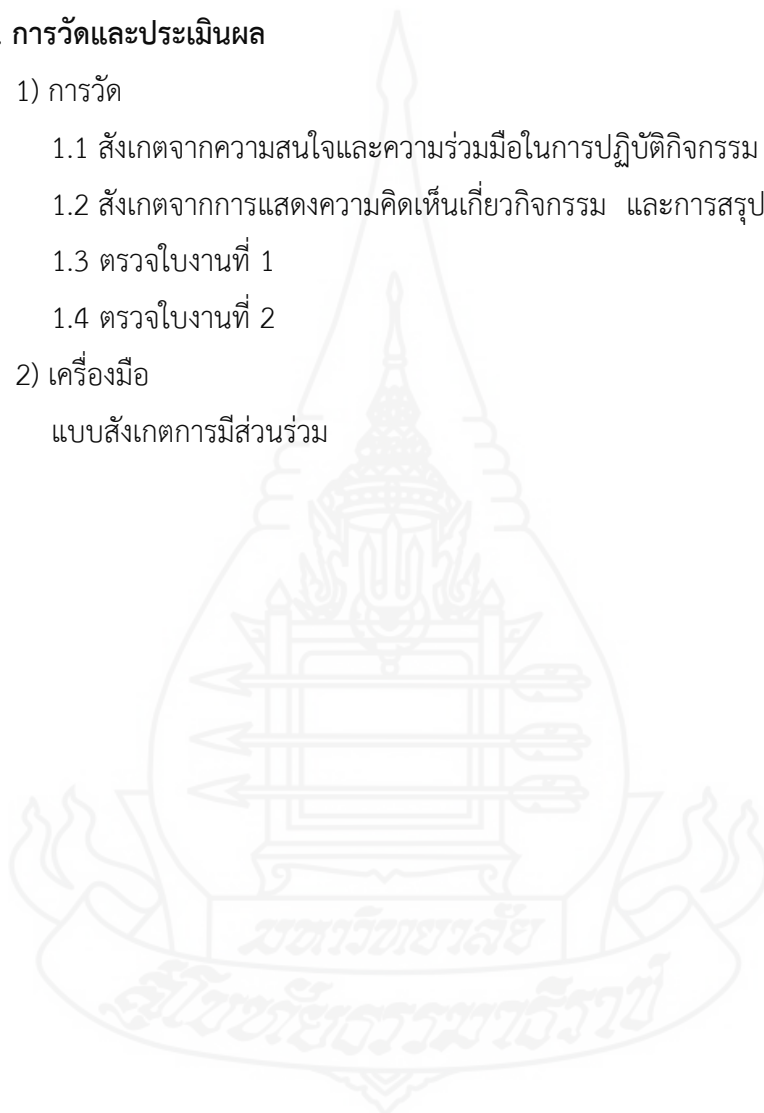
4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

- 1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
- 1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน
- 1.3 ตรวจใบงานที่ 1
- 1.4 ตรวจใบงานที่ 2

2) เครื่องมือ

แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมสื่อสารมิตรภาพ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
รวม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ใบความรู้ การพิชิตความขัดแย้ง ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่อง สื่อสารมิตรภาพ

สำนวนสุภาษิตไทย

“ซิงก็รา ซ่าก็แรง” หมายถึง ต่างก็จัดจ้าน พอๆกัน ต่างก็มีอารมณ์ร้อนพอๆกัน ต่างไม่ยอมลดละ
“น้ำขุนไว้ใน น้ำใสไว้นอก” หมายถึง เก็บความไม่พอใจไว้ในใจ แสดงออกให้คนเห็นว่ายังเป็น
มิตรกันอยู่

ความขัดแย้ง

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว มักใจร้อนและวู่วาม
ขาดความยั้งคิดในการกระทำ จึงอาจทำให้เกิดการกระทบกระทั่งและนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในหมู่
นักเรียนหรือเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยรุ่น ดังนั้นหากนักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้ง จะ
ช่วยป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนหาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ถูกต้อง

1. สาเหตุความขัดแย้งระหว่างนักเรียนหรือเยาวชน

ปัญหาความขัดแย้งในนักเรียนหรือเยาวชน เกิดจากการซึมซับจากสื่อทางลบ การใช้
อารมณ์ในการพูดจา การปลุกฝังค่านิยมและเลียนแบบรุ่นพี่ การขาดสติเพราะดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ หรือเสพสารเสพติด การมีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ ความผิดปกติทาง
จิตใจ ชอบใช้ความรุนแรง

2. ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างนักเรียนหรือเยาวชน

2.1 ผลกระทบต่อบุคคล คือการทำให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกาย ส่งผลเสียด้านจิตใจ
ถูกดำเนินคดี

2.2 ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้เสียค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล เสื่อมเสียชื่อเสียง
ทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัวและอาจสูญเสียบุคคลที่รักในครอบครัว

2.3 ผลกระทบต่อสังคม ทำให้สังคมวุ่นวาย ไม่น่าอยู่ เกิดความไม่ไว้วางใจกัน ขาด
ความสามัคคี สูญเสียทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาประเทศ

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนหรือเยาวชน

3.1 แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง คือ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู
อาจารย์ ฝึกใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ไม่ใช้ความรุนแรง ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมเพื่อสร้าง
สัมพันธภาพกับผู้อื่น รู้จักการให้อภัย

3.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยสังคม คือส่งเสริมกระบวนการพัฒนาครอบครัว
ควบคุมสื่อในการเผยแพร่ภาพความขัดแย้ง คนในชุมชนสอดส่องดูแลพฤติกรรมของวัยรุ่นในชุมชน

ใบความรู้ การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่อง สื่อสารมิตรภาพ

การสร้างสัมพันธภาพที่ดี และสิ่งที่จะก่อให้เกิดเป็นมิตรภาพกับคนอื่น ประกอบด้วย การสื่อสารสร้างสรรค์ 2 ประเภท คือ สื่อท่าทาง และสื่อภาษา

การสื่อท่าทาง ที่ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดี ได้แก่

- ยิ้มแย้มแจ่มใส
- อ่อนน้อมถ่อมตน
- สบตากับผู้ที่เราพูดด้วย
- การแสดงความกระตือรือร้น สนใจในสิ่งที่กำลังสนทนา

การสื่อภาษา ที่ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดี ได้แก่

- พูดจาสุภาพ ไพเราะ
- รู้จักใช้คำว่า ขอขอบคุณ ขอโทษ
- ไม่พูดขัดจังหวะ ก่อนที่อีกฝ่ายจะพูดจบ
- ไม่เปลี่ยนเรื่องพูดในขณะที่ยังสนทนาเรื่องนั้นๆไม่จบ
- ไม่พูดตำหนิหรือวิจารณ์ความคิดของบุคคลที่เราสนทนาด้วย

การเรียนรู้วิธีการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็น ก่อนอื่นต้องรู้ว่าคนเราทุกคนต้องการค้นหาสิ่งใดบ้างในการมีมิตรภาพกับคนอื่น สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น ได้แก่

1. ความใส่ใจและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ความใส่ใจในคนอื่น คือ ความต้องการที่จะรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเขา เขาคิดหรือรู้สึกอย่างไร มีความล้มเหลวหรือความสำเร็จเพียงใด โดยไม่สนใจแต่เรื่องของตน
2. ความไว้วางใจ เชื่อใจ การอยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข เราต้องให้เขาไว้วางใจเรา เช่น เรื่องการตรงต่อเวลา การรักษาสัญญา เป็นต้น
3. การยอมรับนับถือ คนทุกคนต้องรู้จักการนับถือตนเอง แต่ก่อนที่จะรู้จักนับผู้อื่น ก็ต้องรู้จักที่จะนับถือตนเองก่อน
4. การมีส่วนร่วมและการแบ่งปัน สัมพันธภาพที่ดี คือ การได้มีส่วนร่วมและแบ่งปันในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความคิดความรู้สึก เป็นต้น
5. การมีความยืดหยุ่น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนสองคนควรมีความยืดหยุ่น สำหรับความบกพร่อง ความผิดพลาด และความแตกต่างไว้ด้วย เป็นความสามารถในการยอมรับและปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ คนที่มีความยืดหยุ่นจะเป็นคนที่มีความสุข

6. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คือ ความสามารถในการใส่ความรู้สึกของตัวเองในขอบเขตความรู้สึกของคนอื่น การจะเข้าใจความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของผู้อื่นได้นั้นต้องมาจากการได้พิจารณาและสังเกตอย่างใกล้ชิด

7. การแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ เป็นการแสดงความคิดเห็นในกรณีที่มีความคิดไม่ตรงกัน และเสนอความคิดเห็นอื่นที่ไม่ตรงกับผู้อื่น การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งดังกล่าว ผู้พูดควรระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษาและการนำเสนอ ความขัดแย้งควรเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ อันจะก่อประโยชน์ต่อเพื่อน ต่อชั้นเรียน ชุมชน และสังคม

ใบงานที่ 1
เรื่อง สื่อสารมิตรภาพ

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....

สำนวน “จิงก็ราข่าก็แรง” “น้ำชุ่นไว้ใ่น้ำใสไว้นอก” และ “การพิชิตความขัดแย้ง” หลังจากนักเรียนได้ศึกษาใบความรู้แล้ว ให้นักเรียนได้วิเคราะห์ และร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. สำนวนสุภาพจิต “จิงก็ราข่าก็แรง” “น้ำชุ่นไว้ใ่น้ำใสไว้นอก” สำนวนใดที่มีแนวโน้มจะเกิดความขัดแย้งได้ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. ความขัดแย้งระหว่างนักเรียน หรือเยาวชน มีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

.....

3. ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้ง คืออะไร

.....

.....

.....

4. แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียน หรือเยาวชน ทำได้อย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2
เรื่อง สื่อสารสัมพันธ์

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....

จากการศึกษาใบความรู้ “วัยรุ่น: การสร้างสัมพันธภาพที่ดี” ให้นักเรียนตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนต้องการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นสักคน นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร
.....
.....
.....
2. ในการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ้าไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของเพื่อน นักเรียนจะ
ทำอย่างไร
.....
.....
.....
3. “การแสดงน้ำใจ การเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการให้การรับ” มีความสำคัญต่อการสร้าง
สัมพันธภาพที่ดีหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....

จิ๊กซอว์ “สี่สหาย”

ครั้งที่ 8

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

เรื่อง มุ่งประโยชน์ส่วนรวม

ชื่อกิจกรรม ปรับตัวตน

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

จิตสาธารณะ (Public Mind) คือ คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือ การให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งสิ่งต่างๆที่เป็นสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือ เป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน หากคนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะเกิดผลกระทบระดับบุคคล ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ระดับชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ ต่างคนต่างอยู่ไม่มีการพัฒนา ระดับชาติ เกิดวิกฤตการณ์ภายในประเทศ และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติส่วนรวม ระดับโลก ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ เกิดการสะสมอาวุธ แก่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ และมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 “หน้าที่รับผิดชอบ”
2. ใบงานที่ 2 “ปรับพฤติกรรม”
3. รูปภาพสถานที่สกปรก และรูปภาพสถานที่ที่สะอาดสวยงาม

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

1) ผู้วิจัยให้นักเรียนดูรูปภาพสถานที่ต่างๆ ที่มีทั้งสถานที่ที่สกปรก และสถานที่ที่สะอาดสวยงาม ให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงรูปภาพที่นักเรียนประทับใจว่าเป็นรูปภาพใดบ้าง และรูปภาพใดเป็นรูปภาพที่ไม่ชอบ เพราะเหตุใด ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม) ที่ดีให้นักเรียนได้พิจารณาและฝึกปฏิบัติ

2) ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนถึงสถานที่ภายในโรงเรียนว่า ในโรงเรียนมีสถานที่ใดบ้างที่เป็นสถานที่ที่สะอาด น่านั่งพักผ่อน น่าใช้สำหรับทำกิจกรรม และสถานที่แห่งใดบ้างที่เป็นสถานที่

สกปรก ไม่น่านั่งพักผ่อน ไม่น่าใช้สำหรับทำกิจกรรม และซักถามนักเรียนด้วยคำถามว่า “ใครมีส่วนทำให้เป็นเช่นนั้น”

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1) แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆละ 4 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการออกสำรวจสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาขยะในโรงเรียนตามเขตพื้นที่ที่โรงเรียนกำหนด 4 เขต ดังนี้

- 1.1 เขตบริเวณโรงอาหาร
- 1.2 เขตบริเวณสนามกีฬา
- 1.3 เขตบริเวณสนามเด็กเล่น ระดับอนุบาล
- 1.4 เขตบริเวณหน้าร้านสหกรณ์โรงเรียน

2) ให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลสภาพที่พบจากการออกสำรวจสภาพปัญหาขยะในโรงเรียน แล้วบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจตาม ใบงานที่ 1 เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายร่วมกันในการหาข้อสรุปถึงแนวทางแก้ไข และพัฒนาต่อไป

3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสำรวจสภาพปัญหาขยะในโรงเรียน

4) ผู้วิจัย และนักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น และสรุปพร้อมกันว่าปัจจุบันโรงเรียนประสบปัญหาขยะอย่างไรบ้าง เช่น สถานที่ที่พบขยะมากที่สุด (สกปรกมากที่สุด) อยู่ในเขตพื้นที่ใด ประเภทขยะที่พบมากเป็นขยะประเภทใด เป็นต้น

5) ผู้วิจัย และนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบที่เกิดกับนักเรียน เมื่อโรงเรียนสกปรกเต็มไปด้วยขยะต่างๆ แล้วขยะเหล่านั้นมาจากไหน ถูห่อขนมต่างๆก่อให้เกิดปัญหาหรือไม่อย่างไร

6) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดเห็น อภิปรายถึงสาเหตุของปัญหาขยะในโรงเรียน แนวทางที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการลดหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น บันทึกในใบงานที่ 2

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

1) นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีจิตสำนึกที่จะช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่สะอาด น่าอยู่ น่าเรียน มีสภาพแวดล้อมที่ดี

2) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่นิ่งดูดาย และสามารถนำเอาข้อสรุปที่ได้จากการสำรวจ การอภิปรายร่วมกันในครั้งนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงบวกด้วยคำชมเชย ให้รางวัล สำหรับนักเรียนที่รู้จักปรับพฤติกรรมการทำงานในการรักษาความสะอาดห้องเรียน บริเวณโรงเรียนจนสะอาดเป็นที่น่าพอใจ

4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

- 1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

- 1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน
  - 1.3 ตรวจใบงานที่ 1
  - 1.4 ตรวจใบงานที่ 2
- 2) เครื่องมือ
- แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมปรับตัวตน

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ใบงานที่ 2
เรื่อง ปรับพฤติกรรม

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....

คำชี้แจง จากกิจกรรมการสำรวจความสะอาดในพื้นที่โรงเรียนให้นักเรียนตอบคำถาม ดังนี้

1. ภาพสถานที่ ที่นำเสนอให้นักเรียนได้ดูทั้ง 2 ภาพ กลุ่มของนักเรียนชอบภาพใด เพราะเหตุใด
.....
.....
2. ภาพที่นักเรียนไม่ชอบคือภาพใด เพราะเหตุใด
.....
.....
3. สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาขยะในโรงเรียน คืออะไร
.....
.....
4. นักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาขยะได้อย่างไร
.....
.....
5. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพโรงเรียนให้สะอาดปราศจากขยะได้อย่างไรบ้าง
.....
.....

ภาพที่ 3 สถานที่ อุปกรณ์ ภายในโรงเรียนที่สกปรก เสียหาย เพราะการใช้งานของนักเรียน

ที่มา : ภาพถ่ายสถานที่ในโรงเรียน

ภาพที่ 4 สถานที่ อุปกรณ์ ภายในโรงเรียนที่ยังคงสภาพใช้ได้ดี

ที่มา : ภาพถ่ายสถานที่ภายในโรงเรียน

ครั้งที่ 9

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

เรื่อง มุ่งประโยชน์ส่วนรวม

ชื่อกิจกรรม ทำดีเพื่อสังคม

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลพึงแสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งสามารถส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยการช่วยเหลือปลอบโยน ให้กำลังใจ แสดงความเอื้ออาทร ซินชมยินดีในความดีงามของตนและผู้อื่น รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความมีน้ำใจ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแสดงน้ำใจต่อผู้อื่น ชุมชน สังคมและพร้อมที่จะแสดงน้ำใจทุก

เวลาทุกโอกาส

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบงาน “ฮีโร่ สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

1) ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนเคยพบเห็น เช่น ช่วยปิดไฟทุกครั้งที่เห็นเปิดทิ้งไว้ ช่วยเสิร์ฟน้ำงานต่างๆ ช่วยจัดหนังสือในห้องสมุด ช่วยรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน

2. ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนจับคู่เพื่อนที่นั่งใกล้กันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 จิตสาธารณะหมายถึงอะไร
- 1.2 พฤติกรรมอะไรบ้างที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ

- 2) ผู้วิจัยสุ่มให้นักเรียนนำเสนอความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน

- 3) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เลือกประธานและเลขากลุ่ม แต่ละกลุ่มส่ง

ตัวแทนรับใบงาน “ฮีโร่สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ” แล้วศึกษาใบงานพร้อมอภิปรายตามประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นผู้พบเห็นจะช่วยเหลือหรือไม่ หากช่วยเหลือจะเกิดผลดี ผลเสียอย่างไร

3.2 หากไม่ช่วยเหลือจะเกิดผลดี ผลเสียอย่างไร

3.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับพฤติกรรมการช่วยเหลือของหญิงท้องแก่คนนั้น

4) ให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการอภิปรายประเด็นที่ศึกษา

5) ผู้วิจัยร่วมกับนักเรียนช่วยกันสรุปถึงคุณค่าของความเป็นจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นการนำเทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (ตัวแบบทางพฤติกรรม) ที่ดีให้นักเรียนได้พิจารณา และได้ฝึกปฏิบัติ

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปถึงคุณค่าของความเป็นจิตสาธารณะทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ว่าความเป็นจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อผู้อื่นและสังคม สามารถส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยคำชมเชยสำหรับนักเรียนที่มีจิตสาธารณะที่รู้จักสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่สังคมอยู่เสมอ

4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และการสรุประดับคุณภาพการปฏิบัติงานรายบุคคลของนักเรียน

1.3 ตรวจใบงาน

2) เครื่องมือ

2.1 แบบสังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมทำดีเพื่อสังคม

2.2 แบบบันทึกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานรายบุคคล

3) เกณฑ์การประเมิน

- ใบงาน “ฮีโร่ สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ”

ตอบได้ 3 ประเด็น

ระดับคุณภาพ ดี

ตอบได้ 2 ประเด็น

ระดับคุณภาพ พอใช้

ตอบได้ 1 ประเด็น

ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมทำดีเพื่อสังคม

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
รวม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน	11 – 15	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน	6 - 10	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน	1 - 5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

แบบบันทึกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานรายบุคคล

คำชี้แจง บันทึกระดับคุณภาพการปฏิบัติงาน ลงในช่องแล้วสรุประดับคุณภาพตามเกณฑ์

ที่	ชื่อ-สกุล	ประเด็นที่ตอบ			ระดับคุณภาพ การปฏิบัติงาน
		1	2	3	

เกณฑ์การพิจารณา

ตอบได้ 3 ประเด็น   ระดับคุณภาพ   ดี
 ตอบได้ 2 ประเด็น   ระดับคุณภาพ   พอใช้
 ตอบได้ 1 ประเด็น   ระดับคุณภาพ   ปรับปรุง

ใบงาน

“อีโร่ สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ”

ชื่อสมาชิก

1.	2. ....
3.	4. ....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ร่วมกันศึกษากรณี “อีโร่ สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ” และอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้

เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2553 ที่ผ่านมา มีคนร้ายสองคนใช้อาวุธมีดจี้ชิงรถยนต์โตโยต้าฟอร์จูนเนอร์สีบรอนซ์เทา หมายเลขทะเบียน ฉว-1812 กทม. ของ น.อ.หญิงอังคณา บุญยงค์ อายุ 54 ปี ทหารเรือนอกราชการไปจากลานจอดรถห้างเทสโก้โลตัส สาขาบางแค ระหว่างนั้นได้มี น.ส.ธิติมา ยุราวรรณ อายุ 33 ปี หญิงตั้งครรภ์ 9 เดือน และมีกำหนดคลอดในวันที่ 5 สิงหาคม ขับรถเก๋งฮอนด้าซิติ้สีดำ ผ่านมาประสบเหตุพอดีจึงแจ้งตำรวจ 191 และวิทยุ จ.ส.100 ให้ช่วยสกัดจับ พร้อมทั้งขับรถตามรถยนต์ฟอร์จูนเนอร์ที่ถูกโจรกรรมไปตลอดทางเพื่อคอยบอกเส้นทางเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา กระทั่งการนำไปสู่การจับกุมคนร้ายได้ในที่สุดนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระจายกำลังสกัดจับตามจุดต่างๆจนสามารถสกัดจับรถคันดังกล่าวได้ ที่หน้าปากซอยตลาดสินเนรมิต ถนนเศรษฐกิจ แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ โดย จ.ส.ต.วิรัตน์ นารณสายตรวจขวางหน้ารถคันดังกล่าว พร้อมทั้งบอกให้คนร้าย คือ นายวรุฒิ หรือแบงค์ งามตรง และนายธำรง หรือเตี้ย ทองอินทร์ ลงจากรถมามอบตัว แต่คนร้ายไม่ฟังกลับถอยรถมาชนกับรถยนต์ของ พ.ต.ท.ณัฐวิธ ซึ่งจอดขวางอยู่ จ.ส.ต.วิรัตน์ จึงใช้ปืนยิงสกัดเข้าที่ข้างหน้าด้านซ้ายของรถ 1 นัด แต่คนร้ายยังคงพยายามขับรถหนี พ.ต.ท.ณัฐวิธ จึงใช้อาวุธปืนยิงสกัดเข้าที่ประตูหน้ารถฝั่งคนขับอีก 1 นัด สุดท้ายคนร้ายจึงยอมมอบตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จากการสอบสวน น.อ.หญิงอังคณา เจ้าของรถให้การว่า ขณะที่ใช้กุญแจรีโมตเปิดประตู นายวรุฒิ ได้แอบเปิดประตูด้านหน้าข้างคนขับขึ้นไปหลบอยู่ในตัวรถ เมื่อตนมาเปิดประตูและสตาร์ทรถจึงหันไปเห็นนายวรุฒิใช้มีดพกจี้และบังคับให้ขับรถออกไป พร้อมทั้งขู่ว่าห้ามส่งเสียงดัง โดยเธอได้ร้องขอชีวิตโดยบอกไปว่ามีลูกชายอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน จะเอาอะไรก็เอาไปแต่ขอชีวิตไว้ เสร็จอยู่ประมาณ 5 นาที เมื่อสบโอกาสจึงพุ่งหนีออกมา จากนั้นจึงวิ่งไปขวางหน้ารถ และตะโกนร้องขอความช่วยเหลือสุดชีวิต คนร้ายเห็นท่าไม่ดีจึงกระโจนมาฝั่งคนขับ และรีบออกรถหลบหนีไป ซึ่งในจังหวะที่ผู้เคราะห์ร้ายขอความช่วยเหลืออยู่นั้น น.ส.ธิติมา ได้ยินเสียงจึงขับรถเข้า

มาสอบถาม พร้อมทั้งขอเลขทะเบียนรถของตน จากนั้นจึงขับรถติดตามคนร้ายไป โดยระหว่างทาง น.ส.ธิดิมา ได้โทรศัพท์ประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจและวิทยุ จ.ส.100 เพื่อช่วยติดตามสกัดจับ โดย น.ส.ธิดิมา ขับรถมาจนเจอรถคันดังกล่าว บริเวณถนนพุทธมณฑล สาย 1 จึงขับรถติดตามไป จนกระทั่งไปตลาดกันที่หมู่บ้านเศรษฐกิจ ด้านคนร้ายที่ลงมือก่อเหตุครั้งนี้ นายวรวิทย์ให้การรับสารภาพว่ารับใบสั่งมาจากนายชัย ซึ่งเปิดอุ้มรถบังหน้า โดยให้เงินตอบแทน 50,000 บาท ซึ่งตนได้ติดตามรถคันดังกล่าวเป็นเวลากว่า 1 สัปดาห์แล้ว โดยได้ค่าจ้างจากการดูเป้าหมายที่จะขโมยราคาคันละ 1,000 บาท

(ที่มา : ข่าวสดออนไลน์ www.khaosod.co.th)

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นผู้พบเห็น จะช่วยเหลือหรือไม่

1.1 หากช่วยเหลือจะเกิดผลดี/ผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.2 หากไม่ช่วยเหลือจะเกิดผลดี/ผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับพฤติกรรมการช่วยเหลือของหญิงท้องแก่คนนั้น

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 10

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

ชื่อกิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

การจัดกิจกรรมต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ควรมีการวัด และประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม โดยพิจารณาพฤติกรรมเอื้ออาทรซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มุ่งเน้นให้พฤติกรรม การช่วยเหลือผู้อื่น การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการมุ่งประโยชน์ส่วนรวม เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้นำแนวคิดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และผู้จัดกิจกรรมจะได้มีแนวทางในการพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดเห็น ความรู้สึกที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมพัฒนาความเอื้ออาทร
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทรไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อ/อุปกรณ์

แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Posttest)

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนโดยนำอภิปรายถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาความเอื้ออาทรที่นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นกิจกรรม นักเรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์ในครั้งนี้อย่างไรบ้าง กระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) ให้นักเรียนทุกคนนั่งล้อมวงเป็นวงกลม
- 2) ให้นักเรียนได้เล่าสู่กันฟังถึงเรื่องราวที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ในประเด็น

ต่อไป

2.1 ความรู้สึกต่อเพื่อน ต่อผู้วิจัย

2.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมพัฒนาความเอื้ออาทร

2.3 การนำความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
อย่างไร

2.4 ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากประเด็นดังกล่าวข้างต้น

2.5 ให้นักเรียนได้ซักถามในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน อภิปรายและสรุปร่วมกันอีกครั้ง

2.6 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (Posttest)

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยกล่าวสรุป โดยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 – 10 จนสำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และหวังว่านักเรียนทุกคนจะเป็นผู้ที่มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมรอบข้างต่อไป

4. การวัดและประเมินผล

1) การวัด

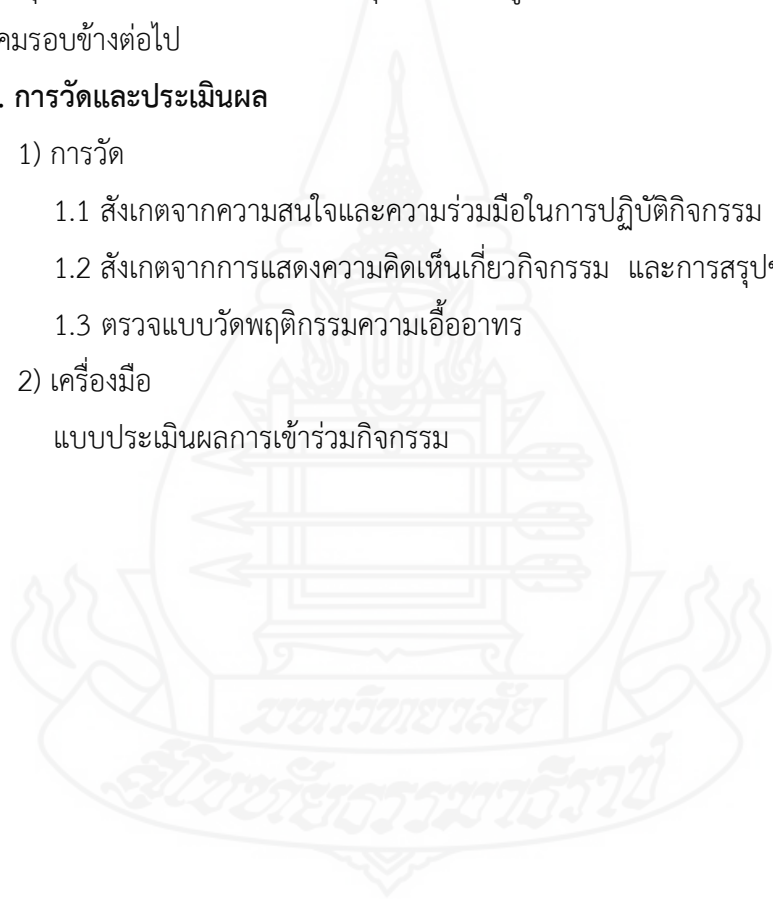
1.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และการสรุปของนักเรียน

1.3 ตรวจสอบแบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร

2) เครื่องมือ

แบบประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม

แบบประเมินผลการร่วมกิจกรรมความเอื้ออาทร

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและแสดงความคิดเห็นโดยใช้เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ระดับ
ความคิดเห็นตามความรู้สึกที่เป็นจริง

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น			
2.	นักเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรม			
3.	ความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกในการร่วมกิจกรรม			
4.	ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม			
5.	ความน่าสนใจของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม			
6.	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการร่วมกิจกรรม			
7.	ความชัดเจนการอธิบายของครู			
8.	ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการร่วมกิจกรรม			
9.	นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้			
10.	นักเรียนพึงพอใจและมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมินด้วยความจริงใจ

ภาคผนวก จ

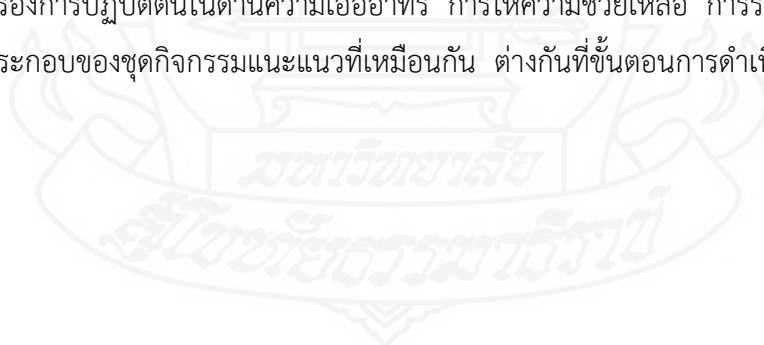
ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติของกลุ่มควบคุม

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ได้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของกลุ่ม
 ควบคุม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนซีเหล็กเขี้ยวไพรวัลย์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด ชุด
 กิจกรรมแนะแนวแบบปกติผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 10 กิจกรรม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม จำนวน
 10 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที ประกอบด้วย

ครั้งที่ 1	การปฐมนิเทศ	กิจกรรม ฉันทและเธอ
ครั้งที่ 2	การช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรม เกื้อกูลกัน
ครั้งที่ 3	การช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรม น้ำเอ๋ย น้ำใจ
ครั้งที่ 4	การตอบสนองความต้องการผู้อื่น	กิจกรรม ยอดนักคิด
ครั้งที่ 5	การตอบสนองความต้องการผู้อื่น	กิจกรรม เต็มใจให้เต็ม
ครั้งที่ 6	สัมพันธภาพ	กิจกรรม ภาษาสัมพันธ
ครั้งที่ 7	สัมพันธภาพ	กิจกรรม สื่อสารมิตรภาพ
ครั้งที่ 8	มุ่งประโยชน์ส่วนรวม	กิจกรรม ปรับตัวตน
ครั้งที่ 9	มุ่งประโยชน์ส่วนรวม	กิจกรรม ทำดีเพื่อสังคม
ครั้งที่ 10	ปัจฉิมนิเทศ	

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ จะใช้ชื่อชุดกิจกรรมแนะแนวปกติเหมือนกันกับชุดกิจกรรม
 แนะนำเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมทั้ง 10 ชุดกิจกรรม ซึ่งเน้นสาระ
 ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตนในด้านความเอื้ออาทร การให้ความช่วยเหลือ การร่วมกิจกรรมกับเพื่อน
 ซึ่งมีส่วนประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวที่เหมือนกัน ต่างกันที่ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเท่านั้น

ครั้งที่ 1

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ เรื่อง การปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม ฉันทและเธอ

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจถึงความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของพฤติกรรมความเอื้ออาทร
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นคุณค่า และประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

สื่อ/อุปกรณ์

แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร (Pretest)

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยแนะนำตนเอง นักเรียนแนะนำตนเอง และร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมความเอื้ออาทร

2. ขั้นตอนกิจกรรม

นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความเอื้ออาทร (Pretest)

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมว่า การทำกิจกรรมร่วมกันทุกครั้ง ทุกคนจะต้องสร้างความรู้จัก และคุ้นเคยกันก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีซึ่งกันและกัน

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 2

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ เรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น
 ชื่อกิจกรรม เกื้อกูลกัน เวลา 50 นาที
 ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

การทำงานร่วมกับผู้อื่นควรให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และยังก่อให้เกิดความรู้สึกับตนเองในแง่ดีที่มีส่วนช่วยให้งานสำเร็จ ในการทำงานร่วมกันควรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและยอมรับความคิดเห็นและความสำคัญของผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเอื้ออาทรในการทำงาน

สื่อ/อุปกรณ์

ใบความรู้ “ประสานประโยชน์”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมสนทนาถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมที่ผ่านมา

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ประสานประโยชน์ แล้วนักเรียนแสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันถึงประโยชน์ที่ได้รับ

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนร่วมกันสรุปการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การให้ความร่วมมือ การประสานงาน ความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจ เป็นต้น

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 3

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ เรื่อง การช่วยเหลือผู้อื่น
 ชื่อกิจกรรม น้ำเอ๋ย น้ำใจ เวลา 50 นาที
 ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

ในสังคมยุคที่มีการแก่งแย่งแข่งขันเช่นในปัจจุบัน ผู้คนต่างตนต่างอยู่ น้ำใจจะหายากขึ้น ทั้งที่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้คนมีความเอื้ออาทร มีความเห็นอกเห็นใจ และช่วยให้สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกฝังให้นักเรียนช่วยเหลือแบ่งปัน และมีน้ำใจจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ครูควรให้ความสำคัญเพราะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอื้ออาทร และเป็นมิตรกับบุคคลรอบข้าง
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจ และมีแนวคิดที่จะทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม

สื่อ/อุปกรณ์

ใบความรู้ “ความมีน้ำใจ”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

ให้นักเรียนร่วมสนทนาถึงเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมชั้นเรียนปัจจุบัน

2. ขึ้นดำเนินกิจกรรม

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ “ความมีน้ำใจ” และร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายร่วมกันถึงปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. ขึ้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปรายว่าการจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สมาชิกในกลุ่มต้องมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล และเอื้ออาทรต่อกัน

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 4

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ

เรื่อง การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม ยอดนักคิด

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

การคิด (Thinking) หมายถึงกระบวนการทำงานของจิตใจมนุษย์ในขณะที่กำลังพยายามหาคำตอบ หรือทางออกเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ก่อนตัดสินใจ
2. เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดเป็นเชิงบวกในสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือไม่พึงพอใจ
3. เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าของการคิดเชิงบวก

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบความรู้ “การคิดอย่างมีเหตุผล”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

ผู้วิจัยนำนักเรียนสนทนาเรื่องการคิด และการใช้เหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ “การคิดอย่างมีเหตุผล” และร่วมแสดงความคิดเห็น

อภิปรายร่วมกันถึงกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย ว่าการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องมีการคิดที่มีเหตุผล และมีความละเอียดรอบคอบ มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวมและบุคคลรอบข้าง

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 5

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ

เรื่อง การตอบสนองความต้องการของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม เติมใจให้เต็ม

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

บุคคลแต่ละคนย่อมมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน การรับรู้และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และสามารถแสดงอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม โดยเฉพาะคนใกล้ตัวหรือคนที่เราเกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วย จะช่วยให้เราสามารถอยู่ร่วมกันหรือทำงานด้วยกันได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจ และเอื้ออาทรต่อบุคคลรอบข้าง

สื่อ/อุปกรณ์

บัตรงานที่ 1-3

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนโดยตั้งคำถามว่าเมื่อนักเรียนมีความทุกข์ใจ นักเรียนเลือกที่จะพูดคุยกับใคร เพราะเหตุใด

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนศึกษาบัตรงานที่แจกให้ และร่วมแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกเมื่อประสบปัญหาที่แตกต่างกัน ที่ต้องการให้คนรอบข้างเข้าอกเข้าใจ และเห็นใจ

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น และแนวปฏิบัติเพื่อแสดงความเห็นใจต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 6

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ เรื่อง สัมพันธภาพ

ชื่อกิจกรรม ภาษาสัมพันธ์

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมที่สร้างความคุ้นเคย ทำให้มีความรู้สึกและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความสามัคคี และเห็นคุณค่าของทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในกฎ กติกา ข้อตกลง และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกลุ่มด้วยการสื่อสารเชิงบวก

สื่อ/อุปกรณ์

เกม “ผึ่งแตกรัง”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ
  - ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มๆละ 3 คน และสร้างความคุ้นเคยกันภายในกลุ่ม
2. ขึ้นดำเนินกิจกรรม
  - ให้นักเรียนเล่นเกม “ผึ่งแตกรัง” และร่วมแสดงความคิดเห็นหลังจากการเล่นเกมนี้อย่างสนุกสนาน
3. ขึ้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้
  - นักเรียน และผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายผลจากการเล่นเกม แสดงความคิดเห็น และสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มว่า การทำกิจกรรมกลุ่มสมาชิกจะต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน หากขาดคนใดคนหนึ่งอาจทำให้กิจกรรมนั้นไม่สมบูรณ์ และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. การวัดและประเมินผล
  - สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 7

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ เรื่อง สัมพันธภาพ

ชื่อกิจกรรม สื่อสารมิตรภาพ

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว มักใจร้อนและวุ่นวาย ขาดความยั้งคิดในการกระทำ จึงอาจทำให้เกิดการกระทบกระทั่งและนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในหมู่นักเรียนหรือเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยรุ่น ดังนั้นหากนักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้ง จะช่วยป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนหาแนวทางแก้ปัญหาได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวกได้
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

สื่อ/อุปกรณ์

ใบความรู้ “การสร้างสัมพันธภาพ”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนถึงความมั่นใจ ความเอื้ออาทรในกลุ่มนักเรียน และวัยรุ่นในปัจจุบัน

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ “การสร้างสัมพันธภาพ” และร่วมแสดงความคิดเห็นอภิปราย ถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย ถึงความสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น และการแสดงความคิดเห็นขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ อันจะนำมาซึ่งความเอื้ออาทร

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 8

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่ออาทรแบบปกติ เรื่อง มุ่งประโยชน์ส่วนรวม

ชื่อกิจกรรม ปรับตัวตน

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

จิตสาธารณะ (Public Mind) คือ คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือ การให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่เป็นสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือ เป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ และมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์

สื่อ/อุปกรณ์

ใบความรู้ “จิตสาธารณะ”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชี้นำ

นักเรียนดูรูปภาพพื้นที่ที่สกปรก และพื้นที่ที่สะอาดสวยงาม แล้วร่วมแสดงความคิดเห็น

2. ชี้นำเนนกิจกรรม

นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง จิตสาธารณะ แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันอภิปราย สรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาใบความรู้

3. ชี้นำสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

สรุปถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในด้านการขาดจิตสาธารณะต่อสังคม และวิธีแก้ไขพฤติกรรมนั้นให้ดีขึ้น

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ใบความรู้ จิตสาธารณะ

จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness)

1. ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกทางสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะว่า คือ การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน

2. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบ คุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุล ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

สรุป จิตสาธารณะ หมายถึงจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม คิดสร้างสรรค์ คือ คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติ และสิ่งแวดล้อม กรรมดี คือ การกระทำ และคำพูดที่มาจากความคิดที่ดี

ครั้งที่ 9

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรแบบปกติ เรื่อง มุ่งประโยชน์ส่วนรวม
ชื่อกิจกรรม ทำดีเพื่อสังคม เวลา 50 นาที
ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลพึงแสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งสามารถส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยการช่วยเหลือปลอบโยน ให้กำลังใจ แสดงความเอื้ออาทร ซินชมยินดีในความดีงามของตนและผู้อื่น รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความมีน้ำใจ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแสดงน้ำใจต่อผู้อื่น ชุมชน สังคมและพร้อมที่จะแสดงน้ำใจทุก

เวลาทุกโอกาส

สื่อ/อุปกรณ์

ประเด็นข่าว “อีโร่ สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่อง การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่สังคมที่นักเรียนทำได้

2. ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนศึกษาประเด็นข่าว “อีโร่ สาวท้องแก่ พลเมืองดีช่วยจับโจรชิงรถ” แล้วร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในประเด็นข่าว

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

นักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นที่ได้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ว่าการมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันจะนำมาซึ่งความสงบสุข

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 10

กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 50 นาที

ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

แนวคิด

การจัดกิจกรรมต่างๆเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว ควรมีการวัด และประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้นำแนวคิดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และผู้จัดกิจกรรมจะได้มีแนวทางในการพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดเห็น ความรู้สึกที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมพัฒนาความเอื้ออาทร
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทรไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อ/อุปกรณ์

แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยร่วมกับนักเรียนสนทนาถึงการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ประโยชน์จากการร่วมกิจกรรม
- ให้นักเรียนทำแบบวัดความเอื้ออาทรหลังการร่วมกิจกรรม (Posttest)

3. ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยกล่าวสรุป และแสดงความขอบใจนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

4. การวัดและประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรม , การแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ฉ
แบบวัดความเอื้ออาทร

แบบวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทร

คำชี้แจง

1. แบบวัดมีจำนวน 37 ข้อ
2. ข้อความแต่ละข้อจะกำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจข้อความนั้นๆ ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นนักเรียนจะมีความรู้สึก มีความคิดเห็น หรือจะปฏิบัติตนอย่างไร
3. ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อคำถามที่มีความหมายเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 7, 8, 13, 17, 19, 26, 32, 33 2) ข้อคำถามที่มีความหมายเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37 และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	การให้คะแนน	
	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
จริงที่สุด/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นเป็นประจำ	5	1
ค่อนข้างจริง/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นค่อนข้างบ่อย	4	2
ปานกลาง/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นระดับปานกลาง	3	3
ค่อนข้างไม่จริง/ปฏิบัติตรงตามข้อนั้นนานๆครั้ง	2	4
ไม่จริงเลย/ไม่ปฏิบัติตรงตามข้อนั้น	1	5

การตอบแบบวัด

คำตอบที่สามารถเลือกตอบได้ในแต่ละข้อคำถามมี 5 คำตอบ ได้แก่ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ปานกลาง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย การตอบให้ใช้ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการปฏิบัติตนของผู้ตอบเป็นหลัก กรณีไม่แน่ใจให้ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้เป็นแนวทางในการตอบ

- จริงที่สุด หมายถึง นักเรียนมีความมั่นใจ 100% ว่าตนเองปฏิบัติหรือเคยมีพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกตรงตามข้อนั้นเป็นประจำ
- ค่อนข้างจริง หมายถึง นักเรียนมีความมั่นใจมากกว่า 50% (แต่ไม่ถึง 100%) ว่าตนเองปฏิบัติหรือเคยมีพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกตรงตามข้อนั้นค่อนข้างบ่อย

- ปานกลาง หมายถึง นักเรียนมีความมั่นใจ 50% ว่าตนเองปฏิบัติหรือเคยมีพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกตรงตามข้อนั้นระดับปานกลาง
- ค่อนข้างไม่จริง หมายถึง นักเรียนมีความมั่นใจมากกว่า 50% (แต่ไม่ถึง 100%) ว่าตนเองไม่ปฏิบัติหรือไม่เคยมีพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกตรงตามข้อนั้นนานๆครั้ง
- ไม่จริงเลย หมายถึง นักเรียนมีความมั่นใจ 100% ว่าตนเองไม่ปฏิบัติหรือไม่เคยมีพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกตรงตามข้อนั้นเลย

4. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ตัวอย่าง

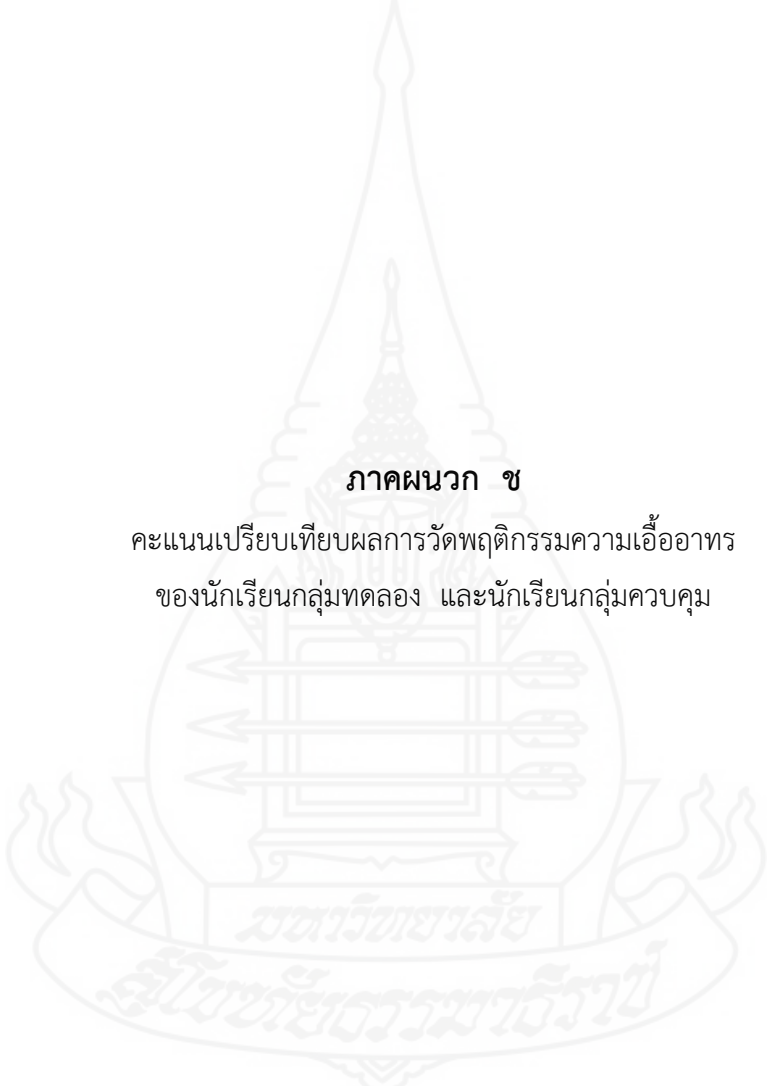
ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย
- ข้าพเจ้าช่วยคุณครูกวาดห้องเรียนเสมอ		✓			

5. คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีคำตอบใดผิด หรือถูก ให้นักเรียนตอบทุกข้อ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้แบบวัดนี้ไม่สมบูรณ์และไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น					
1. ฉันช่วยทำงานบ้านทุกวันเพื่อลดภาระ ของสมาชิกในครอบครัว					
2. เมื่อมีโอกาสฉันจะช่วยงานคุณครูด้วย ความเต็มใจ					
3. เมื่อพ่อแม่ไม่สบายฉันจะเข้าไปถาม อาการป่วย และปรนนิบัติดูแลเสมอ					
4. ฉันมีจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ต่อ โรงเรียนเป็นประจำ					
5. เมื่อเก็บเงินได้ฉันนำไปให้คุณครู ประกาศหาเจ้าของทุกครั้ง					
6. ฉันอาสาในการรวบรวมสมุดการบ้าน/ รายงาน/งานที่ได้รับมอบหมายนำส่ง คุณครู					
7. เมื่อบ้านของเพื่อนมีงานมงคล ฉันไม่เคย ช่วยงานเลย					
8. เมื่อรับประทานอาหารกลางวันเสร็จ ฉัน หลีกเลี่ยงที่จะล้างภาดอาหารเสมอ					
9. หากไม่ได้ทำเวรประจำวัน ฉันจะทำ ความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบทุก ครั้ง					
2. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น					
10. ฉันปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ เสมอ					
11. เมื่อมีโอกาสฉันตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ เสมอ					

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง เลย
2. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น					
12. เมื่อเพื่อนไม่สบาย ฉันเต็มใจนำเพื่อนไปห้องพยาบาลเสมอ					
13. ฉันจะคุยกับเพื่อนในเวลาที่ครูสอนเสมอ					
14. ฉันประพฤติปฏิบัติตามระเบียบของทางโรงเรียนเป็นประจำ					
15. เมื่อผู้ปกครองมาติดต่องานที่โรงเรียน ฉันจะนำไปติดต่องานที่ต้องการเสมอ					
16. ฉันเข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง					
17. เมื่อมีคนตรึกตรองพิการทางสายตามาแสดงที่โรงเรียน ฉันไม่เคยบริจาการเงินช่วยเหลือเลย					
3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
18. ฉันชอบยิ้มทักทายกับทุกคนด้วยความจริงใจ					
19. ฉันจะรู้สึกสนุกที่ได้พูดคุยจั้งหะในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดเสมอ					
20. ฉันจะฟัง และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเหตุผลเสมอ					
21. ฉันจะแสดงความกระตือรือร้น และสนใจต่อการสนทนากับผู้อื่นเสมอ					
22. ฉันกล่าวคำว่า “สวัสดี” ทักทายคุณครูในตอนเช้าเสมอ					
23. เมื่อทำผิดฉันกล่าวคำว่า “ขอโทษ” ทุกครั้ง					
24. ถึงแม้จะถูกพ่อแม่ลงโทษ ฉันก็ยังรักท่านเสมอ					

ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง เลย
3. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล					
25. ฉันจะแสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จทุกครั้ง					
26. เมื่อมีเรื่องขัดแย้ง ฉันจะใช้กำลัง และอารมณ์ตัดสินปัญหาทุกครั้ง					
27. ฉันจะอวยพรคนรอบข้างเนื่องในโอกาสต่างๆ เสมอ เช่น วันเกิด					
4. การมุ่งประโยชน์ส่วนรวม					
28. เมื่อเห็นไฟฟ้าที่เปิดทิ้งไว้ในห้องเรียน ฉันจะปิดทันที					
29. ฉันทิ้งขยะลงในถังขยะเสมอ					
30. ฉันช่วยรักษาสีของสาธารณสมบัติเสมอ					
31. ฉันบริจาคทรัพย์สินเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น วัสดุ ชุมชนโรงเรียนเสมอ					
32. เมื่อเลิกใช้ห้องสมุดฉันจะซ่อนหนังสือเล่มที่ชอบอ่านไว้ในที่ลับตาคนเสมอ					
33. ฉันไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และบุญประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเลย					
34. ฉันดูแลรักษาห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีโดยไม่ขีดเขียนข้อความบนโต๊ะ เก้าอี้ ฝาผนังเสมอ					
35. ฉันเปิดปิดประตู หน้าต่างห้องเรียนอย่างเบามือทุกครั้ง					
36. หลังจากใช้เครื่องมือเกษตรแล้ว ฉันทำความสะอาดก่อนเก็บเข้าที่ทุกครั้ง					
37. เมื่อมีใบบงาน ใบบความรู้ ฉันอาสาช่วยแจกแก่เพื่อนๆ ด้วยความเต็มใจ					

ภาคผนวก ข

คะแนนเปรียบเทียบผลการวัดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ
ของนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 5 คะแนนเปรียบเทียบผลการวัดพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ก่อนการทดลองของนักเรียน
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนกลุ่มทดลอง	คะแนนกลุ่มควบคุม	หมายเหตุ
1	179	183	
2	174	175	
3	167	162	
4	156	159	
5	152	151	
6	142	147	
7	141	138	
8	136	135	
9	134	133	
10	122	119	
รวม	1503	1502	
เฉลี่ย	150.30	150.20	

ตารางที่ 6 คะแนนเปรียบเทียบผลการวัดพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ก่อน และหลังการทดลองของ
นักเรียนกลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	คะแนน เพิ่มขึ้น (+) ลดลง (-)	หมายเหตุ
1	179	180	+1	
2	174	182	+8	
3	167	181	+14	
4	156	171	+15	
5	152	174	+22	
6	142	160	+18	
7	141	165	+24	
8	136	160	+24	
9	134	169	+35	
10	122	159	+37	
รวม	1503	1701	+198	
เฉลี่ย	150.30	170.10	19.80	

ตารางที่ 7 คะแนนเปรียบเทียบผลการวัดพฤติกรรมการรับประทานอาหาร หลังการทดลองของนักเรียน
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนกลุ่มทดลอง	คะแนนกลุ่มควบคุม	หมายเหตุ
1	180	182	
2	182	176	
3	181	165	
4	171	158	
5	174	152	
6	160	151	
7	165	135	
8	160	136	
9	169	135	
10	159	122	
รวม	1701	1512	
เฉลี่ย	170.10	151.20	

ตารางที่ 8 คะแนนเปรียบเทียบผลการวัดพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลัง
การทดลอง กับระยะติดตามผล (หลังการทดลอง 2 สัปดาห์)

คนที่	คะแนนกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง	คะแนนกลุ่มทดลอง ระยะติดตามผล	หมายเหตุ
1	180	181	
2	182	181	
3	181	181	
4	171	174	
5	174	172	
6	160	159	
7	165	162	
8	160	163	
9	169	164	
10	159	160	
รวม	1701	1697	
เฉลี่ย	170.10	169.70	

ภาคผนวก ซ

แสดงผลการประเมินการร่วมกิจกรรมความเอื้ออาทร
ของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 9 แสดงผลการประเมินการร่วมกิจกรรมความเอื้ออาทรของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จากการแสดงความคิดเห็นหลังการร่วมกิจกรรม ปรากฏผลดังนี้

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนนการประเมินการร่วมกิจกรรม	
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	24	21
2	นักเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรม	24	22
3	ความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกในการร่วมกิจกรรม	25	24
4	ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม	23	26
5	ความน่าสนใจของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม	21	26
6	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการร่วมกิจกรรม	25	25
7	ความชัดเจนการอธิบายของครู	28	27
8	ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการร่วมกิจกรรม	25	26
9	นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	24	23
10	นักเรียนพึงพอใจและมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรม	28	28
	รวม	247	248
	ค่าเฉลี่ย	24.7	24.8

ข้อ	รายการประเมิน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	2.40	.51	2.10	.56
2	นักเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรม	2.40	.51	2.20	.42
3	ความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกในการร่วมกิจกรรม	2.50	.52	2.40	.69
4	ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม	2.30	.48	2.60	.51
5	ความน่าสนใจของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม	2.10	.56	2.60	.51
6	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการร่วมกิจกรรม	2.50	.52	2.50	.52
7	ความชัดเจนการอธิบายของครู	2.80	.42	2.70	.67
8	ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการร่วมกิจกรรม	2.50	.52	2.60	.51
9	นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	2.40	.51	2.30	.48
10	นักเรียนพึงพอใจและมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรม	2.80	.42	2.80	.42
รวม		24.7	4.97	24.8	5.29
ค่าเฉลี่ย		2.47	.49	2.48	.52

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายนิธินาถ บุปผาเดช
วัน เดือน ปีเกิด	4 สิงหาคม 2506
สถานที่เกิด	จังหวัดกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	คบ. (คณิตศาสตร์) วิทยาลัยครูมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนซีเหล็กเขียวไพรวัลย์วิทยา อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

